MURAT UYURKULAK

DELİKLİ

ROMAN

can çağdaş

Niye bu kadar istiyordu Delibo'yu bulmayı? Bağıran bir bitkiden hallice yaşayan bir adamla ne yapacaktı ki?

Yusuf on sekiz yaşındayken hayatını mahvedip terk eylediği "baba ocağı" Bornova'ya seneler sonra geri dönmüştür. Tam da o günlerde aldığı bir haberle sarsılır: Çocukluk hatıralarının kahramanlarından, mahallenin sevgilisi ve bir nevi maskotu "deli İbrahim", namı diğer Delibo, ardında iz bırakmadan bir anda sırra kadem basmıştır. Çocukluk aşkının da onun peşinde olduğunu öğrenen Yusuf'un aklı iyice karışacaktır. Zira artık ünlü bir dizi yıldızı olan ve Delibo'yu bulmak için her şeyini bırakıp Bornova sokaklarına dönen güzeller güzeli Yasemin, ondan ısrarla yardımını istemektedir...

Tol, Har, Merhume gibi unutulmaz romanların yazarı Murat Uyurkulak **Delibo**'yla İzmir'in sokaklarında dolanıyor ve hem tükenmeyen bir tutkunun hem de hayli kanıksanmış ülke gerçeklerinin izini sürüyor. Bu karnavalesk aşk romanında, akıllı ve duyarlı ama bir o kadar da yaralı ve öfke dolu Yusuf'un kurtulamadığı sevdasını anlatıyor. Beraberinde de hayatlarımızın içine sinip kabuk bağlamış meseleleri eşeliyor; eşitsizliği, haksızlığı, yoksulluğu, kini ve düğüm olmuş aile ilişkilerini gözler önüne seriyor – sakınmadan, lafı uzatmadan ve her zaman olduğu gibi sözünü esirgemeden...

THG
0658016
RPV
0658016 RPV

#aşk #travma #yoksulluk #hesaplaşma #babaoğulilişkisi #izmir #hatıralar #suç

ISBN 978-975-07-4303-0

can ✓ ✓ ✓

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

roman

9 789750 743030

MURAT UYURKULAK

DELİBO

Can Çağdaş

Delibo, Murat Uyurkulak
© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Haziran 2020, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 15000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan
Düzelti: Melis Oflas, Aylin Samancı Elmasdağ
Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

İç baskı ve cilt: Yıldız Mücellit Matbaacılık ve Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.
Maltepe Mah., Gümüşsuyu Cad., Dalgıç Çarşısı, No: 3/4
Zeytinburnu/İstanbul
Sertifika No: 46025

ISBN 978-975-07-4303-0

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 43514

MURAT UYURKULAK, 1972'de Aydın'da doğdu. İzmirli. İstanbul'da yaşıyor. *Tol* (2002), *Har* (2006) ve *Merhume* (2016) adlı üç romanı, *Bazuka* (2011) adlı bir hikâye kitabı var. Roman ve hikâyeleri 10 dilde yayımlandı.

MURAT UYURKULAK

DELİBO

ROMAN

can

Babam Hasan,
Annem Aylâ,
Biraderim Serhat,
Sevgilim Ilgın,
Amcam Selim,
Dayılarım Hasan, Erdoğan, Uğur
ve Ustam Bekir'e.

Ayrıca...

Suphi Nejat Ağırnaslı,
Rıfat Horoz,
Hacı Lokman Birlik,
Ece Dinç,
Cebrail Günebakan,
Veysel Atılgan,
Dicle Deli

ve giden yoldaşlarımızın anısına.

"...
Beni sana bağlayan ipeği
Soluğunla dirilt
..."

Gülten Akın

1

Delibo kaybolmuş. Tuncay Abi haber verdi, İzmir'in Bornova ilçesine bağlı Erzene Mahallesi, 75. Sokak'taki müflis bakkal... Dükkâna kilidi vurduktan sonra girip çıkmadığı iş kalmamıştı, dikiş tutturamamıştı hiçbirinde. Esnaf cehaletinden mustaripti, yazarkasanın iki kulaç ötesi meçhul bir âlemdi ona.

Ataları ücra bir Balkan köyünün muhaciriymiş. Dağdaymış köy, oksijeni bol, eti sütü yağı ganiymiş. Galiba o yüzden geniş adamdı Tuncay Abi, hem ruhen, hem bedenen. Terlerdi sürekli, etli ensesi, sarkık gerdanı her daim parlardı. Terinin acı kokusu mekânı tutardı, daha kapıdan girerken kamçı gibi çarpardı insanın yüzüne. Üzerinde mavisi solmuş önlüğü, hantal, kaygan, sokulgan bir hayvana benzerdi.

"Konya'da şoförlüğe devam mı?" diye sordu.

"Aynı," dedim.

Ben de sordum:

"Sen ne yapıyosun şimdi?"

O kokuyu üreten dev gövdeyle imtihanını fersiz gözlerinden, ağır aksak yürüyüşünden, dört mevsim usul usul titremesinden idrak ettiğimiz Girit göçmeni güzel karısı Şirin akıl vermiş, yenebilen çiçek yetiştiriyormuş arka bahçesinde, çok yıldızlı otel mutfakları için.

"Gel de sana hercaimenekşe yedireyim," dedi.

Böyle şeftaliyle zencefil arasıymış, hem biraz tatlı hem biraz acıymış tadı.

"İstemez," dedim, "ne biçim insanlarsınız, bari çiçekleri yemeyin!"

Kızdı.

"Hadi be ordan!" deyip kapattı telefonu.

Deli İbo'ydu da, ortadaki iki "i" zamanla birbirine kaynamıştı. "Delibo" derdik. Yaşsızdı. Hangi zaviyeden baktığınıza göre değişirdi tevellüdü. Bir gün sağdan elli görünürdü, öbür gün soldan yirmi... Hiç konuşmazdı. Kafasında yağ bağlamış kasketi, sırtında perişan ceketi, elinde büyücek bir torba, bütün gün Bornova'yı dolaşıp yerde bulduğu ıvır zıvırı toplardı. Cam parçaları, gazoz kapakları, eğri büğrü kuru dallar, değişik şekilli taşlar, kozalaklar, palamutlar, hayvan kemikleri... Torbasına doldurduğu onca şeyi ne yapar, ne eder, nerede saklar, kimse bilmezdi.

Anlatırlar, seneler önce, bir yaz günü peyda olmuş mahallede. Küçükmüş daha. Hüviyetsizmiş. Karakola teslim etmişler. Kimi kimsesi bulunmayınca, arayanı soranı da çıkmayınca Edvırds Köşkü'nün bitişiğindeki yetiştirme yurduna yerleştirilmiş. Haftasında yurttan kaçıp mahalleye gelmiş. Tekrar karakola götürmüşler, tekrar yurda verilmiş, tekrar kaçmış, nihayet 14. Sokak'ta, ön cephesi al karanfil mozaikli Şükriye Previşte Apartmanı'nın beşinci katında yalnız yaşayan Dudu Nine evine alınca konu kapanmış. Kimliğini çıkarmış sabinin, nüfusuna geçirmiş. Kimliğe namını da Dudu yazdırmış: İbrahim! İçki ve sigara iptilasından ötürü, kollarıyla bacakları manzaraya mâni bir ağaç gibi budana budana, ahrete koca bir somun ekmek misali neredeyse çıkıntısız intikal eden kocasının adı...

Dudu'nun işlerini görürdü İbo.

Toptancıların yılda bir getirip apartmanın kapısına yığdığı bulgur, pirinç, nohut, kuru fasulye çuvallarını sırtlanırdı.

Cimriliğiyle meşhur ihtiyar kadının her hafta satıcılarla çekişe dövüşe doldurduğu pazar torbalarını yüklenirdi.

Kesintilerde, rivayete göre milyoner bir Levanten'in, mor salkımlı köşkünün havuzunda yüzerken boğulan küçük kızı anısına Roman mahallesi Tarlabaşı'nda yaptırdığı, her nasılsa en kavurucu sıcaklarda dahi kurumayan çeşmeden kova kova su taşırdı.

Manisa yolunun kenarındaki kırlıkta, ki vaktiyle yoksul Müslüman çocukların "müsü" dediği ve üç-beş kuruşa çantalarını taşıdığı mösyöleri eğleyen büyük bir golf sahasıydı burası; ısırganotu, kuzukulağı, labada, radika, hindiba toplardı. Arada bir çimenlerin arasında, çalıların dibinde bulduğu yosun tutmuş golf toplarını da torbasına atmayı ihmal etmezdi.

Haftada bir, pazar günleri, bir nevi ritüel gibi, Dudu'nun hazırladığı kıymalı soğanlı baharatlı harcı pide yaptırmak için fırına götürürdü. İbo'nun elinde üzeri beyaz tülbentle örtülmüş o büyük bakır kapla sokağa çıktığını gördüğümüzde heyecan sarardı bizi. Pusuya yatıp dönüşünü beklerdik. Öteden, torbasında pidelerle göründüğünde etrafını kuşatır, başlardık hoplayıp zıplayarak tezahürat etmeye:

"İii bo İii bo, De liii bo! İii bo İii bo, De lii bo! İii bo İii bo, De lii bo!"

O da katılırdı hemen oyuna, torbayı bırakıp kollarını iki yana açar, kesik kesik mutluluk çığlıkları atarak kendi çevresinde döner döner dönerdi. Çetenin mis gibi kokan pidelerin yarısını o arada yürüttüğünü fark etmezdi. İbo nihayet tekrar yola koyulup apartmana var-

dıktan bir müddet sonra Dudu hışımla açtığı pencereden beline kadar sarkar, küfrü basardı:

"Hırsız piçler! Taşakları kopasıcalar!"

Ekseri erken dul kalmış ihtiyar muhacir kadınlar gibi, ağzı pek bozuktu.

Küfürleri umumiyetle erkek tenasül uzvu ve civarıyla alakalı olurdu.

İbo'nun yaş alıp da kalıplı bir delikanlıya dönüştüğü vakitler, mahallenin kara ağızlıları Dudu Nine'nin ona kocasının adını vermesinin altında alengirli sebepler aramış, fakat Dudu Üzeyir'in kahvehanesine dalıp elindeki baltayı karşısına çıkan ilk masanın ortasına, okey dışarı vurur gibi, güm diye indirince, bu münasebetsiz dedikodular derhal kesilmişti.

Durup durup aniden bağırmasıyla meşhurdu İbo.

"Yiiiiiiiaaaaaaa!!!" diye bir feryat...

Ama ne feryat, ahalinin ödü patlardı.

Bir keresinde Mandıracı Manda Cemil'in hamile karısı Gülten, boş bulunduğu esnada Delibo'nun infilakına maruz kalmış, korkudan bebesini oracıkta düşürecek olmuştu da, İbo Cemil'den sağlam bir dayak yemişti.

Vazgeçti mi bağırmaktan?

Ne gezer!

"Yiiiiiiiaaaaaaa!!!"

Deliydi neticede, ne yapsa yeriydi, nasıl aniden çıkıp gelmişse, birdenbire yok olması da tabiiydi. Ama öyle değildi işte. Delibo'nun kaybolması mühim haberdi. Zira geldiğinden beri Bornova hudutlarının dışına çıktığı, sokaklarda gezinirken görülmediği, bağırtısıyla yürekleri hoplatmadığı vaki değildi. Bir çeşit şehir mobilyasıydı, demirbaştı. Bir saat kulesi veya otobüs durağı misali, günü düzenleyen, alışkanlık inşa eden bir hususiyeti vardı.

Yokluğu, yoksul mahallenin mütevazı hayat makinesinde gıcırdayan bir çarkın duruvermesi gibiydi. O gidince sokaklara tuhaf bir sessizlik çökmüştü. İnsanlar Delibo'nun her an bir köşeden çıkmasını bekliyor, feryadını duymak için durmaksızın kulak kabartıyor, ardından artık mahallede olmadığını hatırlayıp boş boş yola, göğe, birbirine bakıyordu.

Fehmi'yi aradım.

"Delibo kaybolmuş," dedim.

"Biliyom," dedi. "Bi haftadır yok ortada, karakola haber verdik. Dudu üzüntüsünden yataklara düştü. İbo'm İbo'm diye sayıklıyo kadıncağız."

"E ne yapıcaz?"

"Ne bileyim ben, bi vakit döner gelir heralde."

Fehmi bizim çocukluk çetesinin yaşça en büyüğü ve mahalleden çıkamayan yegâne üyesiydi. İlkokul beşe kadar çift dikiş ilerlemiş, beşte de sınıfta kalınca bir daha okula uğramamış, tahsilin fazlasına hiç bulaşmadan bir dönercide çalışmaya başlamıştı. İşi iyice öğrendikten sonra oradan ayrılıp anarşist Güzel Selim'in artık kaçak rakı imalatına vakfettiği çerçeveci dükkânının yanında küçük bir mekân açmıştı, tavuk döner satıyordu. Yirmisinde, Kemalpaşa'nın Ulucak köyünden tütüncü bir ailenin kızıyla evlenmiş, art arda iki oğlu olmuştu. Oğlanlardan adı Tufan ve haylaz olan küçüğünü okuldan alıp çırak yapmıştı kendine. Çocuk sabahtan akşama yeşillik doğruyor, tezgâh siliyor, ortalığı süpürüyor, babasının ardı arkası kesilmeyen küfürlerini sessizce sineye çekiyordu. Mutsuzluğu sarı bir maske misali yapışmıştı yüzüne, günün birinde döner bıçağını kapıp ortaya karışık bir katliama girişecekmiş gibi bir hali vardı. Büyük olan okuyordu. Asap bozucu bir oğlandı. Hiç konuşmaz, durmadan bir şeyler atıştırır, lokmalarını ağır ağır çiğnerken

gözlerini dikip insanın yüzüne uzun uzun bakardı. Kıçı kocaman, bacakları kalın, omuzları dar, burnu sivri, ince telli kumral saçları daha o yaşta seyrekti. Kötü kalpli bir büyücü adayına benziyordu. Babası bile pek hazzetmezdi ondan.

Karısı Filiz birkaç yıl önce meme kanserinden ölünce Fehmi mahallenin çöpçatanlarına haber salmıştı, genç, beyaz, tombul, hamarat bir kadın bulup evlenmek istiyordu. Çöpçatanlardan iş çıkmayınca sosyal medyaya sarmıştı. Sarhoş kafa edepsiz mesajlar attığı birkaç kadının şikâyetiyle mahkeme kapılarına düşmüş, hapse girmekten zor kurtulmuştu.

Delibo'nun bir fotoğrafını bulup göndermesini istedim.

"Dudu'ya sorarım," dedi.

"E iyi."

Kapattık.

Fehmi'den sonra, Yasemin hariç, eski çete üyelerini aradım bir bir, durumu anlattım.

"Size bugün yarın Delibo'nun kayıp ilanını göndericem, sosyal medya şu bu, bulabildiğimiz tüm mecralardan paylaşalım," dedim.

Herkes üzüldü, tamam, dediler, elden geleni yaparız.

Yasemin dahil, Delibo'yu severdik, o da bizi severdi. Sokak arası maç yaparken Batur Tuhafiye'nin camını kırdığımızda, Şaşı Burhan'ın bahçesinden erik çalarken veya Falcı Fikriye'nin dökük Rum konağının girişindeki siyah beyaz mozaik taşlarını sökerken yakalandığımızda, velhasıl daha nice yaramazlıklarımızda bizi korur, iri gövdesiyle bize siper olur, elde sopa peşimize düşenleri yıldırırdı.

Gönderdi. Fotoğrafı görünce Fehmi'yi telefonda bir güzel fırçaladım. Basbayağı bulanıktı fotoğraf, buna ba-

kıp kim tanıyacaktı Delibo'yu, bu kadarını olsun akıl edememiş miydi, seçilir bir sureti yok muydu?

"Yok," dedi Fehmi, "tek fotoğrafı bu, bi daha da benimle böyle konuşma, artist, hadi eyvallah!"

Çaresiz o fotoğrafı koydum yazdığım ilana.

Tuşa basıp feysbuka yükledim.

Derken telefonum çaldı.

Açtım.

"Yavuz Bey seni çağırıyor," dedi sekreter.

•

Kendimi şanslı sayıyordum, rüyadan erken uyanmıştım çünkü. Hayatın derinliğinin olmadığını, kitapların yalan, şairlerin palavracı olduğunu, dünya denen diyarın ayıklık, uyanıklık, hesap kitap gerektirdiğini gecikmesiz anlamıştım. Güzelim Ahmet Abilerin mendillerin kanama sebeplerine dair hiçbir cevabı olmadığını, olamayacağını, sazlıklardan havalanan ördeklerin çifter çifter vurulup bir sonraki sazlığa çakıldığını, Çavuş Laruzo'nun aslında o sevimli Yunan adasına dönüp sessiz sedasız patlıcan doğramadığını, İtalya'ya gittikten sonra ilk işinin Mussolini'nin mezarına koca bir demet çiçek bırakmak olduğunu...

Pasaport Kahvesi'nin dingildeyen masalarında coşkuyla okunan ergen şiirlerini hatırladıkça yüzümü ateşler basıyordu, pespaye bir utancın ateşi... Nasıl da yoksul olduğunu, elinin yumurta, ağzının irin, gömleğinin ter koktuğunu, bu yüzden kim bilir kaç kişiye rahatsızlık verdiğini, kaç kişinin sabrını zorladığını sonradan fark etmenin utancı... Hıncahınç bir lunaparkın ortasında altına kaçıran bir çocuk gibi, yanlış anlaşılan berbat bir şaka misali... Durup sessizce etrafımdakileri izlerdim.

Kötülük karşısında çabucak telaşa kapılan beceriksizlerdi hepsi, masalarla beraber onlar da dingildiyordu sürekli. Denize doğru dalıp gitmeler, hararetli iç geçirmeler, göz çeperlerinde daim nem, buzlu rakıların eşlikçisi baygın şarkılar, umutsuz vaka yani. İşte ben bunu herkesten önce bildim. Yani bildiğimi sandım. Bu tür bir bilginin, bu erken idrakin neticesi, altı yıl hapislik ve iki yıl askerliğin ardından, Konya denen boz bulanık şehirde, Yavuz adlı ciğeri beş para etmez şişko bir hububat simsarının şoförlüğü olmamalıydı, evet, orada bir sorun vardı.

Sorun vardı, sorun arpadan yulaftan ibaret değildi, sorun büyüktü, çok büyüktü, çünkü Yasemin'i unutamamıştım. Gençliğimin kara kuyusunun dibine şiirleri, günbatımlarını, bayram sabahlarını, baba kokusunu, anne öpüşünü, kardeş gülüşünü, yani iyiliğe güzelliğe dair ne varsa hepsini fırlatıp atmıştım da, Yasemin'i unutamamıştım. Ayakkabı altına yapışan sakız, ekmek üzerinden kayıp gömleğe damlayan çiçek balı, yeni boyanmış belediye bankına oturduğunda pantolonuna dadanan yağlı sarı... Ayakkabıyı, gömleği, pantolonu, atleti, külotu çıkarıp kuyuya atmak, kuyunun başından topuklayıp anadan üryan koşmak, Bornova'yı bir baştan bir başa Delibo gibi feryat figan kat etmek, Büyükpark'a varıp parkın ortasındaki buz gibi havuza dalmak lazımdı belki ondan kurtulmak için. Yok, hayır, bu yetmezdi. Yasemin'i unutmanın tek yolu vardı, kuyuya komple kendini atmak... Onu da ben yapamadım.

Çocukluk çetesinin tek kız üyesiydi Yasemin. Aslında aramızda hiçbir şey yoktu, olacağına dair bir emare de yoktu. Varıp baksan, Sinan'la daha fazla hoşlaştığımız söylenebilirdi. En azından merak edip birkaç kez birbirimizinkini yoklamışlığımız vardı. Hatta basbayağı kaba

bulurdum Yasemin'i. Durup durup küfür savurması, sokaklarda it uğursuz oğlanlar gibi kasıla kasıla yürümesi, maçlarda hepimizi ipe dizip çalımlaması içime sıkıntı verirdi. Ona âşık olduğum ânı, o ağustos öğlenini, tepedeki yaz güneşi gibi apaydınlık hatırlıyorum.

Çetenin esaslı eğlencelerinden biri, perili olduğu rivayet edilen metruk Paterson Köşkü'nün loş mahzeninde buluşup bir vakitlerin meşhur korku filmlerini anlatmaktı. *Bermuda Şeytan Üçgeni, Egzorsist, Omen, Damien...* Uydururduk aslında, zira hiçbirini izlememiştik. İzleyen abilerimizden, ablalarımızdan yarım yamalak dinlediklerimizi birbirine bağlar, birkaç tesirli sahnenin etrafında bütün filmin senaryosunu yeniden kurardık. Raven'in kafası yüz seksen derece arkaya dönerdi, Damien'in şeytani kuvvetiyle bozduğu asansördeki adamın üzerine düşen elektrik kabloları gövdesini tam ortadan ikiye bölerdi, dev bir gemi lanetli üçgenin göbeğinde girdaba kapılıp döne döne batardı... Gerisi Allah kerim! Bir noktadan sonra filmler birbirine karışırdı. Raven batan geminin güvertesinde vakur durmaya gayret eden yakışıklı kaptanın suratına yeşil yeşil kusarken, Omen kendisine şaşkınlıkla bakan ev ahalisine sırıtarak halı kaplı merdivenlerden örümcek gibi iner, salonun ortasına sarı sarı işerdi.

Sinan *Lanetliler Dağı* filminde, beraberindeki ekibin hepsini parçaladıktan sonra pek sarışın olduğu için öldürmedikleri Ursula Andress'i yarı çıplak direğe bağlayıp etrafında dans eden Papua Yeni Gineli yamyamların, pişirmeye dahi lüzum görmeden kan revan kemirdikleri insan kalplerini, böbreklerini, ciğerlerini anlatırken, Yasemin başını kaldırıp, "Duydunuz mu?" diye sordu. Sustu herkes, Yasemin gibi yukarı bakarak kulak kesildi. Ben

hariç. Ben... hariç! Ben Yasemin'e bakıyordum. Boynuna... Üst kattan mahzene sızan gün ışığının aydınlattığı boynuna... Boynunun bittiği yerde teşekkül eden küçük, yuvarlak çukura... Sesi yakalamaya çalışırken belli belirsiz kıpırdayan kulaklarına... Öylece dalıp gitmişken hafifçe aşağı sarkan altdudağına... Sivrisineklerin o uyurken kızıl kızıl dağladığı çırpı bacaklarına... Köşkün kim bilir hangi mukabil açıklıklarından kaynaklı cereyanda usul usul dalgalanan kara saçlarına...

Kimse bir şey duymamıştı, kafalar eski halini aldı, Sinan kaldığı yerden devam etti. Duymuyordum artık Sinan'ı, çünkü ben duymuştum. Aşkın tekinsiz uğultusunu, karnımda aniden gelişen ılık sızı eşliğinde, duymuştum. Yasemin'in merakla Sinan'a dikilmiş parlak ela gözlerine baktım. Bir ağlamaktır geldi, fırlayıp çıktım mahzenden.

•

Yaz tatilinden sonra çete faaliyeti sona ererdi, gönlümüzce avarelik edemezdik. Okul, dersler, ödevler çete mesaisine vakit, Bornova'nın zehir gibi ayazı sokağa mecal bırakmazdı. Dokuz Eylül İlkokulu'na gidiyorduk Yasemin'le, ama sınıflarımız ayrıydı. Ben 4-B'deydim, o 4-C'de... Aynı koridorda, yan yana... Teneffüsler yetmiyordu onu görmeye, ona doymaya. Derse girdikten sonra aklım Yasemin'de kalıyordu. Öğretmenin anlattıklarını dinlemiyordum, arkadaşlarımın söylediklerini duymuyordum, gözümü dikiyordum duvara, öylece bakıyordum. Sanki ısrarla bakarsam yan sınıfı, Yasemin'i görebilecektim. Ama yıkılmıyordu o şampanya sarısı lanet duvar.

Bir gün, ders boşken çıktım sınıftan, 4-C'ye daldım. Beden eğitimindeydiler, kimse yoktu içeride. Esrarlı bir gücün etkisi altına girmiş gibi, robot gibi Yasemin'in sırasına yürüdüm, çantasını açtım, kokulu pembe silgisini alıp attım cebime. Artık duvara bakmıyor, silgiyi kokluyordum bütün ders. Silginin gülü andıran kokusu, Yasemin'in kokusu olup çıkmıştı. O kadar meşguldüm ki silgiyle, koku burnumun içinde yuva yapmıştı. Rüyalarımda bile o kokuyu görüyordum. Koku görülür mü? Görülüyordu işte, bazen ufka doğru kanat çırpan bir kuş, kimi zaman dörtnala koşan bir at, deliğe giren karınca, çatıya tırmanan kedi kisvesinde, ama her seferinde kaçan, uzaklaşan, kaybolan, beni ter içinde, nefes nefese uyandıran... Dahası, koku yenir mi? Yenir. Yedim. Dayanamadım bir gün, koklamak kâfi gelmedi, silgiyi ısırdım, kopardım ucunu, gözlerimi kapatıp çiğnedim, çiğnedim, çiğnedim, yavaşça yuttum sonra, hazla kamaştı çenem.

Çalışkan bir öğrenciydim, çalışkan ne kelime, birincisiydim sınıfın. Ama o günler geride kalmıştı artık, iyice sermiştim dersleri, sınavlarda çakılıyordum, zira zihnimi Yasemin'den kurtaramıyordum bir türlü. Alametifarikam olan matematikten sıfırı çekince öğretmen yanına çağırdı beni. Emekliliğin arifesinde, ak saçlı Kudret Hanım, ruhu şad, mekânı cennet olsun, altmışlı yıllar siyah beyaz Yeşilçam filmlerinin kederli, müşfik teyzeleri misali, şahane İstanbul ağzıyla, "Nen var kuzum senin?" diye sordu.

Gayriihtiyari cebime gitti elim, sıkı sıkı kavradım silgiyi, "Yok bi şeyim öğretmenim," dedim.

Biraz şüpheli, çokça bezgin bakıp, "Peki," dedi, "öyle olsun bakalım."

O sırada koridordan arkadaşlarıyla güle oynaya Yasemin geçti, dünyadaki her şey silindi yine, fırladım çıktım sınıftan.

Babam da öğretmendi, edebiyat öğretmeni... Eğitim sendikası kurma derdinde, hararetli bir komünistti, sağcılardan hiç hazzetmezdi. Lakin milli hassasiyetleri derin, Türklük şuuru gelişkin biri olduğunu bilmesine rağmen meslek büyüğü saydığı, öğretmenlik ehliyetine tek laf ettirmediği Kudret Hanım'a kuvvetli bir hürmetle bağlıydı.

Bir akşam beni yemek masasına çağırıp karşısına oturttu, belli ki konuşmuştu Kudret Hanım'la, yumuşak başladı:

"Oğlum, bi derdin bi sıkıntın varsa söyle."

Vardı bir derdim bir sıkıntım da nasıl söyleyeydim? Sustum kaldım.

Mutsuz bir adamdı babam. Hayat sofrasından hakkı olanı alamadığını, her şeyden ötürü, herkesten dolayı, hep haksızlığa uğradığını düşünürdü. Kavala'dan İzmir'e uzanan mazisinde, ahali mübadelesi zamanı *Gülcemal* vapurunun güvertesinde yaşadıkları perişanlığı, şahit oldukları ölümleri saymazsak, tütün işçiliğinden gayrı hiçbir olağanüstü hareket bulunmayan, nesillerdir fakir bir ailenin mensubuydu, ama nedense ikbalden düşmüş saraylılar gibi gezinirdi hayatın içinde. Asla küfretmezdi sözgelimi, ütüsüz bir şey giymezdi, ekmekle tabak sıyırmazdı, tıraşsız bakkala bile gitmezdi. Ahaliyle ilişkisi de gayet mesafeliydi. Kimseyle yüz göz olmaz, muhabbetleri kısa keser, mecbur kalmadıkça düğünlere, sünnetlere gitmez, davetlere icabet etmezdi. Hesabını iyi bilirdi, parasız kalmaktan, parasız kalıp da borç istemekten ödü kopardı. Soğuktu, sessizdi, yalnızdı. Ama gizleyemediği tuhaf bir telaşı da vardı. Her daim gergin, tedirgin, korkulu bir tür haysiyet nöbeti tutuyor olmaktan dolayı, kederli bir öfkeyle bakardı dünyaya.

O yüzden sabrının yüzölçümü geniş sayılmazdı. Kendisi gibi öğretmen olan annemi de böyle yıldırmıştı muhtemelen. Annem boşanmakla yetinmeyip memle-

keti Afyon'a tayinini istemiş, iki yaşındaki kardeşimle birlikte arkasına bakmadan İzmir'i terk etmişti. Orada çocukluk arkadaşı dul bir kasapla anlaşıp evlenince bağımız iyice zayıflamıştı. Yılda birkaç kez, bir hafta on günlüğüne Afyon'a giderdim annemle kardeşimi görmek için. Annem de, kasap da yakından ilgilenirdi benimle, severlerdi, okşarlardı, bir dediğimi iki etmezlerdi. Ama işte, garip bir mesafe vardı aramızda. Galiba ben gittiği için küsmüştüm anneme, o da İzmir'de, babamla yaşamak istediğim için kırgındı bana. Bir süre sonra mesafenin de, küskünlüğün de, kırgınlığın da ehemmiyeti kalmadı. Kasap idaresindeki kuyrukyağı kokulu kamyonet, Dandindere Tabiat Parkı yakınlarında şarampole yuvarlanınca şahsi hikâyemin annem ve kardeşimle ilgili kısmı sona erdi.

Cenazelerine gittik. Cemaat namaz kılarken, babamla Afyonkarahisar Kasaplar ve Sucukçular Esnaf Odası'nın gönderdiği kırmızı beyaz çelengin önünde bekledik sessizce. Başka bir gezegenden gelmişiz gibi, şaşkın şaşkın baktılar ikimize. Babam annemin tabutunun altına girdi. Benim gücüm kardeşimin ufak tabutuna yetti. Mezarlarına toprak atarken ağladık. Cenazeden sonra Uzun Çarşı'da birer porsiyon tandır kebabı yedik. Otobüse binmeden önce iki kilo Afyon sucuğu almayı da ihmal etmedik.

Suskunluğum karşısında hafiften yükseldi babam:

"Konuşsana be oğlum, neyin var?"

Vardı bir şeyim de, konuşulacak gibi değildi.

Boynumu eğdim, elini uzatıp çenemden tuttu, "Yüzüme bak yüzüme," deyip kaldırdı başımı, gözlerini gözlerime sabitledi, şimdi alenen tehditkârdı ses tonu:

"Seneye Anadolu lisesi sınavı var... Ne yapıp edip seni dershaneye göndericem... Sen de çok çalışacaksın,

çalışıp kazanacaksın sınavı... Bi an önce toparla kendini, yoksa canını yakarım!"

O an beynimde pembe bir ışık yandı, gül kokusu çarptı burnuma, tak diye söyleyiverdim:

"Sınıf değiştirmek istiyom baba."

"Sebep?"

"Bikaç çocuk var, rahatsız ediyolar beni."

Babam telaşlandı hemen:

"Rahatsız etmek derken? Yani edepsiz şeyler falan mı?"

Yoktu edepsiz bir şey, keza rahatsız eden de...

Gayet sakin cevapladım:

"Yok baba, kıskandıkları için üzerime geliyolar... İtip kakıyolar beni."

"Kimmiş onlar, söyle, kulaklarını çekelim."

"Söylemem."

"Niye?"

"Ben ispiyoncu değilim."

*

Neticede gammazlığa direnerek, askerî darbe sonrası işkencede çözülmeyen yoldaş abilerini, ablalarını her daim yaşlı gözlerle yâd eden babasının da takdirini kazanmış bir oğul sıfatıyla, 4-C sınıfında, Yasemin'in arka sırasında yerimi aldım. Uçuyordum mutluluktan. Yasemin de şikâyetçi görünmüyordu bu durumdan, mahalle arkadaşıyla aynı sınıfta olmaktan memnun gibiydi. Velhasıl silgiye ihtiyacım kalmamıştı artık, müptelası olduğum koku, önüm sıra, dantelli beyaz yakanın üzerine dökülen kara saçlardan yükseliyordu.

Fakat mutluluğun ömrü kısa oldu. Zira yeni sınıfımda dağıtılması zor bir örgütlenme, nüfuz edilmesi neredeyse imkânsız bir hayat tertibatı kurulmuştu çoktan.

Ben Yasemin'in çetedaşıydım, ama onlar da dört senelik sınıftaşıydı. Manav Şükrü'nün susak ağızlı oğlu Serkan'ın dalınca burnunu kurcalama, oradan çıkardıklarını sırasının altına sıvama huyu olduğunu (böğğğğkkk), Hakan'ın iç çamaşırlarını gündelikçi annesinin Amerikan bezinden diktiğini (ıyyyyyyy), Muş'tan İzmir'e göç eden ailesinin nüfusa geç yazdırdığı Fidan'ın günün birinde sınıfın ortasında kanlar içinde kalakaldığını (hiiiiiiiiiii), üçüncü sınıfın son haftası pikniğe gittikleri Çiçekli köyünde koyunlarını otlatan ihtiyar çobanın onlar için meyve toplayayım derken ağaçtan düşüp bacağını kırdığını (yaziıııkkkk) benim dışımda herkes biliyordu.

Ve kahretsin ki Yasemin sınıfın gözdesiydi. Derslere ilgisiz, oyuna iştahlı, pek alaycı, çok cesur, fena güzel, fazla ışıklıydı. Bunu önceden de biliyordum elbet, fakat, umut bu ya, yakın olursak, zamanı ve mekânı paylaşırsak dikkatini çekerim, onu kendime bağlarım sanmıştım. Yanılmışım. Teneffüslerde bahçeyi her zamanki tayfasıyla voltaladı, dersleri her zamanki kafadarlarıyla kaynattı, milli bayramlarda her zamanki ekibiyle saf tutup bayrak salladı.

Yok, bana kayıtsız değildi, hatta sıcak davrandığı söylenebilirdi. Bana mahsus bir hitap şekli bile vardı. Beni görünce, eliyle kolumu yandan söyle bir pıtpıtlayıp, kimden öğrendiyse, "Naber ciğerim?" diyordu.

Sinir oluyordum o soruya, ciğerinden başka organı olamamaya, ama çaktırmıyordum, "İyiyim," diyordum sadece.

Bir gün, nereden geldiyse aklıma, "Ak mı, kara mı?" deyiverdim.

Anlamadı önce:

"Nasıl?"

"Yani akciğerin mi, karaciğerin mi?"

Baktı şöyle bir, güldü, "Mor," deyip uzaklaştı yanımdan.

O günden sonra hitap da değişti.

"Morciğerim naber?" diyordu artık.

Yasemin'in arka sırasında, ama uzağında bitti gitti sene, beşe geçtik, tatil başladı. Heyecanlıydım, çünkü çete tekrar toplanacaktı, sıcak yaz aylarında Bornova'nın altını üstüne getirecek, ortalığın tozunu attıracaktık. Yasemin yamacımda olacaktı, sınıf arkadaşları aramıza giremeyecekti, "morciğer" ona doya doya bakacak, anlattığı filmleri bir nefes yakınında dinleyebilecekti.

Olmadı. Dedesi öldü Yasemin'in. Aydın'ın Paşa Yaylası'nda, her daim rüzgârlı bir mıntıkada derme çatma bir evi varmış. Kapının eşiğinde, bahçesinden topladığı bir demet maydanozla bir kâse çileğin yanı başında bulmuşlar cesedini. Huysuz adammış, yıllardır küsmüş oğluyla, o yüzden Yasemin hiç tanımamış, görmemiş dedesini. Cenazesini kaldırmak için yaylaya gittiler. Annesi, "Oh be ya, püfür püfür burası," deyip kalmak istemiş Paşa'da. Yılların sıcaktan bunaltan yoksulluğunun olanca iştahıyla, bütün yazı yaylada geçirdiler. Okullar açılana kadar da dönmediler.

Okulun ilk günü, bayrak töreni için bahçede sıra olmuştuk.

Yasemin beni gördü, gülerek yaklaştı, elini kaldırıp, "Mor..." demişti ki, devamını dinlemedim, uzaklaştım yanından, sıranın en arkasına geçtim. Şaşkın, bozuk kaldı öylece.

Sıralarımıza oturmuş, Haydar Bey'i bekliyorduk. Yeni sınıfımın öğretmeni, posbıyıklı, Erzincanlı bir Alevi, annesinin adı Sosi'ydi. Annesinin adını nereden ve niye biliyorduk, hatırlamıyorum. Neden herkesin annesi gibi Hatice, Emine, Zeynep değil de Sosi'ydi, onu hiç bilmiyorduk.

Yasemin aniden döndü arkaya.
"Ne oldu?" diye sordu.
"Yok bi şey," dedim.
Israr etti:
"Yusuf, ne oldu?"
Pes ettim:
"İnsan bi kez arar, bi kez sorar. Olmadı, mektup falan yazar!"

Sustu, gözlerimin içine baktı bir şeyler aranır gibi, buldu da. Kaşlarının hafifçe yukarı kalkmasından, ela gözlerini bir an gölgeleyerek geçen sıkıntı bulutundan anladım, anlamıştı. Hiçbir şey demedi, döndü önüne. Ondan sonra ben dünyada yokmuşum gibi davranmaya başladı, sabahları koluma dokunmadı hiç, "morciğeri"nin nasıl olduğunu bir kez bile sormadı.

•

Gurur krizleri yaşıyordum. Durduk yerde şedit bir öfkeye kapılıyor, karşıma çıkan bütün insanları, nesneleri, hatta bir cismi olmayan kokuları, sesleri, sıcağı, soğuğu, aydınlığı, karanlığı yumruklamak için yanıp tutuşuyordum. Sakinleştiğimdeyse bu kez yapışkan bir utanç kaplıyordu içimi, bir eziklik... Dinmeyen bir açlık gibi, menşei belirsiz bir ağrı gibi... Nihayet bir sabah, okula gitmek için hazırlanırken, babamın sendika örgütleme toplantısı için gittiği Menemen'den getirdiği çömlek darbukayı aniden yere çalıp paramparça edince kendime geldim. Duruma acilen müdahale etmem lazımdı.

O gün Haydar Öğretmen'e çalışkanlar kısmına geçmek istediğimi söyledim. Şaşırdı, biraz da hayal kırıklığına uğradığını anladım bakışlarından. Anadolu lisesi sınavında başarı şansı olan öğrenciler, haylazların menfi tesirlerinden uzak kalsınlar da rahatça çalışsınlar diye sınıfın ayrı bir köşesindeki sıralarda toplanmıştı. Bütün be-

şinci sınıflarda vardı bu uygulama. Ben, babamın da telkiniyle, böyle bir ayrımın doğru olmadığını, özel muamele istemediğimi söyleyip yerimde kalmıştım. Meğer Haydar Öğretmen bu sebepten için için takdir edermiş beni. Bilmiyordu ki asıl derdimin Yasemin olduğunu.

Derslere vurdum kendimi. Birkaç hafta sonra dershaneye başlayınca iyice toparlandım. Cumartesi-pazar günleri, sabahtan akşama Konak'taki Artı Dershanesi'ndeydim artık, Yasemin'e hafta sonları mahallede rastlama ihtimali de ortadan kalkmıştı böylece. Ben onun için yoksam, o da benim için yoktu.

Matematik bölümü başkanı, müstafi Ercan Hoca babamın sendikadan eski arkadaşıydı, o yüzden indirimli yazılmıştım dershaneye, ama taksitler bu haliyle bile babamın mütevazı bütçesini zorluyordu. O yüzden ek iş yapıyordu. İşin ne olduğu ise sırdı. Okulda mesaisi bittikten sonra meçhul bir yere gidiyor, akşam sekiz-dokuz gibi dönüyordu eve. Gelir gelmez takım elbisesini balkona asıp havalandırıyor, banyoya girip uzun uzun yıkanıyor, zeytinyağı sabunu kokuları saçarak salondaki koltuğuna oturuyor, birkaç saat sınav kâğıdı veya kitap okuyor, ardından, "Allahın belası şey, kafa bırakmıyo insanda!" diye kendi kendine söylenerek yatağına gidiyordu. Yaptığı işe dair sahip olduğum bilgi bundan ibaretti.

Bir akşamüstü, okuldan döndükten sonra babamın sabahtan yapıp bıraktığı kuru fasulyeyi yarım ekmekle mideye indirmiş, yalnız başıma test çözüyordum.

Tam kapı çalındığı sırada okuduğum problemi hiç unutmadım:

"Bir havuza her gün, bir önceki günün iki katı su dolduruluyor... Havuzun tamamı 67 günde dolduğuna göre, yarısı kaç günde dolar?"

Kalemi bırakıp kalktım, gittim açtım kapıyı, Fehmi duruyordu karşımda, o kadar meşguldü ki zihnim soruyla, gayriihtiyari, "66!" demişim.

Fehmi şaşkın baktı.

"Ne diyon oğlum?"

"Yok... bi şey demiyom."

Heyecanlıydı.

"Oğlum koş, Delibo Fikriye'nin bahçesinde yılan bulmuş! Na böyle kolum kadar!"

Kapının yanındaki çengelden anahtarı kapıp pabuçlarımı geçirdim ayağıma.

Kolu kadar falan değildi yılan. Hatta o kadar küçüktü ki, iri bir solucan bile denebilirdi. Sinan yerden bir taş kaptı, yılanı ezmeye davrandı. Delibo acayip bir bağırtı koparıp engelledi Sinan'ı, yılanı aldı, torbasına koydu, koşarak uzaklaştı.

"Delibo, sokar ha, at onu!" diye seslendi arkasından Fehmi.

Delibo tınmadı, kayboldu gözden.

Derken O'nun sesi duyuldu:

"Yılanlar delilere dokunmaz..."

Dönüp baktık.

Yasemin'di.

Fehmi, "Nerden biliyosun?" diye sordu.

Cevabı beklemedim, çıkıp gittim bahçeden.

Hazırlıksız yakalanmıştım Yasemin'e, yendiğimi sandığım o kesif öfke bir anda içimi kaplayıvermişti. Yumruklarımı sıkmış, hızlı hızlı yürüyüp sakinleşmeye çalışıyordum. O halde hangi sokaklara girip çıktığımın farkında değildim. Nihayet yavaşladı adımlarım, dindim, durulduum, durdum. "66!" diye tekrarladım içimden. Başımı kaldırıp göğe baktım, günle gece arasındaki tekinsiz, ruh-

suz griliğe... Grinin ortasında sigara dumanları tütüyordu. Sigara beyaz atletli bir adamın ağzındaydı, atletli adam da bir apartmanın en üst katındaki pencerede... Babamdı.

Sigarayı pencerenin çıkıntısına konmuş kül tablasında söndürdü. Asla yere atmazdı, sokakta yürürken içtiği sigara bittiğinde dahi bir çöp kutusu bulana kadar avucunda taşırdı izmariti. Zarif adamdı babam, zarif ve yoksul, girdi içeri. Ben de apartmana girdim, asansöre bindim, son katın düğmesine bastım, son katta indim, üzerindeki küçük tabelada "Belevi Hediyelik" yazılı kapının önünde durdum. Kapı aralıktı. Dışarıya keskin bir kimya kokusu sızıyordu. Orada duraksadım ilk kez, girip girmemekte tereddüt ettim. Derken, o çocuk yaşımda bile ne olduğunu çoktan bildiğim, kâinata asıl nizamını, kadere esas intizamını veren bir varlığın derinlerden bir yerlerden gelen ağır, sıcak, küf kokulu nefesiyle ürperdim. Nefes bir fısıltıyı da taşıyordu, soru soruyordu fısıltı bana, bir soruydu bu, hissediyordum, benden bir karşılık bekliyordu, ama henüz o lisanı bilmiyordum ki cevap vereyim. "66!" diye mırıldandım, itiverdim kapıyı.

Neredeyse boş bir mekânda, geniş bir salonun ortasında, tahta bir sandalyede oturuyordu. Beyaz lekelerle kaplı yırtık pırtık bir pantolon giymişti, atletinin yarısı pantolonunun içinde, yarısı dışındaydı, takım elbisesiyle gömleğini duvardaki bir çengele asmış, öğretmen okulundan mezun olup tayini çıktıktan sonra kazandığı ilk parayla aldığı emektar deri çantasını duvarın dibine bırakmıştı. Önünde büyük bir çuval, çuvalda bir yığın bol memeli Efes Artemis'i vardı. Elinde bir zımpara kâğıdı, maharetli bir dalgınlıkla, çuvaldan çıkardığı heykelciklerin arkalarındaki kalıp çapaklarını düzeltiyordu.

Yalnız olmadığını hissetti, durdu, başını kaldırdı, beni gördü ve işte o an, küçücük bir hareket, sıradan bir jest, alelade bir reaksiyon... Ruhumu tam ortadan ikiye biçen, yaşamak istikametinde ne kadar mecalim varsa hepsini alıp götüren, ömür boyu unutamadığım... Güldü!

Babam gülerdi, beni ne zaman görse gülerdi, çünkü severdi beni, güzel de gülerdi, sıcak, müşfik, aydınlık... Ama bu karşımdaki gülmek başka gülmekti. Saf gibi, şapşal gibi, mahrem yerleriyle oynarken yakalanan bir velet gibi... Zekâdan, sevinçten, şefkatten, hasretten kuvvet almayan bir gülmekti. Tastamam sefaletin gülüşü... Nasipsizliğimizin, kadersizliğimizin gülüşü... Yavan bir ömrün ortasında, zavallı bir yaşama gayretinin gülüşüydü işte bu. Karşımda gülen adam, artık babam değildi, çünkü bir yetişkin değildi. Beni korumakla, kollamakla vazifeli bu adam, şimdi benim gibi on yaşındaydı ve onun da korunmaya, kollanmaya ihtiyacı vardı.

Bir telaş, bir panik duygusu gelişmeye başladı içimde. Bir daha hiç peşimi bırakmayacak olan o nefes, bilmediğim o dilde, hayatımın artık asla eskisi gibi olmayacağını bağırıyordu şimdi. Titredim. Nefesin kötülüğe ait olduğunu o anda bildim. Ve ondan başka tutunacak dal olmadığını... Bir koku da edindi kötülük. Mekânın, az sonra silikondan kaynaklandığını öğreneceğim, babamda kafa bırakmayan kokusunu...

Ve yahu koca atölyede niye yalnızdı bu adam? Niye bir çuval Artemis dışında kimse yoktu yanında? Az ötedeki tezgâhın üzerine muntazam dizilmiş yüzlerce minyatür Selsus Kütüphanesi'ne ve Hadriyan Tapınağı'na baktım. Hepsinin arkası kim bilir kaç yalnızlık saatinde zımparalanmıştı.

Canım yandı, öfkeyle kavruldum, avaz avaz bağırmak istedim, ama tuttum kendimi, ben de güldüm.

"Bana da öğretsene," dedim.

Kalktı, bir sandalye ve bir zımpara kâğıdı aldı, sandalyeyi kendininkinin yanına, zımparayı sandalyenin üstüne koydu.

"Gel," dedi.

Gittim.

Sarılıp öptü yanaklarımdan.

Silikon kokusuna babamın mis gibi ter kokusu karıştı.

•

Babamın bana adedini on kuruşa zımparaladığı Artemislerden bir gelecek inşa etmeye çalıştığını düşündükçe çıldıracak gibi oluyordum. Üzerine pek yakışan siyah takım elbisesinin, biçimli gür bıyıklarının, çalımlı vakur yürüyüşünün, geçişli fiilleri anlatırken öğrencilerini mest eden davudi sesinin hayat karşısında hiçbir ehemmiyeti, zerre kuvveti yoktu, neredeyse bir çocuk oyunundan ibarettik demek ki. Ağır bir garibanlık duygusu musallat olmuştu ruhuma, durduk yerde gözlerim doluyordu, zira babamın çizdiği o silikon kokulu güzergâhın, onca mevcut ve müstakbel gayrete rağmen, varıp varabileceği menzilin yine yoksulluk olacağını anlamıştım. Babama güvenemezdim artık, planı yanlıştı, durumu umutsuzdu, her daim kaybeden taraftaydı ve o taraftan vazgeçeceğe de benzemiyordu. İş başa düşmüştü. Babamı o salondan, kaderimi babamdan kurtarmalıydım.

Testlere boğdum kendimi, dört şıkkın arasında kayboldum. Özel Dershaneler Birliği'nin Ege Bölgesi çapında düzenlediği deneme sınavında 100 sorunun 98'ini doğru yapıp birinci olunca Artı Dershanesi'nden bursu

kaptım. Artık taksit ödemek icap etmiyordu. Ve babam artık vaktinde eve geliyor, takım elbisesini özenle asıp çantasının tozunu aldıktan sonra çayını demliyor, ölen bir yoldaşından yadigâr dut sazını kara kılıfından çıkarıp koltuğuna kuruluyor, enstrümanı uzun uzun, ince ince akort ediyor, tek bir şarkı bile söylemeden tekrar yerine koyuyordu. Ders çalışıyordum ya, rahatsız etmek istemiyordu. Halbuki arada bir vursa sazın teline, buğulu güzel sesiyle, "Gerizler Başından Atlayamasa" veya "Rehberim Ali'nin Devri Yürüse" ya da "Ağlamasa Yar Ağlamasa, Mavi Yazma Bağlamasa" ben hiç rahatsız olmazdım.

Yıl bitiyordu artık. İki hafta sonra sınav vardı. Kazanıp kazanamayacağım değil, derece yapıp yapmayacağım merak ediliyordu. Ben de işi iyice abartmıştım. Testlerin başından kalkmıyor, teneffüslere çıkmıyor, çözemedikleri sorularda yardım isteyen sıradaşlarımı tersliyordum. Sınıfın haylazları dalga geçiyorlardı benimle, bildik inek yakıştırmaları, saçma sapan şakalar, hiç oralı olmuyordum. Yan gözle Yasemin'in ne yaptığını takip etmekten geri kalmıyordum fakat. Kayıtsızdı. Bana, sınava, dünyaya...

Okulun son haftası, matematik testine dalmışken, bir gölge düştü üzerime, başımı kaldırdım, Yasemin'di.

"Sence ben de kazanır mıyım sınavı?"

"Bilmem."

Güldü, bir şey demedi, gitti.

Onu üç ay sonra, babasıyla beraber, Anadolu lisesi öğrenci işlerinin kayıt sırasında beklerken gördüm.

Yarım puan farkla da olsa, kıl payı da olsa, bir tane bile test sorusu çözmeden kazanmıştı sınavı.

Ben mi?

Beklendiği gibi, Türkiye sekizincisi!

2

Terli, tombul elindeki zarfı uzattı Yavuz.

Hizmetlerim için teşekkür etti.

Açıp baktım, iki maaşıma denk para vardı içinde.

İzah etti hububat erbabı:

Dardaymış.

Tasarruf zamanıymış.

Arabasını artık bizzat kullanacakmış.

Yalan söylüyordu. Zira eylül başıydı, Konya bozkırlarında hasat bitmiş, tahıl ambarları tıka basa dolmuştu. Çuvalla parası vardı, biliyordum.

Koca göbeğine baktım.

Bu cüsseyle nasıl sığacaktı acaba şoför mahalline?

"Bu yetmez, ver daha," dedim.

"Hadi Yusuf, hadi, yürü kardeşim... Allah selamet versin."

Dolma parmağıyla kapıyı gösterdi.

Tatlı tatlı uğuldamaya başladı kafamın içi, kapıverdim parmağı, yavaşça geriye bükerken gözlerimi belertip baktım yüzüne, parmaktan çıtır çıtır ses geliyordu.

"Ulan çağırdığın kadınların bi gecesi bundan fazla! Çık parayı!"

Eşraftan beş kişilik bir gruptu bunlar, her ayın son perşembesi buluşup toplu yaparlardı. Simsarın beyaz

Mersedes Vito'suyla ben taşırdım beşini beş yıldızlı otele. Ertesi gün de cuma namazına...

Haziran gelip de okullar kapanınca simsarın ailesini Antalya'daki yazlığa götürürdüm. Arabaya binmelerinden önce koltukları silerdim deliler gibi, saatlerce. Simsar halime bakıp temizliğimi takdir ederdi. Bilmezdi elimdeki deterjanlı bezlerin asıl sebebini: Zarif, ince, nazik karısıyla dünyalar güzeli dört çocuğu, o beş herifin bacaklarının, kıçlarının, hayalarının değdiği yerlere öylece oturmasın isterdim.

Acıyla kasıldı yayvan suratı.

Bu şişkoların sureti insanı tedirgin eden bir boşlukla maluldü. Yüzlerindeki bütün çizgiler firar etmiş de gözlerine doluşmuştu sanki... Bakışlarındaki kaypak ifadenin sebebi bu olsa gerekti.

Arsızca kıvrık dudaklarının kırmızısı bütün tenine yayılıyordu şimdi, korumasını çağıramazdı, çünkü o da bendim.

Hem koruması hem şoförü...

Parmak kalındı, ama onun da bir dayanma haddi vardı, kırıldı kırılacaktı.

"Tamam, bırak!" diye inledi.

Bıraktım.

Çekmeceyi açıp bir tomar para çıkardı, koydu masanın üstüne. Aldım tomarı, benim bile ne olduğunu anlamadığım bir şeyler homurdanıp çıktım bürodan.

Orta boy bir poşete sığdırdığım öteberimle sessiz sedasız terk ettim, otoparkında bayat çaylar içerek on yılımı geçirdiğim boktan binayı.

Bir buçuk odalı bekâr evimde bavulumu topladım hızlıca, bankanın internet şubesinden havale yaptım ev sahibi hacıya, mesaj yazıp evden çıktığımı, oturmayacağım ayın kirasını ödediğimi bildirdim. Balkondaki sardunyaları alt kattaki seksenlik Elmas Teyze'ye verdim,

hakkını helal etmesini istedim, etti, bir taksi çevirdim, şehrin sidik kokulu garajında bulduğum ilk İzmir otobüsüne atladım.

On iki saat sonra, sabah vakti, Basmane'deki döküntü bir otelin izbe bir odasındaydım.

Babamı aradım, "İşten ayrıldım, İzmir'deyim," dedim.

"Ne yapayım?" dedi sadece, kapattı telefonu.

Bir sigara yaktım, pencereden dışarıyı izlemeye koyuldum.

Basmane Garı'nın yanından Tepecik'e uzanan caddeye baktım. Bir anda haz vaadiyle kamaştı kasıklarım, dudağımın kenarı seğirdi, mayhoş bir sıcaklık yayıldı kamıma. Söndürdüm sigarayı, çıktım odadan, sonra otelden, caddeye daldım, hızlı hızlı yürüdüm. Vardım malum yere.

İlk ve son kez on sekiz yaşıma bir gün kala, o noksan yirmi dört saat için yalvar yakar olmama rağmen geri çevrildiğim demir kapıya yaklaştım. Hemen cüzdanıma gitti elim, kimliğimi çıkaracak oldum, kulübedeki polis gördü beni, hiç ilgilenmedi, yaşlandığımı hatırladım, girdim içeri. Sokaktaki ilk eve daldım ruh gibi. Yerleri paspaslayan ihtiyar ortalıkçı kadının sesiyle aydım:

"Sabah sabah rüyanda mı gördün kardeş?"

Dişsiz ağzına bakakaldım bir an. Gerisingeri çıktım evden. Koşar adım tersine aştım caddeyi, kendimi odaya zor attım. Soyundum. Banyoya girdim. Çabuk boşaldım. Uzandım yatağa. Uykuya süzüldüm.

Rüyamda babamın bana bitmek bilmeyen küskünlüğünü, tepemde kanat çırpan bir mağara dolusu yarasa eşliğinde gördüm. Mağaranın bittiği yerde, ince ahşap oymalı şahane bir mihrabın önünde bağdaş kurmuş oturuyordu. Bana göre sol omzuna iri bir baykuş tünemişti.

Babam değil baykuş konuştu:

"Hoş geldin Yusuf!"

"Hoş bulduk," diye mırıldandım.

Baykuş omuzdan yere indi, kanatlarını kaldırıp semah dönmeye başladı.

Beni de davet etti:

"Gel hadi."

"Biz Alevi değiliz ki, ne bu şimdi?" diye sordum babama.

O zaman konuştu:

"Biz Bektaşiyiz. Belki de hem Bektaşiyiz, hem Yahudi. Ama baykuş tastamam Alevi," dedi ve ekledi: "On kuşak atası sektirmeden Hasan Hüseyin, Hasan Hüseyin diye sıralanıyo bunun."

"İmkânsız," diye itiraz ettim. "Alevilerde baykuş uğursuz sayılır. Etrafında baykuş öten evden ölü çıkar."

Baykuş bunu işitince durdu, öfkeyle bir şeyler söyledi, ama duymadım, zira telefonun sesiyle kesildi rüya, uyandım, baktım ekrana, kayıtlı olmayan bir numara...

Hemen tanıdım sesini:

"Mahalledeyim... Delibo kaybolmuş... Bütün çeteyi arıyosun da niye beni aramıyosun?" dedi Yasemin.

Karşılık vermedim, kapatıverdim telefonu.

•

Babamı görmek için mi, yoksa Yasemin'e rastlarım diye mi gittim mahalleye bilmiyorum. Ata Durağı'nda indim dolmuştan, arka sokaklardan yürüyerek babamın evine vardım. Emekli ikramiyesiyle eski bir apartmanın yarı bodrum katını satın alabilmişti sonunda. İki odadan ibaret, kasvetli bir evdi. Bir odasını kitapları doldurduğundan tek odada yaşıyordu. Bir çekyatta uyuyor, çekyatın önündeki sehpada yiyip içiyordu. Kederin manasını

sorsalar, babamın o odada Karacaoğlan'dan semailer okurken çekilmiş bir fotoğrafı cevaba yeter de artardı. Eşini heder etmiş, bir oğlunu kaybetmiş, kalan oğlu ömrünü heba etmiş, sendika iflas etmiş, insanlık düşmanı yobazlar memleketi işgal etmişti, böyle bir hayatın bakiyesi başka nasıl bir resim olabilirdi ki?

Yolun karşısında durup sokağa bakan tek penceresine diktim gözümü. Perdesi sıkı sıkı kapalıydı, her zamanki gibi... Arada bir tatillerde ziyaret ederdim onu. Elime bir bardak çay tutuşturur, çekyatına oturur, televizyonu açardı. O elinde kumanda, hiç konuşmadan kanalları gezerken, ekşi bir öfke kabarırdı içimde. Kapıyı açmasa, açsa da beni görünce tekrar suratıma çarpsa, çarpmasa da karşısındaki lop buruna sıkı bir yumruk, sakallı yanaklara iki okkalı tokat çaksa, bağırsa çağırsa küfretse kovsa sevinecektim. Ama bana verebildiği ceza bu kadardı işte: Susmak! Zayıftı çünkü, fazla içliydi, babalıktan istifa edemiyordu bir türlü, dahası, beni sevmekten vazgeçemiyordu. Ben bir metre ötesinde, çekyatın karşısında, lüzum halinde uzayıp yatak olabilen tekli koltukta oturmuş çayımı yudumlarken, o için için evladını öpüyordu, okşuyordu, kokluyordu, biliyordum. Zihnine mıh gibi çakılmış muhteşem bir hatıraydım, vaktiyle hayat bildiği sevginin, şefkatin, iyiliğin, ümidin, can sevincinin hatırası...

Ayrıldım apartmanın önünden. Mahallenin sokaklarında dolaştım ağır ağır. Falcı Fikriye'nin eski Rum konağının yerinde şimdi beş katlı bir apartman yükseliyordu. Kendi kendime, acı acı güldüm. Bu apartman bizim olabilirdi, zengin olabilirdik, zira devlet vaktiyle babamın mübadil dedesine vermeyi teklif etmişti konağı. Kavala'dayken tütün işçileri sendikasına bağlı, babam gibi ko-

münist olan dede, "Ben yerinden yurdundan edilen insanın evini istemem, uğursuzluk getirir," deyip iki odalı bir viraneye yerleşmişti. Yoksulluğu marifet sanan, gurur müptelası bir saftirikler sülalesinin mensubuydum yani.

Sinan'dan öğrenmiştim konağın başına geleni. Kayserili bir müteahhide verilip yıkılmış, Fikriye'nin payına beş daire düşmüştü. Haritadan silmek hiç kolay olmamıştı güzelim yapıyı. Tarihî eser olduğu gerekçesiyle yıkımına izin çıkmayınca müteahhit şeytani planını devreye sokmuştu. Bir gece vakti, dev bir damperli kamyon, geri geri manevra yaparken güya yanlışlıkla konağa çarpmış, zaten bakımsızlıktan zar zor ayakta duran binanın yarısı ânında çöküvermişti.

Fakat dairelerin keyfini sürememişti huysuz falcı. İnşaatın bitmesine yakın, geçici yerleştirildiği evin salonunda, fala saçtığı yüzüklü, yüksüklü, boncuklu, bozuk paralı iri kuru baklaların üzerine yığılıp son nefesini vermişti. Cesedi bulan kişi faldan anlıyor olsa, kahverengi şapkalı baklaların ortasında cansız yatan Fikriye'ye bakıp, "Yok vadeye bir ahiret var!" kehanetinde bulunabilirdi rahatlıkla.

Fikriye'nin kimi kimsesi bulunmadığından, dairelerin ne olacağını merak ediyordu herkes. Cevabı gecikmeden, teneşir faslından önce almışları. Sutyenine sıkıştırdığı para kesesinden minik bir kâğıda kargacık burgacık harflerle yazılmış bir vasiyet çıkmıştı. Dairelerini İnsan Hakları Derneği'ne bırakmıştı ihtiyar kadın. Ahali bu tercihin şaşkınlığını yaşarken, Tuncay Abi hikâyenin aslını anlatınca vaziyet anlaşılmıştı. Fikriye'nin bir eylül sabahı konaktan alınıp götürülen oğlu Ali'den bir daha haber çıkmamıştı. Lakin Fikriye'nin oğlunu kaybeden devlet, Fikriye'nin dairelerini insan haklarına yâr etmemişti. Açılan davanın neticesinde daireler hazineye aktarılmıştı. Hiç beklemediği, zaten doğru düzgün idrak edemediği

bu siyasi ihtilaftan dolayı telaşa kapılan müteahhit de apartmandaki dairelerden birini Mehmetçik Vakfi'na bağışlamış, bununla yetinmeyip binanın ismini "Fatih Sultan Mehmet Han Apartmanı" koymuştu. Durum fark edilince resmî makamlar müteahhidi uyarmış, anlı şanlı ecdadın isminin dandik bir apartmana verilemeyeceği kendisine bildirilmişti. Bunun üzerine apartmanın tabelası sökülmüş, yerine müteahhidin soyadından mülhem, "Ganimet Apartmanı" yazılı bir tabela konmuştu.

Kırmızıbiber, domates salçası, Orkide çiçekyağı ve bol soğan suyuyla terbiye ettiği vıcık tavuk rulosunu dönere takan Fehmi'yle havuç rendeleyen Tufan'ı uzaktan seyrettim. Rulo iriydi, demek işleri yolundaydı Fehmi'nin, keyfi yerinde gibiydi, ıslıkla çaldığı "Drama Köprüsü" kulağıma kadar ulaşıyordu. Nihayet bir kadın mı bulmuştu, yoksa gudubet büyük oğlunu mu öldürmüştü? Elindeki havuç parçasını rendeden kaydırıp yere düşüren Tufan'ın suratına aniden bir şamar oturtunca anladım, kadın yoktu, büyük oğlan sağdı. Adam öldürmeyi bre... Neyse!

Dudu Nine'nin kapısını Şükran açtı. Kadın hastaydı, ona bakıyordu. Şaşırmadım hiç. Şükran'la akrandık, ben çocukken o da çocuktu, ama bir kez olsun görmemiştim onu sokaklarda, boş arsalarda, Paterson'un mahzeninde, eğlencede, oyunda, haylazlıkta. Arada bir ilkokulda, bahçenin kuytu bir köşesinde, elindeki bayat simidi kemirirken ilişirdi gözüme. O simidin yarısını da ya kadidi çıkmış bir sokak köpeğine yedirir veya okulun yarmalarından birine kaptırırdı. Erkenden yaşlanmış, doğar doğmaz ölümü beklemeye başlamış, başka bir çağda, çok eski bir zamanda takılıp kalmış, uçucu insanlardandı o. Mahalledeki hasta ihtiyarların, sokaklardaki

perişan hayvanların, bilumum ağacın otun börtü böceğin doğal bakıcısıydı. Gayretsiz mübarekti, has faniydi. Civarda hiç manastır kalmamıştı ki varıp kapansın.

"Dudu Nine'yi görmeye geldim."

"Gel, buyur Yusuf."

Girdim içeri. Girer girmez ağır bir çürük kokusu çarptı burnuma.

Yüzümü buruşturmuş olmalıyım ki, Şükran fark etti hemen.

Koridorun sonundaki kapıyı gösterdi:

"Şu odadan geliyo... İbo topladığı onca şeyi orda biriktirmiş... Neler çıktı bi görsen... Kedi köpek iskeletleri bile vardı... Günlerce temizledim, ama gitmedi koku."

Sordum:

"Nasıl ninenin durumu?"

Kederle eğdi başını.

"Kanser her yerini sarmış... Umut yok dedi doktor... Hazırlanın dedi."

Derken içeriden Dudu'nun iniltisi duyuldu.

Şükran'ın gözleri yaşardı ânında.

"Çok acısı var..."

Odaya doğru hamle edecek oldum, fakat Şükran önüme geçip durdurdu beni.

"Şey yapsam günah yazar mı?"

"Ne yapsan?"

"Şey yani... Acısını dindirsem... Günah olur mu?"

Kadını öldürmeyi düşünmesinden ziyade, beni günah tartım mercisi saymasına takılmıştım.

"Günahı sevabı ben nasıl ölçeyim Şükran?"

"Hayır... Sen Konya'da şey olmuşsun ya... Ondan sordum."

Sinirlenmeye başlıyordum ufaktan, sesim yüksek çıktı:

"Ben ne olmuşum Konya'da?"

Cevap vermesine fırsat kalmadan Dudu Nine bir inilti daha koyuverdi.

Nasıl acı çekiyorsa artık, bir kurt uludu sanki.

Yine içeri gidesi oldum, yine durdurdu.

"Fehmi'nin büyük oğlu âşık bana..."

Şaşkın, sordum:

"Çok genç değil mi senin için?"

Çapkın bir gülüş yayıldı yüzüne.

"Ben de onu diyom ya... Seni değil, babanı istiyom desem ayıp olur mu sence?"

Şimşek çakan gözlerine baktım, gerilen dudaklarına, kıpır kıpır oynayan parmaklarına...

O an anladım. Delirmişti Şükran.

Olsun, demek hiç değilse ucundan kıyısından yaşamaya karar vermişti.

Hiçbir şey demedim, gerisingeri çıktım evden.

Meseleyi uzatmanın faydası yoktu. Baba evinin yolunu tuttum, çaldım zili, bekledim epey, otomat vızladı, daldım içeri, ağır rutubet kokusu eşliğinde indim alt kata, kapıda, karşılıklı durduk, zerre ifade yoktu yüzünde.

Öylece birbirimizi süzdük kısa bir müddet.

Nihayet kapının eşiğinden çekildi.

"Geç..."

Geçtim.

Doğrudan odaya açılıyordu kapı.

Çekyatta birinin uyuduğunu görünce duraksadım.

Kafasından aşırmıştı battaniyeyi, göğsü hafifçe inip kalkıyordu.

Sehpanın üzeri boş bira kutularıyla doluydu. Yeşil halıflekse fıstık kabukları saçılmıştı. Kül tablasındaki bir sigara kendi kendini içip sehpaya düşmüş, kahverengi kaplamayı cürmünce siyaha dönüştürmüştü.

Ben manzarayı seyrederken babam bir bardak buzlu suyla gelip hep benim oturduğum koltuğa kuruldu.

Bozuk baktım, ben nereye oturacaktım şimdi, böyle sap gibi ayakta mı duracaktım?

Dibine kadar, lıkır lıkır içti suyu.

Televizyonu açtı. Karşısına çıkan diziyi izlemeye koyuldu.

Yasemin'in yeni final yapan dizisiydi bu.

Biliyordum, çünkü biliyordum işte...

Ekranda, saçlarından briyantin damlayan herif, karşısındaki ızbandudu tek yumrukta yere serdi. Silahını çekip adama doğrulttu.

Derken Yasemin'in çığlığı düştü sahnenin üzerine:

"Fırat, yapma!"

Kamera döndü.

Yasemin dudağını titrete titrete ağlıyordu.

Ağır adımlarla, bir elini yalvarırcasına uzatmayı da ihmal etmeden, Fırat'a doğru yürümeye başladı.

"Ver o silahı bana!"

Fırat öküz gibi bakıyordu sadece.

Yasemin öküzün karşısında durdu.

"Yalvarırım!"

Müteakip replik televizyondan değil, battaniyenin altından geldi:

"Hiç mi sevmiyosun beni?"

*

Aynı sınıfa düştük Yasemin'le.

Hazırlık B...

Bizim sefil ilkokuldan ikimiz dışında kazanan yoktu sınavı.

Birbirimizden başka kimseyi tanımıyorduk.

Aynı sıraya oturalım dedik.

Ben öğretmen masasının karşısındaki ön sıraya yöneldim, çalışkandım ya, iyi ders dinlerim diye hesaplıyordum.

"Boş ver orayı," deyip kolumdan tuttu, arka sıralardan birine sürükledi, oturttu, yanıma yerleşti, bacağını bacağıma vurup göz kırptı:

"Böyle daha iyi, hı?"

Yine başım dönmeye başlamıştı, karnıma o çok iyi tanıdığım sıcaklık yayılıyordu yavaştan, daha okulun ilk günü Yasemin'e dair unuttuğumu, bastırdığımı, sildiğimi sandığım ne varsa misliyle geri dönüyordu, velhasıl vaziyet hiç hayra alamet değildi.

Biz etrafa yabancı gözlerle bakaduralım, sınıfın yarısından fazlası çoktan tanışıyordu. İzmir'in hali vakti hayli yerinde ailelerinden, o ailelerin ikamet ettiği seçkin semtlerden, o semtlerin en güzide okullarından gelmişlerdi. Başka insanlardı bunlar, ayrı bir galakside, paralel bir kâinatta doğmuş, terkibi farklı topraklarda boy atmış, uzak bir dünyanın terbiyesiyle büyümüşlerdi sanki.

Sakin, telaşsız ve rahattılar. Yürümeleri, oturmaları, kalkmaları cazip bir ahenk taşıyordu, keza konuşmaları, hatta susmaları bile... Hiç bilmediğim kadim bir dengeyi, her tür insani ilişkiyi medeni bir seviyede tutan doğru mesafeyi daha o yaşta bulmuş gibi bir halleri vardı. Ben elimi kolumu nereye koyacağımı kestiremezken, her an her şey olabileceği kaygısıyla sıramda dimdik, kazık gibi otururken, onların hareketleri yumuşak, geniş ve ağırdı. Bacak bacak üstüne atmayı, dirseklerini sıranın üzerine havalı bir edayla koymayı, avuçlarını çenelerinin altına artist fotoğrafları misali yerleştirmeyi her nasılsa biliyorlardı. Öğretmenlerle, en huysuz ve sert olanlarıyla bile, hiç kızarmadan, terlemeden, korkmadan, saygılı ama eşit bir üslupla konuşuyorlardı. Bütün bunların toplamına "özgüven" dendiğini, o nanenin zenginliğin mütem-

mim cüzü olduğunu sonraları öğrenecektim. Ve zengin olmanın, benim gibi sefillerin aksine, hayatta her daim bir milat beklememek anlamına geldiğini... Onlar için yegâne miladın doğmak olduğunu...

Yahu ne de güzel kokuyorlardı üstelik. Saçları ne kadar parlak, tırnakları ve formaları nasıl temiz, gömlekleri o biçim beyaz ve jiletti. Ama sıkıcı değil, neşeli bir intizamdı bu, leke ve gam tutmayan... Kendini açıkça ilan etmeyen, ama bir bakışta görülüp tanınan, merak ettiren, hayranlık uyandıran... İnsanı asıl ezen de bu değil miydi zaten? Ne yaparsan yap vâkıf olamayacağın bir sırla karşı karşıya kaldığını, asla gideremeyeceğin bir eksikliğin adresi, bildiğini sandığın bir lisanın esasen yabancısı olduğunu hissetmek...

Ben bir saatlik öğle teneffüslerinde, evden getirdiğim, babamın her sabahın köründe üşenmeden hazırlayıp yanıma kattığı yarım ekmek arası kıymasız patates oturtmanın sulu salçasını namütenahi gömleğime damlatırken, onlar paralı okul lokantasında üç çeşit sulu yemeğin tadına bakıyorlardı, hem de hiç damlatmadan, zaten yarısını da masada bırakıyorlardı. Onlar mutluluğun adresini aramıyorlardı, adres bizzat kendileriydi.

Hatırladıkça gövdesini tepeden tırnağa utançla kavuran anlar oluyor insanın hayatında. Yüzün kızarıyor, diline pas oturuyor, kasıklarına doğru bir melanet yayılıyor, başın hafiften dönmeye, miden ufaktan bulanmaya başlarken o ânı kovmaya çalışıyorsun, ama yapışıyor ruhuna, sıyrılamıyorsun kolayca, yorganın altına girip derin uykulara dalmak, kendini zifirî bir odaya kilitleyip televizyon misali çıt diye kapanmak için çırpınıyorsun da, nafile. O meşum hatıra, borusunu inatla öttürüp bünyendeki ağrılı seyahatini tamama erdirmeden bırak-

mıyor seni. Nihayet sökülüp gittiğinde yorgun, hırpalanmış kalakalıyorsun, kabuğu kurumuş boş bir koza, çıkarılıp köşeye atılmış pırtık bir ceket, öylesine çiziktirilmiş bir kıran resmi misali...

Ve fani dünyada tek bir şey öğrendiysem, o da şu: Güçlüye, zengine, güzele küsmek zor, âcize, yoksula, çirkine kolay. Zenginsen, boğazına kadar boka bulanmış da olsan, başın dimdik, üstelik zarif bir gülümseme eşliğinde geçebiliyorsun hayatın içinden, yoksulsan tek bir yellenme yetip artıyor ortak bir tiksintinin konusu olmana. Bir perişanlık silsilesi, yekpare bir utanç ânı gibi geçiriyorsun ömrünü. İflah olmaz bir deliye, merhamet tanımaz bir seri katile dönüşmen için her tür gerekçen var. Ama katilin bile zengini makbul. Seni ipe gönderen ne varsa, onlar için hafifletici sebep sayılıyor.

Hazırlık sınıfını yarılamıştık. Sömestr tatiline az kalmıştı. Ders öncesi son sigaraları damarlarına depoladığı için geciken İngilizce hocası Vahit'i bekliyorduk. Yasemin *startingaut* ders kitabındaki sarışın İngilizlerin gürbüz suratlarına sakal bıyık gözlük çizmekle meşguldü. Ön sırada oturan Cem arkaya dönüp bana baktı.

Yüzünde aleni bir iğrenme ifadesi, zengin çocuklarının ekserisinde, standart donanım misali mevcut olan, genizden çıkma şurupsu sesiyle, "Yusuf artık bir deodorant alsan hiç fena olmayacak," dedi.

Aslında ne var değil mi? Ne var bu cümlede?

"Ah, uyardığın için sağ ol, hemen alıcam," falan diyebilir insan medeni tarafından.

Zekice geçiştirebilir, "Şofben bozuldu da önceki gün," gibisinden bir yalanla.

Ama işte, "artık" diye bir kelime vardı o cümlede, "fena" sonra, alaycı tınlayan, Cem'in sıradaşı Can'ın başı

vardı, aşağı yukarı sallanarak onaylayan, yoksulluğum vardı, sebep olduğu daimi suçluluk duygusuyla haysiyetimi paslı bir matkap gibi oyan, hepsinden önemlisi, Yasemin'in kulağı ve burnu vardı, iki karış ötesinde söyleneni ve onca gün, hafta, ay ter kokumu duymuş olan...

Dondum kaldım. Sanki gizlendiği yerden çıkmak için işaret edilip isimlendirilmeyi bekliyormuş gibi, olanca yoğunluğuyla vücudumdan yükselip burnuma vurdu ekşi kokum. Tıkandım, öksürmeye başladım.

"Dön lan önüne hışır!" dediğini duydum Yasemin'in Cem'e.

Hışır!

Nereden buluyordu bu acayip lafları?

Çantamı kaptığım gibi fırladım sıradan.

Kapıda Vahit'e tosluyordum az kalsın.

"*Veraryugoing* evladım?" diye sordu.

Bakmadım bile, koşarak aştım koridoru.

Bir hafta sonra döndüm okula, etrafa en ucuzundan deodorant kokuları saça saça. Ve çok geçmeden anladım, sefaletin kokusunu giderecek kuvvette bir parfüm yoktu, çünkü o koku teninden değil, ruhunun en dibinden geliyordu. Başka türlü işleyen bir hayata heves etsen ne fayda, bilmiyordun ki kuralları, kimse öğretmemişti sana. Üstelik, dahil olmaya çalıştıkça daha da dışına düşüyordun o hayatın. Terinle alay edenler, şimdi ucuzluğun bayağı kokusuyla dalga geçiyordu. Sadece o mu? Sümerbank'tan alınmış şekilsiz ceketinle, kaşındıran gömleğinle, abus botlarınla, iki yıkamada sünen eşofmanınla, üç kuruş maaş alan aklı havada bir tasarımcının kim bilir hangi siyah beyaz Fransız filminde görüp mağazanın çulsuz memur müşterileri için tatbik ettiği saçma sapan gri trençkotunla...

Cem'in, ömür boyu her hatırladığımda yüzümü bir utanç yanardağına çevirecek olan o sorusundan sonra sınıfın "luuzır"ı bendim artık. Türkçesiyle eziği, yıkığı, zavallısı... İlk zamanlar beni ilgiyle izlemelerine, söyleyip eylediklerimde bir farklılık, bir ışık, bir hikmet aramalarına yol açan Türkiye sekizinciliğim de, artık acınası, tuhaf bir mahluk gibi görülmemi pekiştiren bir sebepten ibaretti. *Sekiz*, artık bir ucubenin sıfatıydı.

Tek tesellim Yasemin'di. Hiç ayrılmıyordu yanımdan. Sınıftakilerin onunla arkadaşlık kurma teşebbüslerini karşılıksız bırakıyordu. Benimle dalga geçmeye kalkan "hışır"lara ânında ağzının payını veriyordu. Güzeldi, güçlüydü, zekiydi, eğlenceliydi oysa, herkes merak ediyordu Yasemin'i. Onunla yârenlik etmek için can atıyorlardı. İstese kolayca oranın da gözdesi olabilirdi. Ama eski "çetedaşım" beni savunmak uğruna kim bilir kimlerden yeni küfürler öğrenmekle meşguldü.

Yine de buruk bir teselliydi bu. Zira eskiye göre ne daha yakın ne daha uzaktık. Doğru düzgün konuşmuyorduk bile. Öğle aralarında, yarım ekmek arası nevalelerimizi kemirirken, okulun geniş bahçesini sessizce turluyorduk. Ara sıra birbirimize birilerini, bir şeyleri, bir yerleri gösteriyor, İngilizcesini soruyorduk, bir tür oyun gibi. Çatı? *Ruff*... Çit? *Heç*... Depo? *Veyrhaus*... Bekçi? *Vardın*... Müdür? *Dayrektır*... Müdür muavini? *Asistınt dayrektır*... Dağlar? *Mauntıns*... Acayip bir ikili olmuştuk Yasemin'le. Kraliçe ile soytarı... Güzel ile çirkin... Asil ile soysuz... Maşuka ile âşık...

Bazen öylece durur, uzaklara dalıp giderdi. Zihninden neler geçtiğini merak ederdim, sormak isterdim, şimdi ne düşünüyorsun diye, ama susardım. Yasemin'in etindeki canavardan, ruhundaki hayvandan, aklındaki şey-

tandan, velhasıl vereceği cevaptan, cevabın beni ezmesinden, ezip un ufak etmesinden korkardım.

•

Battaniyeyi attı üzerinden, doğruldu, oturdu, sigara yaktı, bir nefes çekti, bana bakıp güldü, dumanların arasından konuştu:

"Umut'un filminde sırf yüzüme telefon kapattı diye bi adam öldürmüştüm..."

Biliyordum elbet. Hem de Konya'da gösterilmediğinden üç saat direksiyon sallayıp, Yavuz'dan fırça yemeyi göze alarak Ankara'ya gitmiştim filmi izlemek için. Sonradan Umut Ünsal ile Yasemin'in aşk yaşadığı, yönetmenliğinden gayrı başarılı bir ressam ve yazar da olan Ünsal'ın son romanında Yasemin'den ilham aldığı söylentileri çıkmıştı. Hiç kıskanmamıştım, zira tip ve kalıp bakımından Umut Ünsal'ı andırıyordum. Aksine, umutlu hayaller kurmama vesile olmuştu o benzerlik.

Çekyatın boş tarafını gösterdi:

"Ne ayakta duruyosun, gel otur..."

Gidip oturdum.

Bir Yasemin'e, bir babama bakıp sordum:

"Siz... yani böyle... ne zamandan beri..."

Gerisini Yasemin getirdi:

"Tanışıyosunuz diyosun... Ne kadar oldu Sefer?"

Babama bir de ismiyle hitap ediyordu.

Şaşkınlık girdaplarında fır dönüyordum artık.

Babam gözlerini televizyondan ayırmadan cevapladı:

"Ne bileyim ben... Oldu epey vakit... Hapse girdikten sonra bunun durumunu sormak için uğramıştın bi gün..."

Evet, ne zamandır "bu"ydum ben babam için. Ama oraya takılmadım hiç. Bir an çıtırtılı bir sevinç kapladı

içimi. Yasemin beni merak etmişti, merak etmiş de varıp babama sormuştu öyle mi?

Sevinç yerini loş bir kuşkuya bıraktı hemen.

Yoksa ikisi...

Babamın sesiyle geldim kendime.

"Nasıl dayanıyorsun bu berbat dizilerde oynamaya?" diye sordu, elindeki kumandayla televizyonu işaret ederek.

Yasemin boş bira kutularını tek tek sallarken, Urfa'da çekilen bir önceki dizisinden, şiveyi de ihmal etmeden, abartılı bir replik patlattı, o diziyi de baştan sona izlemiştim elbet:

"Agam, gurbanın olam, yiyecek bi lokma ekmeğimiz, içecek bi damla suyumuz mu var ki bize hâlâ bele zulmediysan..."

Hoşuna gitti babamın, hırıl hırıl güldü:

"Serseri!"

Kutulardan birinin dibinde iki yudum bira buldu, dikti kafasına, aynı minvalde devam etti:

"De anlat hele, napisan, nediysan Yusuf gardaş..."

Kesif bir sıkıntı çökmüştü içime, o soruyla yankılanıyordu kafamın içi.

Yoksa, yoksa, yoksa...

Dayanamadım.

Kalktım.

"Ben gidicem."

Tuttu kolumdan Yasemin.

"Tamam be, otur... Ohooooo... Sen benden artist olmuşsun ha!"

Oturdum.

Sırtını çekyata dayadı, gerindi, irkildim.

"Bi duş alayım," dedi.

Banyoya giderken dönüp parmağını salladı:

"Bi yere kaybolma, konuşçaz."

Su sesi duyulur duyulmaz irkilme başka bir şeye dönüştü.

Ellerimi çaktırmadan önüme doğru yerleştirdim.

Babam kanalları dolaşmaya başladı.

O dolaşırken ben söndüm.

Ecnebi bir müzik kanalında karar kılıp bıraktı kumandayı.

Teretedeki *Nostaljik Hitler* programında müteveffa Eymi Vaynhaus zifire geri dönerken sordum:

"Siz... Beraber misiniz?"

Önce anlamadı:

"Ne anlamda?"

"Yani..."

O zaman idrak etti ne sorduğumu, bağırmamak için zor tuttu kendini, öfkeyle tısladı:

"Saçmalama! Nasıl düşünürsün öyle bi şeyi!"

Sustum.

Sustu.

Acıyarak baktı bana.

Başını iki yana salladı umutsuzca, ardından televizyon sehpasının alt tarafına uzanıp bir tabak çıkardı.

Tabağın üzerinde ince çizgiler halinde beyaz bir toz ve bir pipet parçası vardı.

Minik boruyu aldı, eğildi, çizgilerden birini burnunda kaybediverdi.

Tabağı bana uzattı.

"Al..."

Müteredditbaktım.

Şükran gibi, o da beni ne sanıyorsa artık, "Merak etme," dedi, "günah yazmaz bu."

İzaha yeltenmedim hiç, aldım tabağı, dayadım pipeti burnuma, çizgilerden en ince görüneni çekmeye çalıştım, olmadı.

"Hızlı çekeceksin, bi anda, böyle fırt diye..."

Dediği gibi yaptım, yok oluverdi toz.

Yasemin başına doladığı havluyu çıkarıp bir köşeye attı, nemli saçlarını şöyle bir savurdu, şampuanın şekersi kokusu yayıldı odaya.

Tabakta kalan beyaz kırıntıları parmağıyla toplayıp dişetine sürdü, çantasına uzandı, küçük bir torba çıkardı, içindeki tozu tabağa döktü, babamın İzmirim kartıyla ezmeye koyulurken neşeyle konuştu:

"Millet eşine dostuna pişmaniye getirir, biz de bunu getiriyoz işte."

Babamın gözleri çakmak çakmaktı:

"Meret bulunmuyo ki buralarda..."

Yasemin sigara yaktı bir yandan:

"Bulunmasın zaten... Emekli maaşını gömersin sonra."

Bana döndü:

"Nasıl? Geldi mi kafası?"

Yanaklarım yanıyordu, çenem uyuşmuştu, zihnim bin mumluk ampul gibi ışıl ışıl parlıyordu. Sorumun cevabını almıştım, yoktu aralarında bir şey, babam yalan söylemezdi! Bir ferahlık hissi, bir gülme isteği vardı şimdi içimde, hem de babamın evinde, babamın karşısında...

"Geldi galiba..."

Babam burnunu kaşıyıp ortaya konuştu:

"İşte bundan veriyodu Naziler askerlere... Bunu içince korku, yorgunluk falan kalmıyodu... Başka türlü koskoca Fransa'yı nasıl altı haftada zapt etsinler?"

"Pervitin," dedim.

Anlamadı.

"Hı?"

"Pervitin... Verdikleri hapın adı... Bi tür metamfetamin..."

Kestirip attı:

"Neyse ne... Stalingrad'da işe yaramadı ama, sosyalizm kayasına tosladılar."

Yıllar önce, ben daha küçükken, televizyonun karşısında, sevinçten çıldırmış binlerce insanın balyozlarla, çekiçlerle, hatta yumruklarıyla, tırnaklarıyla yıktıkları duvara bakıp döktüğü gözyaşlarını hatırladım.

"Bi devir kapandı, yenildik!" diye mırıldanışını...

Aslında hiç konuşup tartışasım yoktu onunla, ama tutamıyordum kendimi:

"Almanların ikmal hatları kopmuştu... Kış şartları, kar kıyamet, binlerce kilometrelik mesafe... Değil hap, doğru düzgün ekmeği suyu bile yoktu altıncı ordunun."

Gözlerini kısıp baktı.

"Yani haplansalar alacaklardı Stalingrad'ı, hı, onu mu diyosun? Sovyet halklarının hiçbi marifeti yoktu yani, öyle mi?"

"Elbette onu demiyom... Sadece kuşatma sırasında Pervitin kullanmıyolardı diyom."

Yasemin işlemi tamamlamış, çizgileri hazırlamıştı.

Bir tanesini halledip tabağı babama uzatırken sordu:

"Dişleri böyle komple altın kaplama bi Sovyet generali vardı... Neydi onun adı?"

Verdim hemen cevabı:

"Cuyikov... Başkomutan Cukov'un yardımcısı... Askerler katır diye lakap takmıştı, inatçılığından ötürü."

Babam muhabbetin hap safhasında takılıp kalmıştı, oradan yürüdü:

"E işte, inatçılık, devrimci irade, sosyalizme inanç... Böyle ezildi faşizm... Hap denizinde yüzseler ne olacak?"

Ardından eğildi, işini bitirdi, bana geçti sıra.

Çektim.

Sehpaya bıraktım tabağı.

Mevzu uzasın istemiyordum hiç, ama konuştukça konuşasım geliyordu, sular seller gibi hem de, kalın kitaplar gibi.

"Stalingrad'da Hitler'in ölene kadar savaşacaksınız emrini dinlemeyip teslim olan altıncı ordu komutanı Paulus savaş bittikten sonra Federal Almanya'ya dönmemiş. Doğu Almanya'ya yerleşmiş. Üstelik Askerî Tarih Araştırma Enstitüsü'nün başkanı olmuş. Sovyet cephesine gönderildiği 1941'den, öldüğü 1957'ye kadar on altı yıl ailesiyle de hiç görüşememiş."

Babam durulacak gibi değildi:

"Ne yani, üzüleyim mi cani bi Nazi generali için?"

"Teslim olduğunda emrinde doksan bin asker vardı... Milyonluk ordudan o kadarı kalmıştı... On yıl esaretten sonra sadece altı bini ülkesine dönebildi."

Sinirlenmişti, kızaran boynundan anlıyordum.

Küfredecek mi diye bekledim sinsice, etmedi.

"Beter olsunlar! Sovyet topraklarında katlettikleri milyonlarca insana saysınlar..."

Yasemin girdi araya:

"Venedik Film Festivali'nde Romen bi görüntü yönetmeniyle tanışmıştım... Büyük büyükbabası Stalingrad'da savaşırken ölmüş."

"Doğrudur... Sadece Almanlar yoktu... Üç yüz bin İtalyan, Macar, Romen de savaştı orda..."

Babam tamamladı:

"Bağlı birlikler deniyodu... Almanlara göre kötü donanımlıydılar, savaşmaya da pek istekli değillerdi."

Devam ettim:

"Gönüllüler de vardı ama... Nazilerin işgal ettiği Baltık ve Sovyet cumhuriyetlerinden işbirlikçiler... Ukraynalılar, Beyaz Ruslar, Litvanlar, Estonlar, Letonlar falan... Onlar isteksiz değildi. Kurtarıcı gibi görüyorlardı Almanları."

Devam etti:

"Çok Yahudi öldürdü o hainler de... Stalingrad'da savaşan birliklerin en kuduzu onların arasından çıktı. İtal-

yanlar, Macarlar, Romenler ise önde değildi. Arka cepheyi tutuyolardı. Hitler aslında pek güvenmiyodu onlara."

Devam ettim:

"Cukov'la Cuyikov bunu fark edince arka tarafa dolandılar... Bağlı birlikleri kolayca yenip çemberi kapattılar, iki cebe hapsettiler Almanları... İş orda bitti zaten."

İnsanlık tarihinin en kanlı muharebelerinden birini konuşuyorduk, ama umurumuzda değildi aslında. Ayrı geçirdiğimiz, konuşmadığımız onca yıldan sonra birbirimizin sesini dinliyorduk.

Sustuk.

Göz göze kaldık.

Baba-oğul beraber yaşadığımız senelerin, o boğucu, kasvetli, zavallı yalnızlık ve yoksulluk düetinin kederi çökmüştü ortamıza.

Her şeyi hatırlıyorduk, hepsini unutmuştuk.

Geriye şahane birer başarısızlık hikâyesi kalmıştı, iki hırpalanmış gövde, binlerce kitap sayfasıyla, milyonlarca cümleyle, trilyonlarca kelimeyle tıka basa dolu, iki pörsümüş beyin...

Hangimiz önce kaçıp gidecek diye bekliyorduk şimdi.

Neyse ki Yasemin vardı yanımızda.

Şikâyetiyle kendimize geldik, kaçmadık, toparlandık.

"İçkisiz gitmiyo bu..."

Cüzdanını çıkardı, üç tane yüzlük çekip uzattı bana.

"Sana zahmet, Bülent'in büfeden bi ceybi kap gel, hadi..."

"Ceybi?"

"Viski viski... Sen ceybi de, o anlar..."

Çocuk gibi bakkala gönderiyordu beni.

İzah etti:

"Rahat bırakmıyolar görünce... Şimdi tanımasınlar diye iki saat giyin, şapka, gözlük falan, uzun iş..."

Öylece, kırgın, kalakaldım.

Anladı.

Parayı babama uzattı bu kez.

Babam hiçbir şey demeden yüzlükleri aldı, kalktı, çıktı.

Lafı çaktı Yasemin:

"Neyin tribi lan bu? Sen haysiyet trenini çoktan kaçırdın Yusuf!"

Haklıydı.

On sekiz yıl öncesi...

Vurun Kahpeye oyununun on altı yaşındaki Aliye'si Yasemin...

Oyunu yöneten otuz ikilik Doğan...

Beyaz bir boyuna kondurulan ılık bir öpücük...

Bir mutluluk mırıltısı...

Dayanılmaz bir ihanet arzusu, karanlık bir hücrenin kapısını açıverip çıkmak gibi...

Kusmak istiyordum, hemen, şimdi terk etmek bu evi, ama taş kesilmiştim, kıpırdayamıyordum yerimden.

Hapishanenin şişko psikoloğunun, yüzünde çarpık bir tebessümle, ağır ağır açıkladığı teşhis yankılandı kulaklarımda:

"Majör depresif bozukluk!"

O da haklıydı.

Ağlamaya başladım.

•

Orta birde ayrı düştük Yasemin'le. Zira taşra şehirlerindeki Anadolu liselerinden nakiller gelmişti. İzmir'de ikamet edip sınavda alt tercihlerini kazanan çocuklardı bunlar. Anlattıklarına göre, devlete bağlı bir hastanenin psikiyatri bölümünden "ailesinden ayrı okuması ruh sağlığına olumsuz etki etmektedir" mealinde bir rapor bulmaları gerekmişti nakil olabilmek için. Rüşveti basıp

bulabilenlerin sayısı epey kabarık olunca sınıflar yeniden tanzim edilmişti. Ben 1-B'de kalmıştım, Yasemin 1-C'deydi artık.

Formalite icabı alınan belgelerdi, ama sınıfta raporunun hakkını veren birkaç tip de yok değildi. Elazığ Anadolu Lisesi'nden gelen Sadi tam bir baş belasıydı sözgelimi. İnce uzundu, çok esmerdi, durmadan sırıtırdı. Sırıttıkça yanağındaki çıban izi otuz iki diş gülen korkunç bir ağza dönüşürdü. Teneffüslerde önüne çıkanı durdurur, ağır şivesi, kalın boğuk sesiyle, "Sen Palu tohadı yidin mi, Palu tohadı?" diye sorar, cevabı beklemeden elini kaldırır, fakat vurmaz, karşıdakinin korkuyla pısmasına bakıp kahkahayı basardı.

Günün birinde aynı hareketi İzmir emniyet müdürünün oğlunun karşısında yapmaya kalktı. Babasının, vaktiyle bir trafik kazasında kaybettiği üç polis arkadaşının ismini koyduğu Ahmet Suat Şahin Ayrancı, ertesi sabah yanında kara gözlüklü, sivil giyimli iki adamla geldi okula. Adamlar Sadi'yi alıp yatılıların yemekhanesine götürdü. Bir saat sonra döndü Sadi sınıfa, mum gibiydi, sessizce gidip oturdu sırasına, o oturur oturmaz etrafı dayanılmaz bir koku kapladı. Öyle korkmuştu ki, altına kaçırdığının farkında değildi. Bir daha kimseye el kaldırmadı Sadi.

Niğde Anadolu Lisesi'nden Reşat vardı sonra. Ufak tefek, ceketi üzerine bol gelen, kalın siyah çerçeveli gözlük takan, az konuşan bir çocuktu. Sırasından hiç kalkmaz, öğle aralarında sınıftan çıkmaz, sefertasında getirdiği yemeği yavaş yavaş yer, bütün gün tuvalete bile gitmezdi. Babası Hisarönü'nde kelle söğüş satıyordu, alanında meşhurdu, küçük dükkânının önünde kuyruk olurdu her daim. Kendi kendine tuhaf oyunlar oynardı Reşat. Sözgelimi dijital kol saatindeki kronometreyi çalıştırır, tam 10. saniyede durdurmayı hedeflerdi. Küçük bir def-

tere alt alta ülke başkentlerini yazmıştı: Ankara, Atina, Moskova, Vaşington, Berlin, Londra, Paris, Madrid, Roma... Kronometre 10.02'de durursa, sırası gelen başkentin karşısına 2 ceza puanı yazıyordu. 10.01 "1", 9.97 "3", 10.04 "4" ceza puanı demekti. Böyle böyle başkentleri yarıştırıyordu. En az puan alan kent birinci çıkıyordu. Şampiyon, her nasılsa, hep Ankara oluyordu ve Reşat, her nedense, her seferinde pek seviniyordu bu sonuca.

Memnundum Sadi'yle Reşat'ın gelişinden. Onlar sayesinde, hele Yasemin'in koruyucu kanatlarının yokluğunda, sınıfın tek eziği olmaktan kurtulmuştum. Teneffüslerde, öğle aralarında Yasemin'le beraber dolaşıyorduk yine. Bu iyiydi, yeni sınıfında arkadaş edinmediği anlamına geliyordu çünkü. İlkokulda bir arkadaş ordusuyla hayatını geçiren, bir an olsun yerinde durmayan, çenesi hiç kapanmayan Yasemin, yeni okulunda yalnızlığı ve suskunluğu tercih etmişti. Sebebini çok geçmeden öğrenecektim.

•

Babam koltukta, Yasemin çekyatın ucunda uyukluyordu.

Babamın ağzının kenarından tükürüğü sızıyordu inceden.

Kendini bu halde görse kahrından günlerce kıvranırdı hazret.

Yasemin'in dudağının kıyısında belli belirsiz bir çikolata lekesi...

Ceybinin dibinde, tüketenleri gibi uyuklayan iki parmak içki...

Şişenin yanındaki çanakta eriye eriye fındık kadar kalmış üç buz parçası...

Yasemin'in boş bardağını aldım, buzları attım içine, kalan viskiyi koydum bardağa. Öylece durup baktım yoğun, sarı sıvıya.

Tam on sekiz sene olmuştu içki içmeyeli. Altı senesi hapiste, iki senesi kışlada, on senesi yağlı bir simsarın emrinde, çayla, kahveyle, meşrubatla geçen pespaye bir ömür...

Bardağı sehpaya bıraktım tekrar.

Buzların içinde yavaş yavaş çözülüp yok oluşunu izledim.

Yorgun düşmüştük konuşmaktan.

Stalingrad mevzusunun ardından, en iyi İkinci Yeni şairinin hangisi olduğunu tartışmıştık. Yasemin Turgutçuydu, ben Cemalciydim, babamsa Edipçi...

Bana göre Süreya hayatın şairiydi, sadeliğin gücüne yaslanırken coşkulu bir imgesellikten hiç taviz vermemişti. Ölüm ve aşk onun şiirlerinde adeta ikiz kardeşler gibi, şaşırtıcı bir kıvam bulmuş, neşe ve yas, sevinç ve hüzün ahenkle dans eder olmuştu. Onun şiirinin samimiyetine kimse erişemezdi.

Dudaklarını küçümseyici bir edayla büzdü babam.

"Samimiyet! Şiiri tanımlamak için ne kadar da âciz bir sözcük," dedi.

Sebebini sordum.

Açıkladı:

"Şiirin gücü lanetinden gelir. Yalan söylemeyen şiir yoktur. Şiire samimiyet, dürüstlük, iyilik gibi özellikler yüklersen cevherini öldürürsün. Şiir ilhamını cennetten değil, cehennemden alır."

Zerre inanmıyordu söylediklerine, biliyordum.

İnanmak istiyordu belki, ama nafile, beceremezdi. Öğretmendi yahu bu adam, iyilikti işi, çocuklardı, "gelecek"ti. Az sonra vicdansız burjuvaların cehenneme çe-

virdiği dünya için nasıl bir kurtuluş önerdiğini sorsan, başlayacaktı aydınlık güzel günlerin aslında çok uzak olmadığını, insanevladının özünde iyilikle doğduğunu, sonradan kirlendiğini, yeryüzünü bir eşitlik, özgürlük, kardeşlik cennetine çevirmek için bu ahlaksız düzeni değiştirmek gerektiğini anlatmaya. Hatta öyle coşacaktı, öyle kaybedecekti ki kendini anlatırken, ağzından fırlayan tükürüklerle ıslanan bıyıklarını, kaba saba bir intiba yaratmaktan çekinmeksizin, elinin tersiyle silecekti.

Yasemin'e göreyse Uyar'ın şiiri derin uçurumların, büyük uğrakların, dev gövdeli bir dilin şiiriydi. Kırılgan bir bilgelik ile faniliğinin farkında olmaktan kaynaklı hassas acemilik onun deltasında birleşip sarsıcı bir güce varmıştı. Cemal ile Edip, Turgut'un yanında heveskâr liseli şairler gibi kalırdı olsa olsa.

Sıra babamdaydı. Alaycı bir gülüş takınıp kısa kesti. Hata ediyorduk, zırcahildik, şiirden gıdım anlamıyorduk, biz ne dersek diyelim, Cansever'in şiir zekâsına ve imge gücüne kimse erişemezdi.

Yasemin bu noktada öfkeyle çekyattan fırlamış, Turgut Uyar'ın "Geyikli Gece" şiirini baştan sona okumuş, yerine otururken, "Al sana imge, al sana zekâ!" diye bağırmış, bacağını bacağıma vurup göz kırparak, "Değil mi morciğerim?" demişti.

Yasemin'e baktım, dudağındaki kahverengi lekeyi yalaya yalaya yok etmek için dayanılmaz bir arzu duyuyordum, düşündüğümü yapacağımı fark edince kalktım hemen, çıktım evden.

3

"Basmane... Şato Otel..."

"Tamam abi..."

Sigara arandım ceplerimde, bulamadım, evde unutmuştum.

"Bi dal sigaran var mı arkadaşım?"

Paketi uzattı genç taksici, bir tane çektim içinden, yaktım.

Çevirdim başımı, dışarıyı izlemeye koyuldum.

Müthiş bir berraklık...

Şahane bir sadelik...

Yüksek çözünürlüklü bir televizyonun karşısındaydım sanki.

Görüntüler akmıyor, bir slayt gösterisi gibi, art arda, kesik kesik, gecenin karanlığına rağmen rengârenk resimler halinde ilerliyordu.

Ne acayip şeydi bu toz!

"Eski minibüs yolundan gidelim," dedim şoföre.

"Abi uzar ordan."

"Uzasın."

"Çok yazar."

"Yazsın."

Ege Üniversitesi Hastanesi'ni geçip iki yanı ağaçlıklı yola girdik.

Radyonun sesi kısıktı.

Pes bir mırıltı alttan alta...

Tanıyacak gibiydim çalan şarkıyı, ama çıkaramıyordum bir türlü.

"Radyonun sesini açsana biraz."

Açtı.

Yorgos Dalaras, "Mana Mu Elas"ı söylüyordu.

Bestesi Stavros Harkakos'a, güftesi Nikos Gatsos'a ait, "*Annem Yunanistan!*"

Ürperdim.

Yalancı sözlerini, o büyük sözleri,
Bana ilk sütünle söyledin,
Fakat şimdi yılanlar uyandığında,
Sen eski süslerini giyiyorsun,
ve hiç ağlamıyorsun annem Yunanistan,
Çocuklarını esir pazarında satarken...

Yaş günümü kutladığım o gece, masadan fırlayıp rakı bardağını yere koymamı hatırladım. Kollarımı kaldırıp Dalaras'ın "Hasapiko" şarkısı eşliğinde zurna gibi dans etmemi, yavaş yavaş bardağa yaklaşmamı, kollarım arkada, diz kırıp eğilmemi, bardağı dişlerimle kavrayıp kaldırmamı... Rakıyı yudumlarken bardağın kırılmasını, dudaklarımın kana bulanmasını... Telaşla yanıma koşturan Sadi'yle Reşat'ı...

Yalancı sözlerini, o büyük sözleri,
Bana ilk sütünle söyledin,
Fakat o zamanlar ben kaderimle konuşurken,
Sen eski güzel kıyafetlerini giymiştin,
ve pazardan bana bir Çingene maymun satın aldın,
Yunanistan, Yunanistan, kederlerin annesi...

Dişlerimi sıkıp başımı iki yana salladım, zihnime doluşan hatıraları kovmak ister gibi.

Bir sigara daha istedim şoförden.

Verdi, aynadan baktı, güldü:

"İçli şarkı de mi abi? Efkârlandırıyo insanı..."

Bir şey demedim.

Yalancı sözlerini, o büyük sözleri,
Bana ilk sütünle söyledin,
Fakat şimdi ateş tekrar harlanırken,
Sen eski güzelliklerinle alakadarsın,
ve dünyanın meydanlarında, annem Yunanistan,
O aynı yalanı sürekli taşıyorsun...

Devam etti:

"Boşa cavur İzmir demiyolar... Biz bu ülkeye ait değiliz abi... Yunanistan'la birleşmemiz lazım bizim... Kestirmeden Avrupa Birliği üyesi de oluruz, fena mı? Ben hemen Amsterdam'a kapağı atarım mesela... İş çokmuş orda... Parası da bolmuş... Bi de Hollandalı hatun ayarladım mı evlenmeye..."

"Sus," dedim.

Sustu.

Dalaras bitirdi şarkıyı.

Timur Selçuk'un sıngır mıngır sesi yükseldi.

Karantinalı Despina sevdalı bir gül taktı saçlarına.

Telefonum çaldı.

Şoför radyonun sesini kıstı.

Baktım, Yasemin, açtım.

"Nerdesin!!!"

Takside olduğumu söyledim.

"Bi yere kaybolma demedim mi ben sana? Dön çabuk!"

Yorgun olduğumu, otele gidip yatacağımı...

Dinlemedi.

"Başlatma oteline... Giyinip çıkıyom şimdi... Küçükpark'a gel... Kelebek'e!"

Kapattı.

*

Çay istedim.

"Akşam yediden sonra sıcak içecek servisimiz yok," dedi Kelebek'in rastalı, çok küpeli, bol sakal bıyıklı garsonu.

"Soda olsun," dedim.

Garson sıkıntıyla baktı.

"Yanında yemek siparişi de vermeniz gerek."

Lisedeyken okulu kırdığımızda Dinozor Kafe'de üç oralet içip saatlerce king attığımız, sahibiyle tek garsonu ağır alkolik olan dört masalı Takıl'da iki birayla bütün günü geçirdiğimiz canım Küçükpark bu hipi kılıklı çakallara kalmıştı demek.

Menüye baktım. En ucuzu kaşarlı tosttu. Söyledim.

Garson derin bir nefes aldı.

"Yediden sonra mutfağımızda tost ve türevi..."

Lafını nihayetlendiremedi, zira tatlı tatlı uğuldamaya başlamıştı kafamın içi, gözlerimi belertip öyle bir baktım ki, korktu, donup kaldı bir an, savurduğum küfrü afiyetle yiyip uzadı.

Babam ve Yasemin hariç, herkes korkuyordu benden.

Babamdan ve Yasemin'den gayrı, ben korkmuyordum kimseden.

Tostu yedim, sodayı içtim, az ilerideki masada oturan genç çift öpüşüyordu, on sekiz yıldır, televizyondakiler hariç, öpüşen kimse görmediğimi fark ettim, bir tuhaf oldum, başka tarafa çevirdim kafamı.

Yasemin yoktu hâlâ ortada. Hapishanede bizzat yaptığım kehribar tespihi, kaç senelik yârenimi çıkardım cebimden, çekmeye koyuldum. Otuz dörtlüydü. El sanatları atölyesinin sorumlusu mutemet Muharrem titizlikle taksim ederdi boncukları mahkûmlara. Her birimize otuz üç tane... Benim payıma bir fazla çıkmıştı. Bir imamesini takıp tamamlayacağım tespihe, bir torbanın dibinde kalan tek boncuğa bakıp durmuştum. Öyle yapayalnız bırakamamıştım, takmıştım o boncuğu da ipe. Onca sene, her bir fazla çekişimde tespihi, sevabım mı çoğaldı, günahım mı, bilemedim.

Yasemin, kocaman bir güneş gözlüğüne ve kırmızı bir beyzbol şapkasına iliştirilmiş şahane bir gövde halinde girdi içeri. Oturdu karşıma, garsondan sade kahve istedi. Çakal yan gözle baktı bana, hiç ikiletmedi bu defa, "Tabii efendim," deyip gitti.

Sigara yaktı Yasemin, sordu:

"İzmir'de misin artık?"

"Bilmiyom, bakıcam..."

Sustuk bir müddet.

"Bu mu yani? Bunu mu konuşçaktın benimle?"

Kahvesi geldi, bir yudum aldı, sigaradan çekti, bana baktı, kara gözlüklerin arkasında bile ışıl ışıl çakıyordu gözlerinin elası.

Gözlerimi belerttim, ben de baktım ona.

"Ne yapıyosun?"

"Korktun mu?"

"Manyak mısın? Niye korkayım?"

"Herkes korkuyo böyle yapınca."

Sigarayı söndürdü, bir tane daha yaktı, çekti, dumanı yüzüme üfledi, girdi konuya:

"Delibo'yu bulmam lazım."

Sebebini sordum.

"Anlatırım. Beraber arar mıyız, sen onu söyle."

Cevap vermedim. Etrafa şöyle bir baktım.

"Sizin değil mi bu dükkân?"

"Bizimdi... Sattı babam... Çok oldu."

"Niye Karşıyaka'ya, sizinkilere gitmedin de mahalleye geldin?"

"Sevmiyom bizimkileri... Sıkılıyom orda..."

Küçükpark'ın küçük meydanındaki Gustav Flobert heykeline takıldı gözüm. 1844 yılı civarı Bornova'ya yolunun düştüğü rivayet ediliyordu *Madam Bovari*'nin meşhur yazarının.

"Madam Bovari benim," dedim.

"Sen yavşağın tekisin," dedi Yasemin.

Haklıydı.

"Tamam, ararız," dedim.

*

Teneffüs zili çalar çalmaz, öğle arası vakti gelir gelmez 1-C'nin kapısında alıyordum soluğu.

Bahçeyi turlarken daha karmaşık, daha soyut kelimeler soruyorduk artık birbirimize. Özlemek? *Tu mis*... Kıskançlık? *Envi*... Aşk? *Lav*... Öfke? *Reyç*... Kin? *Graç*... İyilik? *Gudnıs*... Kötülük? *İvıl*...

Bir gün, öğle arası bittikten sonra Yasemin'i sınıfına bıraktım.

İçeri girince bir kahkaha koptu. Herkesin gözü tahtadaydı. Dönüp baktık.

"*Yusuf dı fuliş lavır, kis Yasemin nav*!" yazıyordu.

"Budala âşık Yusuf, Yasemin'i öp hemen!"

Yeniyetmeliğin taze hormonlarla bulanmış ufku, nemli hayalleri, salyalı ham ağzı işte... Gerisingeri sınıftan çıkacakken Yasemin tuttu yakamdan, dudağıma şak diye bir öpücük kondurdu. Ardından tahtaya döndü,

aldı silgiyi, yazıyı yavaş yavaş, neredeyse keyifle sildi, varıp oturdu sırasına.

Sınıfta çıt çıkmıyordu şimdi.

Yasemin'den vazgeçmek istikametinde ufacık bir ihtimalim varsa, o sessizlikte eriyip gitti.

Ve o öpücükle hasta oldum. Ertesi sabah kalkamadım yataktan. Bir acayip titreme, ateş, ter... Babam kaptığı gibi taksiye attı beni. Ege Üniversitesi Hastanesi'nin acil servisinde, gözlüklü, kel kafalı, tıknaz doktor teşhisi koydu hemen:

"Zatürree başlangıcı."

Sonra ince bileklerimi şöyle bir yokladı, babama dönüp yekten sordu:

"Ne yediriyosunuz siz bu çocuğa?"

Babam korktu sorudan, kekeledi:

"Her-kes-ne-ye-di-ri-yo-sa-o-nu..."

Doktor kestirip attı:

"Et yiyecek hocam bu çocuk, ciğer yiyecek, dalak yiyecek, tamam mı?"

Ciğer gibi, dalak gibi kıpkırmızı oldu babam.

Acıyla dağıldı yüzü.

Konuştuğu dilin efendisi, doğduğu topraklarda bin yıldır yazılmış ne varsa hepsinin hâkimi, zarif, yakışıklı, şerefli edebiyat öğretmeni Sefer Kavala, hayatta kalan tek oğlunun ekmekle, patatesle, bakliyatla, makarnayla kuruttuğu gövdesine bakıp utancından bayıldı.

Mahallenin sağır dilsiz kasabı Levent'i, saatler süren bir pantomim performansının ardından veresiyeye ikna eden babam, bana et suyuna çorba içirirken tuhaf hikâyeler anlatıp durdu. Öğretmen okulundan mezun olduktan sonra mecburi hizmete gönderildiği dağ köyünde çıktığı avlardan, o avlarda vurduğu bıldırcınlardan

bahsetti. Bazen ızgarasını bazen haşlamasını yaptığı o minicik kuştan ne çok kan çıkıyordu Yarabbi! O kandı belki, köyün dondurucu soğuğunda hayatta kalmasını sağlayan. Bayat ekmek nefretinin sebebini de böylece öğrenmiş oldum. Sacda pişirildikten sonra kurutulup üst üste yığılan yufkalara su serpiyorlardı yumuşatmak için. İki yıl boyu o berbat şeyleri yemişti ekmek niyetine. Bu yüzden sofrada taze ekmek bulamayınca çıldırıyordu. O sıcak ağustos akşamı, fırından ekmek almayı unuttuğumda, o sebepten kulağıma asılıp ağlatmıştı beni, kusuruna bakmayaydım.

Gülnaz'ı anlattı sonra, hayattaki tek aşkını... Öyle sıradan, o denli bildik, o kadar küflü bir hikâyeydi ki, insanın siniri bozuluyordu dinlerken, basitliğiyle öfkeleniyordu. Bir yaz gecesi, Büyükpark'ın karşısındaki Hayat açık hava sinemasında görmüşlerdi birbirlerini ilk kez. O gece oynayan filmi hiç unutmamıştı: Yılmaz Güney'in yazdığı, Zeki Ökten'in yönettiği, Tarık Akan ile Melike Demirağ'ın, Tuncel Kurtiz ile Yaman Okay'ın oynadığı *Sürü*... Yandan yana bakışmaktan sürünün nereye gittiğini anlamamışlardı. Üç ay sonra, kendi aralarında, daha reşit olmadan nişanlanmışlardı, babam öğretmen çıkınca evleneceklerdi. Fakat Gülnaz'ın babasıyla babamın babası fi tarihinde kalmış bir kadın meselesinden dolayı hasımdı. İki koldan bastırıp bozmuşlardı aralarını. Gülnaz başkasıyla evlenmiş, hamile kalmış, doğumda bebeğiyle birlikte ölmüştü. Bu kadardı işte, bayat bir film misali, renksiz, sığ, dümdüz... Hikâyeyi bitirirken babamın gözünden süzülen iki damla yaşı görmemek için duvara çevirdim yüzümü, bir kırkayak aheste yürüyordu tavana doğru, sayayım dedim ayacıklarını, altmış altıda çorbayı böceğin üzerine kusuverdim.

İyileştim, döndüm okula. İlk teneffüste hasretle Yasemin'in sınıfına koştum. İki hafta boyu bir kez olsun arayıp sormamıştı, lakin geçmişten tecrübeliydim, sitem etmeye, sitem edip de başka bir âleme şutlanmaya hiç niyetim yoktu. Kapıda, daha onu görür görmez fark ettim: Forması değişmişti. Kalitesini bağıran gri bir etek, şık kesimli şahane bir lacivert ceket, beyazı göz yakan bir gömlek, ayaklarında pahalı spor pabuçlar...

Hayranlıkla kendisini izleyen kalabalık grubun ortasında, karatahtanın silgisini mikrofon gibi ağzına dayamış, Ajda Pekkan taklidi yapıyor, bir yandan dans ediyordu.

"Sen de yaz yaz yaz bir kenara yaz bütün sözlerimiiii / Yanılırsam çık karşıma göster kendiniiiii!"

Kendimi kimseye göstermeden, sessizce ayrıldım sınıfın kapısından. Çantamı aldım, ayrıldım okuldan, mahalleye döndüm. Dönercide, Fehmi'nin yanında aldım soluğu. Sordum. Anlattı.

Yasemin'in Makedon ırkıyla karışık dedesi Mirza Berova çok yoksulmuş, ama pek güzel adammış. Evli ve üç çocuklu olmasına rağmen Elif diye genç bir kadına sevdalanmış, Elif de ona vurulmuş. Gizli gizli sevişir olmuşlar. Yasemin'in, ismini taşıdığı ninesi vaziyeti öğrenince üzüntüsünden hastalanıp ahrete intikal etmiş. Mirza'nın üç çocuğuyla arası o yüzden bozulmuş. Eli ekmek tutacak yaşta olan çocuklar babalarını reddetmiş. Mirza hiç oralı olmamış, Elif'le evlenmiş, alıp başını Aydın'a gitmiş.

Âşık insan mutluluğu mudur, iyi seks ferahlığı mıdır artık, Mirza'ya bir küşayiş, bir beceriklilik, bir müteşebbislik gelmiş ikinci izdivacından sonra. Elini neye atsa altına çevirmiş, hangi işe girse parayı bulmuş, zengin olmuş. İzmir'de apartmanlar, dükkânlar, Aydın'da tarlalar, bağlar, bahçeler...

İki kız çocukları olmuş, mutlu mesut yaşamışlar. Kızlar büyümüş, iyi okullarda okumuşlar, başarılı insanlar ol-

muşlar. İkisi de kendileri gibi parlak adamlarla dünya evine girmiş, biri Almanya'ya, diğeri Amerika'ya yerleşmiş.

Mirza ile Elif, iki başlarına müreffeh bir hayatın keyfini süreceklerini düşünürken, Elif'te kalp yetmezliği çıkmış. Mirza ne yapsa, nereye başvursa kâr etmemiş. Avrupalara, Amerikalara götürmüş karısını, en meşhur doktorlara göstermiş, ama nafile, uçup gitmiş Elif.

Karısını kaybedince hayata küsmüş Mirza, Paşa Yaylası'nda mütevazı bir ev almış, inzivaya çekilmiş. Yasemin'den olma çocukları yıllarca nerede yaşadığını, ne yaptığını, yükü tuttuğunu, iki kardeşleri daha olduğunu ve onca malın mülkün o iki kardeşe miras kalacağını bilmemiş. Ta ki Mirza'nın ölümünden sonra, zengin bir adamın kalabalık cenazesiyle ve baba bir kız kardeşleriyle karşılaşıncaya kadar... Hemen avukata koşmuşlar, veraset davası açılmış. Bir müddet sürmüş dava. Nihayetinde Elif'ten doğma kızlar, aşk çocuğu olduklarından mıdır, yoksa paraya ihtiyaçları olmadığından mıdır artık, iyi huylu, gözü tok insanlarmış, ısrar etmemişler daha fazla. Sulh cihetine gidilmiş, toplam beş çocuk arasında bölünmüş miras. Yasemin'in babasının payına, Alsancak'ta bir apartman, Bornova'da beş dükkân, Aydın'da dönümlerce zeytinlik, Kemalpaşa'da büyük bir kiraz bahçesi düşmüş. Ben zatürreeden baygın yatıp şehriyeli et suyu kusarken, Yasemin'in babası apartmandaki dairelerden birini epey bir paraya satmış. İşte Yasemin'in yeni formasının, yeni pabuçlarının, yeni arkadaşlarının sebebi buymuş.

Ayrıldım Fehmi'nin yanından. Sırtımda çanta, Bornova'yı dolaşmaya koyuldum. Büyükpark'ta havuzun karşısında oturdum, kederden ağladım, sinirden güldüm. Delibo'ya rastladım Mahfel'in oralarda, peşine takıldım, o bağırdıkça ben de bağırdım, onunla beraber ıvır zıvır topladım yerden. Bir Suga gazoz kapağının yanında yirmi lira

buldum. Delibo'yu aldım, Elit Pastanesi'ne götürdüm, birer kâse supangle yedik karşılıklı, İbo tatlının dibindeki kakaolu ıslak kekten korktu, kenara ayırdı, yemedi, bıraktı, onu da ben yedim. Derken Küçük Cami'den müezzinin çağrısı yükseldi, Delibo sandalyesinden fırladı, koşarak çıktı pastaneden. Nedense ezandan da korkuyordu İbo, ne zaman duysa topuklayıp kaçıyordu, sanki memlekette ezan sesinden bir yere kaçılabilirmiş gibi...

Avarelikle akşamı ettim, döndüm eve. Babamı, önünde dolup taşmış bir kül tablası, yemek masasında otururken buldum. Konuşacağımız mühim mevzu vardı demek yine. Karşısına geçtim. Başladı anlatmaya. Isparta'ya tayini çıkmıştı. Asıl mesele başkaydı elbet, sendika faaliyeti yüzünden sürülmüştü. Bir hafta on güne göreve başlamak zorundaydı. Anadolu lisesinin müdürüyle görüşmüştü, beni okulun yatılı kısmına alacaklardı. Merak etmeyeydim, Isparta uzak değildi. Her hafta, bilemedin iki haftada bir gelip beni görecekti. Arada bir ben de hafta sonları otobüse atlayıp Isparta'ya giderdim. Bu şekilde idare ederdik, hı, öyle değil miydi?

Sustum bir an, düşündüm.

Ajda Pekkan niye hiç yaşlanmıyor, yaşlanıp da ölmüyordu?

"İstemiyom," dedim, "ben de gelcem senle!"

Babamın yüzüne bir tebessüm yayıldı.

Yıllarca her hatırladığımda genzimi tuzlu tuzlu yakan o çocuksu mutluluk tebessümü...

Neşeyle cıvıldadı sesi konuşurken:

"E o zaman Isparta Anadolu Lisesi'ne nakil durumuna bakıcaz."

Gece yatakta Yasemin'i düşünmekten uyuyamadım. Elde silgi şarkı söylerken, bir yandan kıvırdığı beli gitmiyordu gözümün önünden. Okulun ilk gününden beri

dimdik duran o bel niye şimdi salınmaya başlamıştı? Benden başka kimseye açılmayan o ağız, gülmeyen o yüz, bakmayan o gözler... Niye şimdi?

Hazırlık sınıfının son haftasını hatırladım.

Efes Antik Kenti'ne günübirlik gezi yapılacaktı, seneyi bitirme şerefine, Türkçe öğretmeni Birsen Hanım'ın nezaretinde. Yüz elli lira ödeyecekti her öğrenci bunun için. Yasemin'le benim paramız yoktu, adımızı listeye yazdırmamıştık.

Birsen Hanım öğle arasında bizi öğretmenler odasına çağırıp karşısına oturtmuştu.

"Gezi ücretinizi ben vericem, siz de geleceksiniz, tamam mı?" demişti, buyurgan bir tonda.

"Tamam öğretmenim," deyivermiştim ben.

Çoktan unutmuştum babamın yapayalnız zımparaladığı Artemisleri, kütüphaneleri, tapınakları... Ayrıca koskoca öğretmene karşı çıkmak olmazdı. Hem kim kaçırmak isterdi bedava geziyi?

Yasemin bacağını bacağıma vurup girmişti lafa:

"Kabul edemeyiz..."

"Niye Yasemin?"

"Öyle işte... Gelmiycez biz!"

Birsen Hanım bir bana, bir Yasemin'e bakmıştı.

"Peki," demişti, "öyle olsun."

Çıkmıştık öğretmenler odasından.

Yasemin fırçayı basmıştı:

"Gururlu olsana biraz! Gitsek ne olacak? Orda bi kola içecek, bi tost yiyecek paramız mı var?"

Haklıydı.

Çekip gitmişti sınıfına.

Önüm sıra, başı dik, geniş ve ferah adımlarla yürüyüşüne bakmıştım.

Karakteri vardı Yasemin'in, gururu vardı.

Bende olmayan şeyler...

Onca zaman takındığı yabanlığın sebebi buydu, zenginliğin pervasız hücumlarından, sahip olmadıklarıyla sınanmaktan koruyordu kendini.

Onların arasına karışmak için yoksulluktan kurtulmayı beklemişti.

Ve işte şimdi benden de kurtulacaktı.

*

Çıktık Kelebek'ten. Geceler artık serindi, ısırmaya başlamıştı ufaktan, ama başka sebepten ürperdim.

"Anahtarı evde unutmuşum, Sefer'i uyandırmayayım şimdi, senin otele gidelim," dedi Yasemin.

"Yalnız... Yatak tek kişilik."

"Ne yani, rahat edemem mi diyosun?"

"Yok, ondan değil de..."

"Ya da rahat durmam diyosun, öyle mi?"

"Yasemin!!!"

Bir makas aldı yanağımdan.

"Merak etme morciğerim... Merak etme paşam... Tutarım ben kendime oda... Yürü hadi."

Taksiye atladık. Şapkayla gözlüğü çıkardı. Sormadan bir sigara yaktı.

Şoför dikiz aynasından bakıp, "Hanımefendi, araçta sigara..." diyesi oldu, ama devam edemedi. Gözleri büyüdü, şapşal bir gülümseme yayıldı suratına.

"Siz... Siz Yasemin Berova değil misiniz?"

"Ta kendisi..."

Adam o şaşkınlıkla yanlış vitese taktı, arabanın altından bir gacırtı duyuldu.

"Siz benim taksimde... İnanamıyom... Biz ailecek..."

Yasemin kesti adamın lafını:

"Vereyim mi aileye imzalı bi foto, ister misin?"

"İstemem mi ya?"

Çantasından bir fotoğraf destesi çıkardı, bir tane çekti içinden, şoföre verdi.

Adam emin olmak ister gibi bir fotoğrafa baktı, arkasını dönüp bir de Yasemin'e...

Uyardım:

"Yola bak arkadaşım, toslamayalım."

"Pardon."

Döndü önüne.

"Çok teşekkür ederim Yasemin Hanım."

"Ne demek."

Şoför bir şeyler aranır gibi baktı etrafına, ardından taksinin ön camına vantuz marifetiyle asılmış boncuktan kuşu çıkardı çengelden, Yasemin'e uzattı.

"Kabul ederseniz sevinirim... Daha güzel bi şey vermek isterdim ama..."

Yasemin aldı kuşu, güldü.

"Bu da çok güzel... Sağ ol."

Şoför alenen gururluydu konuşurken:

"Bizzat ben yaptım..."

Yasemin'in elinden kaptım kuşu, evirip çevirip inceledim, sordum:

"Nerde yattın arkadaşım?"

Bir anlık kararsızlığın ardından cevap verdi:

"Menemen'de..."

"Sebep?"

"Bi gençlik hatası diyelim..."

"Ben de kaldım orda... Hangi yıllarda yattın?"

Söyledi.

Tahliyemden bir yıl sonra girmişti içeri.

"Konyalı Sincap Memet'i bilir misin?"

Heyecanlandı ânında.

"Bilmem mi be ya... Milli tekvandocu."

"Ha işte o... Benim kankamdı içerde..."

"Çok antika adamdı... Ben girdikten kısa zaman sonra çıktıydı o. Ne yapıyo acaba şimdi?"

"Öldü."

Şaşırdı.

"Niye?"

"Kaza... Buğday silosuna düştü..."

"Ölür mü ki insan öyle?"

"Ölür... Bataklık gibi olur buğday yığını, gömülürsün içine yavaş yavaş, boğulursun."

Yasemin bacağını bacağıma vurdu.

"Of yeter... İçimi baydın... Kes şu muhabbeti!"

Ardından göz kırptı.

"Basmane'ye gidince Teko'nun orda iki bira çakalım mı?"

"İçmiyom ben!"

"İyi bok yiyon!"

Derken telefonu çaldı. Açtı.

"Uyandın mı?..... Basmane'ye gidiyoz..... Yok, uyandırmayım dedim..... Ne?..... Tamam, tamam, geliyoz şimdi..."

Kapattı.

"Bornova'ya dönelim şoför bey..."

Bir türlü Basmane'ye varamıyordu bindiğim vasıtalar.

Yasemin bana baktı gülerek.

"Şükran haber vermiş... Gelmiş Delibo!"

Kapıyı Fehmi'nin büyük oğlu açtı.

Derhal sordum:

"Neydi senin ismin? Hatırlayamadığımdan söyleyemiyom, büyük oğlan deyip duruyom..."

"Tayfun."

Fehmi'deki nasıl bir afet arzusuysa artık, Tayfun ile Tufan koymuştu oğlanların adını.

Yasemin Tayfun'u itip daldı içeri.

Salonda Şükran başını Fehmi'nin omzuna yaslamış, ağlıyordu. Mahalleden üç-beş kadın da vardı etrafta.

"İbo nerde?" diye sordu Yasemin.

Cevap Fehmi'den geldi:

"Gitmiş."

"Nasıl yani gitmiş?"

Şükran hıçkırarak devam etti:

"Sızmış kalmışım kanepede... Bi tıkırtıyla uyandım... Dudu Nine'nin odasına gittim... Baktım, İbo gelmiş, Dudu'nun elinden tutmuş..."

Bu noktada Fehmi'nin elini tuttu sıkı sıkı.

"...oturuyo yanında... Hemen Sefer Amca'yı aradım... Döndü demeye... İzlemeye koyuldum kapının eşiğinde... Öylece durdu... Başını eğdi, dua eder gibi, bekledi bi müddet... Sonra kalktı... Dudu Nine'nin alnından öptü... İbo, nereye demeye kalmadan çıktı odadan... Arkasından koştum, ama sanki bi anda buhar olup uçtu... Dönüp baktım... Nine buz gibi... Nefes almıyo... Ölüvermiş."

Şükran susunca kadınlar da bir ağızdan ağlamaya başladı.

Yasemin, "Başlıycam böyle işe!" diye bağırıp ortadaki sehpaya bir tekme savurdu.

Devrildi sehpa, üzerindeki ağır cam kâsedeki ucuz bonbon şekerleri etrafa saçıldı. Tayfun eğilip şekerlerden birini aldı, açtı, attı ağzına, damağında çevirirken Yasemin'e dikti gözlerini.

Mahalleli kadınlardan biri, ağlamaya devam ederek, "Ah Yasemin! Ne vardı Fırat'ı öldürmeselerdi dizinin sonunda?" diye sordu.

"Siktirtme Fırat'ı şimdi!" diye bağırdı Yasemin.

Derken kapı zili duyuldu.

Yasemin koştu.

"Geldi! Geldi valla..."

Kapının açılma sesini babamın azarı takip etti:
"Küfür yok demedim mi kızım ben sana!"

Ertesi gün öğle vakti çarşıdaki Büyük Cami'de, eski ismiyle Hüseyin İsabey Camisi'nde saf tutmuş, cenaze namazı kılıyorduk. Gözucuyla Yasemin'e baktım. Mabedin kapısında, Delibo belki çıkıp gelir diye etrafı kolaçan ediyordu. Yanına yaklaşıp konuşmak, fotoğraf çektirmek, sarılıp öpmek isteyenleri elinde bilet koçanı gibi tuttuğu imzalı resimlerini dağıtarak savuşturuyordu. Niye bu kadar istiyordu Delibo'yu bulmayı? Bağıran bir bitkiden hallice yaşayan bir adamla ne yapacaktı ki?

Ardından babama takıldı gözüm. Yan tarafta, kendi gibi üç-beş komünistle, namaza uzak, cehenneme yakın, öylece dikiliyordu. Onun da bana baktığını fark ettim, dalgın, yorgun, ağılı... Kıpırdayan dudaklarımda dualar değil galiz küfürler okuyordu şimdi, göbeğimde bağladığım ellerimde kanlı bir bıçak görüyordu, öne eğilmiş boynumda harcadığım gençliğimin pişmanlığını... Kitap dolu bir evden, tabiatı ilah, insanı hak, devrimi dava bilmiş bir babadan, bu mümin kaportalı serserinin nasıl türeyebildiğini soruyordu hâlâ kendine. Çünkü iyiliğin zindanından kurtulamıyordu bir türlü, dünyayı kökünden yakıp başka bir âlem yaratmayı hayal ederken, elektrik faturasını ödemeyi iki gün geciktirince telaşa kapılıyordu. Riayet etmediği yasa, itaat etmediği kural yokken, ne cins bir özgürlüktü acaba hasretini çektiği?

Namaz bitti, Erzene Mahallesi'nin ihtiyarları birbirlerine, her cenazede olduğu gibi, mırıl mırıl aynı şeyleri söylemeye koyuldu:

"Kaç kişi kaldık?"

"Şunun şurasında kaç kişi kaldık?"

"Şunun şurasında eskilerden kaç kişi kaldık?"

Tatlı tatlı uğuldamaya başladı kafamın içi.

"Geberin! Kaç kişi kaldıysanız, hepiniz geberin!" diye bağırmadım.

Onun yerine caminin son cemaat yerindeki dört devşirme Roma sütununa, sonra kapının yanındaki onarım kitabesine baktım, hapiste kendi kendime öğrenmiştim eski yazıyı, içimden okumaya başladım kitabede yazanları:

Her canibi yıkılmış iken eyledi cedid.
Bu hizmeti saniyesi gufran-ı şümulola,
Mizan-ı hayrına koya Mevla-yı müstesna,
Cennat-ı aliyata medarı vusul ola...

Biri koluma dokununca aydım.

Baktım, fotoğrafçı İskender Amca...

Kızıl saçlı olduğundan "İskoç" diyorlardı ona.

Vaktiyle rakıyı bidonla içtiğini, ağzından sigarayı düşürmediğini anlatırlardı.

Mikrofonu delik gırtlağına dayadı, içine şeytan kaçmış bir oyuncak bebek misali, korkunç konuştu:

"İbo'nun fotoğrafını arıyomuşsun?"

Başımı salladım.

Bir vesikalık uzattı.

"Geçen yıl yeni hüviyet çıkardığında çekmiştim bunu."

Aldım vesikalığı, baktım.

İlk kez kasketsiz görüyordum Delibo'yu.

Fena halde keldi, pişmiş kelle gibi sırıtıyordu, gözbebekleri sanki şu fotoğrafta bile kıpır kıpırdı, meçhul bir âleme doğru hücum ediyordu bakışları.

Yasemin geldi yanıma.

"Fotoğraflar bitti, sıkıldım, gidelim şurdan bi an önce..."

İbo'nun fotoğrafını gösterdim.

"Bak ne buldum."

Sevinçle parladı yüzü.

"Heyttt be!" diye bağırıp sarıldı bana.

Gövdesi gövdeme değdi sıcacık, heyecandan bayılacaktım neredeyse, bayılmadım.

*

Bornova'nın ayazına onca sene boşa ilenmişiz, Isparta Sibirya'da bir vilayetti. Okulun iki sokak aşağısında, kirasının epey ucuz olmasına şaşırarak tuttuğumuz kocaman müstakil evde, kova kova kömürle ejderhaya dönüyordu soba, ama biz yine de donuyorduk. Kavala mübadillerinden salma İzmirli narin gövdelerimiz tir tir titriyordu. Manifaturacılar çarşısından aldığımız battaniyelere çifter çifter sarınıp yaşıyorduk. Kitap okurken, ders çalışırken, televizyon izlerken, yemek yerken... Battaniyelerin üzeri yağ, salça, yoğurt lekeleriyle kaplanmıştı. Kiranın niye o kadar az olduğunu nihayet idrak eden babam, "Ah aptal kafam, ah aptal kafam!" diye söylenerek dolaşıyordu ortalıkta.

Bu şehirde esnaf, sattığı mala göre, üç-dört katlı büyük, çirkin binalarda toplanmıştı. Ayakkabıcılar çarşısı, tuhafiyeciler çarşısı, mefruşatçılar çarşısı, züccaciyeciler çarşısı... Bir arada olursak daha çok ısınırız mı demişlerdi, dükkân önlerindeki taburelere oturup tavla atacak rakip bulamamaktan mı korkmuşlardı, yoksa bütün gün birbirlerini seyredip kimin ne kadar satış yaptığını mı görmek istiyorlardı? Zaten yolda, belde, orada, burada herkes herkesi seyrediyordu, bir tür ata sporu gibi. Hele yeni gelmişsen, yabancısıysan şehrin, hemen ayırt ediliyordun, bakışları tüm ağırlığıyla hissediyordun etinde, iştahlı keneler misali.

Puanı daha düşük liselere nakil için, gönüllü tenzilirütbe sayıldığından olsa gerek, ruh doktorundan rapor almak icap etmiyordu, tek bir dilekçeyle hallolmuştu mesele. Okula başladığım gün İngilizce öğretmeni Meltem Hanım takdim etti beni sınıfa. İzmir'den, memleketin en iyi Anadolu lisesinden geldiğimi, kendisinin de üniversiteyi İzmir'de okuduğunu, o yılların hayatının en güzel dönemi olduğunu, bu yüzden İzmir'i ve dahi İzmirlileri pek sevdiğini vurgulayarak... Bu fenaydı işte. Hiç yoktan, daha ilk günden gıcık olmuştu bütün sınıf bana. Tezahürünü de ilk teneffüste tecrübe ettim. Tuvaletten dönüp sırama yürürken usta işi bir çelmeyle yerde buldum kendimi. Eziklikten yıldızlığa ışık hızıyla terfi etmiştim, ama özünde değişen pek bir şey yoktu anlaşılan. Çelmeyi takan bana bakıp pis pis sırıtıyordu. Selahattin'le, yani Selo'yla, yani müteakip bir yılımın yegâne yâreniyle, büyük dostluklar derin nefretlerle başlar hikâyesinin öbür kahramanıyla, kardeşimden sonra kaybettiğim ikinci yakınımla da böyle tanıştım.

Tuhaftı Selo, serserinin tekiydi. Şehnaz ise bembeyaz bir kızdı. Neredeyse şeffaftı, biraz dikkatli bakarsanız, derisinin altında tıkırdayan kalbini, körüklenen ciğerini, seğiren damarlarını görebilirdiniz. Esmer mi esmer Selo Şehnaz'a takmıştı, peşinden ayrılmıyordu. Tenhada yakalarsa yanağından makas alıyordu, kolunu bacağını sıkıyordu, boynunu ısırmaya, ellerini, parmaklarını yalamaya kalkışıyordu. Yapma, etme diyorlardı, dinlemiyordu. "Kız meselesi değil bu, ben Şehnaz'ı yemek yutmak istiyorum," diyordu kahkahalar atarak. Nihayet dayanamadı Şehnaz, şikâyet etti müdüre. Selo iki hafta tard edildi okuldan. İşte biz o iki haftada yoldaş olduk.

Bir cumartesi günü, Isparta çarşısında aylaklık ediyordum. Cebimde para da vardı üstelik, zira babam hafta sonları, kalantor bir oto yedek parçacısının kıt zekâlı oğluna özel ders vermeye başlayınca harçlığım artmıştı. Çocuk ilkokul beşteydi, ama doğru düzgün okuyup yazamıyor, hatta konuşamıyordu. Annesi bebekken beşikten kafa üstü düşmesine bağlıyordu bu durumu. Babama göreyse çocuğu Allah'la, dinle, günahla, şeytanla o kadar ürkütmüşlerdi ki, dili bağlanmıştı, yanlış bir şey söylerim de cehenneme giderim korkusuyla kelimelerden kaçar olmuştu. Çocuğun, bebekken hep aynı tarafa yatırılmaktan sol yanı düzleşmiş kafatasına bakınca, bana annenin izahı daha mantıklı geliyordu.

Yıldız Sineması'nın önünden geçerken biri sırtımı dürttü. Dönüp baktım. Selo'ydu.

"Naber lan Yusuf?"

"İyi, dolaşıyom."

"Paran var mı?"

"Var biraz..."

"Filme girelim. Biletler senden..."

Karanlık bir pasajdaydı sinema. Girişteki afişlere baktım. Birinde Brus Li, tek bacağının üzerinde dikilmiş, iki kolunu harmandalı oynarcasına havaya kaldırmış, parmaklarını karatedeki turna tekniği icabı, çorbaya tuz serper gibi birleştirmişti. Diğerindeyse Orhan Gencebay ile Necla Nazır, İstanbul'un efil, yeşil bir tepesinde Boğaz manzarasına karşı kollarını birbirlerine uzatmış, el ele tutuşmuş gülümsüyorlardı, ortalarından bir vapur geçiyordu.

Yan yana oturduk Selo'yla. Salonda on beş-yirmi kişi vardı. Hırpani ihtiyarlar, mesaiden kaytarmış gibi görünen, ama belli ki işi gücü olmayan düzgün giyimli orta yaşlı adamlar, sivilceli sessiz ergenler... Hepsi tek başlarına, birbirlerinden uzak koltuklara ilişmişlerdi. En ufak kıpırtılarında tahta koltuklar gıcırtıyla ötüyordu.

Işıklar söndü, film başladı. Ne Li, ne Gencebay, ne Nazır, "Katrin Şeri" diye bir kadın vardı karşımızda. Görkemli bir villanın bahçesindeki havuzun kenarında, üzerinde bikinisi, sere serpe güneşleniyordu. Sonra bir adam çıkıp geldi, Katrin Şeri'yle anlamadığımız bir dilde uzun uzun konuştular. Adam gitti, bu kez etli butlu bir kadın zuhur etti. Katrin Şeri başını kadının omzuna yaslayıp bir miktar ağladı, o kadın da gitti. Katrin Şeri gözyaşlarını silip şezlongdan kalktı, nereden icap ettiyse, bikinisini çıkardı, havuza girdi, vücudu suyla buluşunca koltukların düzensiz gıcırtıları ahenk kazanmaya başladı.

Şerbetli bir utanç yayılıyordu içime, çoğaldıkça tedirgin eden, hiç tanımadığım bir zevk, koltuğa çakılıp kalmıştım. Bizim sıranın en ucuna birinin oturduğunu fark ettim. Derken ışıklar aniden yandı, "Beyler, peçeteleri yere atmayalım beyler!" diye bağırdı biri, salondaki herkes şöyle bir toparlandı, uca oturanı da gördüm o arada, yaşlı, kel, şişman bir adamdı. Sonra Selo'ya baktım. Benden farkı yoktu. Gözleri büyümüş, yüzü kasılmış, koltuğa gömülmüştü. Salon karanlığa büründü tekrar, Katrin Şeri havuzdan çıktı, havluya sarındı, villaya yürüdü, girdi içeri.

Banyodaydık şimdi. Katrin Şeri havluyu attı bir kenara, duşu açtı, ağlatan adam geldi, girdi o da duşa, hiç uzatmadılar, iki bedenin ritmiyle uyumlu koltuk gıcırtıları haricinde öyle kesif bir sessizlik vardı ki sinemada, sigara tiryakilerinin akciğerlerinden çıkan ıslık sesleri duyuluyordu. Derken salon bir feryatla sarsıldı. Selo'nun yan koltuğunda iri bir siluetin iki büklüm olduğunu seçtim bir an, kel ihtiyardı bu.

Selo ayağa kalktı, "Kaç!" diye bağırdı.

Pasajdan fırladık. Ara sokaklara dalıp nefesimiz kesilene kadar koştuk. Nihayet İstasyon Parkı'na attık kendimizi, bir banka oturduk.

"Çakımı bıraktım, çakımı bıraktım," diye sayıklıyor-

du Selo.

Sinemada ne olduğunu sordum, duymadı bile, kendi kendine dövünmeye devam etti.

Sakinleşti sonra, sustu, uzaklara baktı bir müddet, salıncakta sallanan, kaydıraktan kayan çocuklara...

"Rahmetli babamın emanetiydi," diye mırıldandı.

Yumruklarını öyle sıkmıştı ki, başparmaklarının tırnakları beyaza kesmişti.

Sonra sağ yumruğunu açtı yavaşça.

Avucuna baktık, avucundaki hâlâ kurumamış, taze kana...

Büyük bir şey taştı içimden, ne korku ne acı ne sevinç, daha ziyade vaat gibi, gönenç gibi bir şey...

Özgürlük duygusuyla döndü başım.

Selo'nun gözleri parlıyordu mutluluktan.

Aynı anda eğilip kustuk.

4

Sosyal medya hesaplarının hacmi toplandığında Yasemin'i memleketin dörtte biri takip ediyordu. O sanal ummanın içinde, ben de lakabı havalı bir damlaydım elbet: *Şrödingerinköpeği!* Hayatım gibi, yarı ölü yarı diri...

Sadece meşhur bir oyuncu olmasından, hep tutan dizilerde rol almasından kaynaklanmıyordu Yasemin'e gösterilen bu rağbet. Enikonu eğlendiriyordu milleti. Küfürleri gibi acayip fıkralar, hikâyeler, alıntılar paylaşıyordu. Siyasetçilerle alakalı sivri, komik, cesur yorumlar yapıyordu. Sonradan görme meslektaşlarının abuklukları yla alenen dalga geçiyordu, her nasılsa dalga geçtikleri bile gülüyordu yazdıklarına. Hiç çekinmeden bikinili, dekolteli, çapkın pozlar veriyordu. Kavi Balkan genleri işte, otuzlarının ortasında, taş gibiydi.

İskoç'un verdiği fotoğrafı koyduk hesaplara.

"İsmi İbrahim Gümülcine. Namı diğer Delibo... Kasket takar, taba rengi ceket giyer, elinde torbayla gezer, bağırmasıyla bilinir. Gören, bilen, duyan lütfen DEME'den iletişime geçsin!" notu eşliğinde...

Daha bir saat geçmeden mesaj çığının altında kaldık. Ülkenin her köşesinden ihbar yağıyordu. Sadece ülkenin mi? Yeni Zelanda'dan, "Az önce restoranımızda kremalı sebze çorbası içti. Siz de buyrun Yasemin Hanım, bekle-

riz. Restoranımız Mişlen yıldızlıdır..." mesajı geldi. Arjantin'den, "Bu sabah Buenos Ayres Mayıs Meydanı'nda kontrbas çalan hanımefendinin karşısında delicesine dans ediyordu..." diye yazdı biri, mesaja yamuk takım taklavatının fotoğrafını eklemeyi ihmal etmeden.

Mesajları okumak başlı başına bir mesaiydi. Sadece İzmir'den yazanları dikkate almaya karar vermiştik. Onlardan da dişe dokunur görünenleri ayıklayıp Bornova'ya yakınlıklarına göre, daha sonra sırasıyla ziyaret etmek üzere tasnifliyorduk, ki bu bile epey vakit alıyordu.

Babamın evinde, sehpanın kenarında, Yasemin'in Forum Bornova'daki teknoloji marketten bir tomar parayı şak diye tezgâha atıp satın aldığı iki kuvvetli leptopun başında, toz çekip iki koldan çalışıyorduk. Haliyle ben de giriyordum Yasemin'in hesaplarına. Hususi yazışmalarını merak ediyordum, kimlere ne gönderdiğini, ne dediğini... Ama işte, yanımdaydı sürekli, babam da karşımda... Yasemin'in okuduğu saçma mesajlara kahkahalarla gülüyor, kafayı bulunca radyodan bir Alevi kanalı buluyor, bıktırıncaya kadar deyiş dinletiyordu bize. Bazılarında iyice coşuyor, "Böyle ikrar ilen, böyle yolunan, cefalı yar bana lazım değilsen," diye bağıra çağıra bir duble viski daha dolduruyordu.

Babam yine sızmıştı koltukta. Yasemin yine duştaydı. Tozdan olsa gerek, bir cesaret gelmişti üzerime, yukarı doğru hızla taramaya koyuldum mesajları. Bir sene öncesine dek gittim, aniden karşıma çıkıverdi memeleri. Abdurrahman diye birine göndermişti. Hesabını tıkladım. Kalın kaşlı, gür bıyıklı, çok esmer, ayı gibi bir herifti. İnsan bu tipte, dahası bu isimde birine nasıl olur da çıplak fotoğrafını gönderirdi yahu? Memelere döndüm, gözümü alamıyordum onlardan, kilitlenip kalmıştım, derken Yasemin'in sesi duyuldu arkadan:

"Lan dingil, niye sinsi sinsi bakıyon, sen iste, ben gösteririm!"

Dönüp baktım, üzerinde kırmızı bir tişört vardı, memelerinin uçları belirgindi altında, umutla bekledim tişörtü çıkarmasını, dediğini yapmasını, kalbim ağzımın içinde atıyordu.

Hiçbir şey olmadı, gelip oturdu yanıma.

Kıskançlığıma yenilip sordum:

"Abdurrahman kim?"

"Benim son manita. Geçen ay sepetledim."

Karaktersiz olduğumdan bir soru daha sordum:

"Ne iş yapıyo?"

"Topkapı matbaacılar sitesinde işçi."

Dalga geçiyordu benimle, bakıp kaldım yüzüne.

"Hadi kapat şunu," dedi, "devam!"

*

İki gün sonra, *Isparta Hamiyet* gazetesinde, küçük bir üçüncü sayfa haberinde okuduk şişko sapığın akıbetini:

"Yıldız Sineması'nda bıçaklı saldırıya uğrayan emekli askerî ağır ceza hâkimi S.A. hastanede tedavi altına alındı. Kuran kurslarında gönüllü hocalık ve liselerde vatandaşlık bilgisi öğretmenliği yaptığı öğrenilen S.A.'nın hayati tehlikesi bulunmuyor. S.A. verdiği ifadede, salonun karanlık olduğunu ve saldırganları görmediğini söyledi."

Selo'nun baba yadigârı çakısını işkembesinde bıraktığı herif, memleketin cümle pedagojik ahvalini yosun tutmuş çürük bir vaha misali bünyesinde toplayan bir kahramandı demek. Dincinin kokuşmuş ahlakıyla, askerin serapa fiyasko disiplinini kulamparalık zemininde maharetle buluşturmuştu. Madalya takmak lazımdı bu mümtaz sübyancıya. Bu arada polis gizli gizli seks filmi oynattığı için Yıldız Sineması'nın kapısına vurmuştu mührü. Olan Isparta abazanlarına olmuştu.

Selo'yla bana da bir şeyler olmuştu. Tek bir çakı darbesiyle büyümüştük. Katrin Şeri'nin esmer gövdesinden süzülen sular gibi akıp gitmişti ruhumuzdaki korku. Çocukluğa teyellenebilecek bir gıdım masumiyet varsa içimizde, erken boşalan bir havuz misali kuruyuvermişti. Oyun alanı olmaktan çıkmıştı dünya, bir cenk sahasındaydık, o sahada yapayalnız, özgür, sırt sırtaydık. Birbirimizden başka kimsemiz yoktu, birer haydut eskizi, iki kişiden ibaret bir çeteydik, kalan herkes düşmandı bize. Büyük küçük, genç yaşlı, uzun kısa, şişman zayıf, uzak yakın, kadın erkek, zengin yoksul, herkes! Silikon kokuyordu şimdi bütün Isparta. Ve Selo'nun hayatıma teşrifiyle, Yasemin benim için bir çiçek adından, çok eskilerde kalmış silik bir hatıradan ibaretti artık.

Sömestr tatili gelip çattığında biz Selo'yla çoktan esnaf sitelerinde küçük çaplı üç-beş hırsızlık yapmış, bir etli ekmekçi, iki hamburgerci, üç lokantadan para vermeden tüymüş, huysuz bir ihtiyarın bastonunu, zengin bir veledin gıcır bisikletini, sokak ortasında karısını tokatlayan bir herifin hayalarını tekmelemiş, az önce kendisini döven kocasını bırakıp bize çıkışan kadına, okulun spor salonunda, ezan okunurken pinpon oynamaya devam ettiğimiz için bizi azarlayan, Tavas şivesiyle hızlı hızlı konuştuğu için ne dediğini de doğru düzgün anlamadığımız Denizlili hademeye bir araba küfretmiştik.

Selo'yla birbirimizi bulmuştuk ya, okulun geri kalan nüfusu bizi artık hiç ilgilendirmiyordu. Zaten İzmir'dekilerden farkları yoktu. Isparta'nın zengin ailelerinin çocuklarıydı onlar da. Sadece kibirleri daha inceliksiz, hayatın şen vaatleriyle alakaları daha sinsi, tabiatlarına doğuştan çengelli zulmü tatbik edişleri daha dolaysızdı.

Şehnaz da dahil, sınıftaki kızların hiçbirine bulaşmı-

yorduk, bırakmıştık o işleri. Elimizle dilimiz iyi çalışıyordu şükür, ama on ikişer yaşında, kamışlarımıza yürüyen su seyahatini henüz tamamlamışken, seyrettiğimiz kim bilir hangi yerli aventür filmin geri zekâlı, kalender kabadayısından "beline mukayyet ol" düsturunu öğrenmiştik.

Selo'dan ayrı kalınca içime sıkıntı çöküyordu, basbayağı özlüyordum, rüyalarımda görüyordum onu. Belli ki karşılıksız değildi hislerim, sabahları koşa koşa geliyordu yanıma, "Naber lan Yusuf?" diyordu, gözlerinin içi gülüyordu. Okuldan sonra, hafta sonları, resmî tatillerde birlikteydik hep. Hava kararıncaya kadar aylaklık ediyorduk, güneş gözden kaybolup da Davraz Dağı'nın yamaçları gölgelendiğinde zor ayrılıyorduk birbirimizden. Velhasıl, iki sefil yabani, Isparta'nın kalp kurutan kasvetine inat, âşık olmuştuk resmen.

"Ara tatilde bi İzmir yapalım mı?" diye sordu babam, sahteliği soru işaretinden akan bir hevesle.

Garibanlık duygusuyla yandı canım yine, yumurta gibi koktu utanç, sustum kaldım.

Devam etti:

"Basmane'de hesaplı bi otele yerleşiriz bi güzel, gönlümüze göre gezeriz!"

Üç kuruş para kazanmıştı ya özel dersten, oğlunun gözüne girmeye çalışıyordu. Yoksulluğun küçük hesaplarıyla, göçmen atalarından miras, her an yerinden edilme tedirginliğinin sümük gibi ruhuna yapışmış cimriliğiyle maluldü oysa. Ben başıma geleceği biliyordum. İzmir'de daha üçüncü gün, cebindeki para suyunu çektikçe, ufaktan başlayacaktı dönelim demeye, ben lokantada bir buçuk porsiyon döner söylediğimde gözü seğirecekti, otel odasındaki yatağın sertliğinden yakınacaktı, sabahlara kadar oflayıp poflayarak sağa sola dönecekti. Bu kadarla kalsa iyi... İzmir'i dolaşmaya çıktığımızda dükkân tabela-

larındaki ecnebi kelimelere bakıp bakıp güzel dilimizin nasıl da büyük bir tehlikenin, pek vahim bir istilanın eşiğinde olduğundan şikâyet edecekti. Bu yüzden "ara tatil" diyordu zaten hazret, "sömestr" dememek için, "tatil"in de Türkçe olmadığını bile bile üstelik. Lügatında Arapça "tatil"e müsaade vardı, siyasetten konuşmaya başladığında "revizyonist", "oportünist", "uvriyerist" gibi mefhumlar havada uçuşurdu, ama perişan Ortadoğulu göçmenlerin ürkek ürkek girip çıktığı izbe dükkânların tabelalarındaki Arapça harfler, İzmirli varoş ergenlerinin devam ettiği dandik mekânlara yapışık İngilizce kelimeler bir taraflarını kaşındırıyordu.

"Sen otel parasının yarısını bana ver, burda kalalım," dedim.

Ağzı aralık, öylece bakakaldı.

Muhtemelen o zaman anladı, karşısında artık başka bir Yusuf olduğunu.

*

"Babasını bulduk!!!"

Nasıl bir bağırtı kopardıysam, babam sızdığı koltukta sıçrayarak uyandı.

Yasemin kahve yapmak için gittiği mutfaktan elinde cezveyle koşup geldi.

Mesajı gösterdim:

"Aradığınız kişi oğlumdur. Kendisini 1972'de kaybetmiştik. Görüşmeyi arzu ederseniz buyurunuz. İsmim Salim Priştine, adresim, eski Eşrefpaşa Kulübü..."

"Budur be!" diye bağırdı Yasemin sevinçle.

Bağırma sırası babamdaydı:

"Salim Priştine mi? Öğretmen okulundan edebiyat öğretmenim!"

Yasemin hazırlanmaya başlamıştı bile.

Babam sayıklamaya devam ediyordu:

"Vay canına! Bana edebiyatı sevdiren adam mıymış İbo'nun babası!"

Yasemin öylece oturmuş, babama baktığımı görünce azarladı:

"Ne duruyosun, kalk hadi!"

Benden önce babam kalktı.

"Bekleyin!"

Arka odaya koştu, elinde bir kitapla çıkıp geldi.

"Şiir kitabımı vericem hocama... Sizin sayenizde diyecem... Ellerinden öpücem!"

Kitap mı çıkarmıştı babam? Hem de şiir kitabı! Benim niye haberim yoktu bundan? Bozuk baktım elindeki kitaba. Kapağında "Bir Nefes Hazan" gibi bir şeyler yazıyordu. Mevzu şiir olunca eski kelimelerden tasarruf etmiyordu demek. Daha isminden anlamıştım, boktandı şiirleri, başka ne olabilirdi ki zaten? Nedense ferahlamıştım, ben dururken şiir yazmak, macerasız, mutedil bir hayatın mümessili olan bu adama düşmezdi.

"Eski Eşrefpaşa Kulübü burası," dedi şoför, caddenin karşısındaki iki katlı, dökküntü binayı göstererek.

Bir ellilik uzattı Yasemin, üstünü almadı, indik taksiden.

Caddeyi aşmak için yeşilin yanmasını beklerken ötedeki parka takıldı gözüm.

"Bak şurada cambazhane kurulurmuş eskiden..."

Baktı Yasemin, sordu:

"Nasıl yani? İpte yürüyenler, ateş yutanlar falan mı?"

"Aynen... Semiha Yankı'nın babasıyla abileri de cambazlık edermiş orda."

Babam tamamladı hikâyeyi:

"Abisi trapezden düşüp ölmüştü..."

Yasemin fırçaladı ikimizi de:

"Of bi normal muhabbetiniz yok... Yandı yeşil, hadi!"

Babamın keyfi yerindeydi.

Karşıya geçerken, "Seninle bir dakika, umutlandırıyor beni," diye mırıldanıyordu hafiften.

Zili çaldık, bekledik epey, dönüp gidecekken açıldı kapı.

İnce, uzun, dimdik bir ihtiyar duruyordu karşımızda.

Babam, o daha ne olduğunu anlayamadan, "Öpeyim hocam!" diyerek eline davrandı, fakat öpemedi. İhtiyar, elini babamdan kurtarıp çevik bir hareketle iki adım geri kaçtı. Cebinden bir kolonyalı mendil çıkardı, açtı, elini silerken, "Estağfurullah, buyrunuz," dedi.

Birinci kattaki geniş salona girdik, girer girmez de çerçeveli fotoğraflarla, tablolarla, portrelerle, gazete kupürleriyle silme kaplı duvarlara kilitlendik.

Açıkladı Salim Priştine:

"Efendim, burası vaktiyle meşhur Eşrefpaşa Kulübü'ydü. Üyelik esasına göre işlerdi. İzmir'in en mümtaz şahsiyetleri müdavimiydi buranın. Mükellef sofralar kurulur, kaliteli içkiler sunulur, sabahlara kadar seviyeli sohbetler edilir, derin münakaşalar yapılırdı."

Duvarda asılı portrelerdeki üyelerin yağlı, gürbüz suretlerine baktıkça, altta yazılı isimlerinin başındaki mesleki ve ticari sıfatları okudukça Yavuz'un yüzü geliyordu gözümün önüne, sabahlara kadar neler yaptıklarını tahmin ediyordum az çok, seviyesiz küfürler sıralıyordum içimden.

Salim Priştine büyük bir sehpanın etrafına dizilmiş berjer koltukları gösterdi.

"Oturunuz lütfen!"

Yasemin'le ben oturduk. Sehpanın üzerinde yeşil kapaklı bir dosya duruyordu.

Babam ayakta kaldı, ceketinin cebinden kitabını çıkarıp uzattı:

"Salim Hocam, evvelsi sene yayımlanan şiir kitabımı takdim etmek isterim. Naçizane, isminize imzaladım da..."

Bak işte yine! Fi tarihindeki hocasıyla karşılaşınca 40 kuşağı edebiyatçılarının hürmetkâr üslubu gelip yerleşivermişti diline. Az sonra kitabı açıp, Asaf Hâlet misali, bir şiirini ağdalandırarak okuyacak gibi bir hali vardı.

Böyle yapmayı düşünüyorsa da hevesi kursağında kaldı.

"Sehpaya bırakınız lütfen," dedi Salim Priştine, bir teşekkürü bile çok görerek.

Babam şöyle bir sallandı iki yana, gözlerinin dolduğunu oturduğumuz yerden görebiliyorduk, konuşurken sesi yaz güneşine yatırılmış bir kalıp buz misali çatırdadı:

"Beni hatırlamadınız mı hocam? Ben Ula Öğretmen Okulu'ndan 923 numaralı talebeniz Sefer Kavala."

"Hatırladım efendim, hatırladım, lakin bunun şu an için mevzumuzla alakası olduğunu zannet..."

Cümleyi bitiremedi, babamın kafasına fırlattığı kitaptan son anda eğilerek kurtulmaya muvaffak oldu, "bir nefes hazan" çarptı duvara. Sefer Kavala fırlayıp çıktı salondan. Dış kapının gürültüyle kapandığını duyduk.

Salim Priştine tam bir pezevenk evladıydı anlaşılan, hiçbir şey olmamış gibi karşımızdaki koltuğa kuruldu.

Yekten konuştu:

"Tekrar hoş geldiniz. Ben merhum Sabahattin Ali'nin gayrimeşru oğluyum..."

Şaşkınlıkla birbirimize baktık. Öyle bir yerden dalmıştı ki, merak etmiştik.

Arkasına yaslandı Salim Priştine, büyük bir hikâyeyi seriyormuş gibi, ağır ağır anlatmaya başladı:

"Kendisi 1944 senesindeki İzmir ziyaretinde tanışmış annemle. Aralarında duygusal bir irtibat gelişmiş.

Malumunuz, Sabahattin Ali biraz çapkın bir kişiydi. Babam o günlerde Şark hizmetinde olduğundan rahat bir şekilde görüşmüşler. Sabahattin Bey İstanbul'a gittikten sonra fark etmiş annem hamile kaldığını. Babam da tam Sabahattin Bey'in İzmir'den ayrıldığı günlerde Şark'tan dönmüş olduğundan dolayı benim başkasından olabileceğime dair herhangi bir şüpheye mahal kalmamış. Annem Sabahattin Bey'e hiç bahsetmemiş benden. Öylece, babamın oğlu sıfatıyla yaşamış, büyüyüp gitmişim. Annem bu hakikati bana vefatından hemen önce nakletti."

Salim Priştine de ilginç hikâyesini bize nakledip merakımızı giderdiğine göre, asıl meselemize gelebilirdik.

"Salim Bey, oğlunuzla ilgili konuşmaya gelmiştik," dedi Yasemin, sabrı kaynarken.

"Konuşacağız efendim," diye karşıladı Salim Priştine, sehpadaki yeşil dosyayı alıp Yasemin'in eline tutuşturdu.

"Fakat önce şuna bir göz atmanızı rica ediyorum."

Yasemin açtı dosyayı, ben de yana eğilip gözucuyla baktım.

Bir senaryoydu bu.

Girişini okuyabiliyordum:

1. SALİM EV/İÇ GECE

Annesi küçük Salim'in başını şefkatle okşar...

ANNE: Yemeğini niçin yemedin oğlum?

KÜÇÜK SALİM: İştahım yok anne...

ANNE: Ne oldu küçüğüm?

KÜÇÜK SALİM: Garip bir hüzün var yüreğimin orta yerinde...

ANNE: Niye kuzum?

KÜÇÜK SALİM: Galiba sevdalandım ben anne...

Yasemin başını kaldırdı dosyadan.

"Bu ne?"

Salim Priştine gururla cevapladı:

"Aşklarıyla, acılarıyla, sevinçleriyle, kederleriyle hayatımın filmi... Aynı zamanda memleketimizin bu berbat hallere nasıl düşürüldüğüne dair sarsıcı bir şahitlik!"

Donup kalmıştık Yasemin'le.

Salim Priştine ise coşmuş çağlıyordu:

"Geçen sene kaybettiğim sevgili eşimin gençliğini sizin oynamanızı istiyorum Yasemin Hanım... Geçmişe dönüş sahnelerinde göreceğimiz Sabahattin Ali rolü için tavsiyelerinize açığım... E şimdiden hepimize hayırlı uğurlu olsun!"

Kendine geldi Yasemin.

"Ya İbrahim?"

Salim Priştine gayet rahattı konuşurken:

"İbrahim değil efendim, İsmail... Onun hikâyesi kısa, ama en acı sahnelerden birini teşkil ediyor..."

"Nasıl?"

"Ölüm sahnesi... Eşimle ilk evladımız İsmail'i, doğumundan üç gün sonra, 1972'de kaybettik. O sahne bilhassa iç parçalayıcı olmalı... Siz haberi aldıktan sonra öyle bir feryat koparmalısınız ki, bütün İzmir bir ıstırap depremiyle yerinden oynamalı!"

Dosyayı sehpaya fırlattı Yasemin, kalktı:

"Gidiyoz!"

Kapıya yürürken Salim Priştine'nin her birini özenle çerçeveletip alt alta astığı ilkokul, ortaokul, lise, üniversite diplomalarına takıldım. 1949 doğumlu olduğu yazıyordu hepsinde. Durdum, dönüp sordum:

"1949'da doğduysanız nasıl Sabahattin Ali'nin oğlu olabilirsiniz?"

Yasemin sinirlendi, çekti kolumdan.

"Ya boş versene, yürü hadi!"

Biz kapıdan çıkarken, arkadan Salim Priştine'nin sesi duyuluyordu:

"Mühim olan ne zaman doğduğum değil! Mühim olan hikâye! Mühim olan Sabahattin Ali'nin acısını ruhumda hissediyor olmam!"

İzmir, aklını yitirmiş emekli öğretmenlerle doluydu anlaşılan. Son demlerinde, hayatlarını adadıkları, kimsesizlerin kimsesi saydıkları cumhuriyet can çekişirken yana yakıla boşa yaşamadıklarını anlatmaya çalışıyorlardı. Sefer Kavala dahil.

*

"Ara tatil"i Isparta'da geçirdik. Babam elbette otel parasını vermedi bana, onun yerine kırmızı kalpli bir yayınevinin "gençlik serisi"ni hediye etti. Kimler, neler yoktu ki tahta kutunun içinde... Gogol'den *Bir Delinin Güncesi* ile *Taras Bulba*, Dostoyevski'den *Beyaz Geceler*, Puşkin'den *Yüzbaşının Kızı*, Çehov'dan *Taşralı*, Gabe'den *Ufacıktım*, Alen-Furniye'den *Adsız Ülke*, Selıncır'dan *Gönülçelen*, Kristi'den *On Küçük Zenci*, Dode'den *Taraskonlu Tartaren*, Moris'ten *Hiroşima'nın Çiçekleri*, Rulfo'dan *Kızgın Ova*, Hırabal'dan *Sıkı Kontrol Edilen Trenler*, Şteynbek'ten *İnci*, Tveyn'den *Âdem'le Havva'nın Güncesi*, Böl'den *Âdemoğlu Neredeydin?*, Landın'dan *Âdem'den Önce*...

Öfkeyle fırlatıp attım kitapları bir kenara, bir tekinin bile yüzüne bakmadım, ben nakit istiyordum, edebiyat değil.

Tatil bitti, daha ikinci günden kırdık okulu Selo'yla, Isparta çarşısında dolaşıp durduk, öğlene doğru karnımız acıktı.

"Ablamlar bugün izinli, güveç yapacaklar, bize gidelim," dedi Selo.

"Kızmazlar mı okulu astın diye?"

"Kızamazlar."

"Niye?"

"Çünkü ellerinde bi erkek ben kaldım..."

Isparta'nın dışında, bir gecekondu mahallesindeydi evleri.

Yürüdük epey, vardık kapıya.

Uzun, ince, esmer güzeli bir genç kadın açtı kapıyı, yirmi yaşlarındaydı. Selo'ya sarıldı, beni yanaklarımdan öptü. Güvecin iştah kaşıyan kokusu çarptı burnuma. Girdik içeri. Pencerenin önündeki divanda ellilerinde bir kadın oturuyordu, başında beyaz bir tülbent vardı, tülbendi siyah bir bezle çevrelemişti. Gözlerini ayırmadı dışarıdan, değil buyur edip iki çift laf etmek, dönüp bakmadı bile bize.

Mutfaktan diğer abla çıkıp geldi. "Diğer" değil, "aynı abla" demek lazımdı aslında, zira bize kapıyı açanın kopyasıydı. Selo'ya sarıldı, beni öptü.

Hülya ve Leyla isimli ablalar masayı hazırlarken, pencere önündeki kadına bakıp fısıltıyla sordum:

"Kim?"

Selo sesini kısma lüzumu duymadı, hatta neredeyse bağırarak cevapladı:

"Anam..."

Yine fısıldadım:

"Ben geldim diye bozuldu mu ki acaba?"

Sesi daha da yükseldi Selo'nun:

"Yok ya, o hep öyle, takma kafaya sen."

Anne oralı değildi.

Normal tonda sordum bu kez:

"Sağır mı?"

Selo kahkaha attı:

"Sağır değil, deli!"

Oturduk sofraya.

Leyla veya Hülya anneye seslendi.

"Ana yemek hazır... Gel hadi."

Anne arkasını dönmeden ilk kez konuştu.

Mırıldandı daha doğrusu, duyamadım ne dediğini.

O kadar, kıpırdamadı yerinden.

İlk önce bana kondu güveç.

Çatalı tabağa daldırıp şöyle bir karıştırdım, et aradım, yoktu. Peki bu nefis koku nereden geliyordu?

Selo farkındaydı vaziyetin:

"Boşa uğraşma, et bulamazsın..."

Hülya veya Leyla hemen araya girip açıkladı:

"Kuyrukyağıyla yaparız biz."

O zaman gördüm, küçük, yumuşak, beyaz yağ parçalarını.

Selo bir kahkaha attı yine.

"Bakma öyle dediğine... Para buna yetiyo..."

Leyla veya Hülya'ya döndü:

"Ha abla? Mangal da yaparız biz, ama üzerine sadece tavuk boynu atarız... Çünkü bi tek o ucuz... Ha abla?"

Hülya veya Leyla duymadı Selo'yu, sanki o yokmuş gibi konuştu benimle:

"Sevmediysen yağları ayır da ye..."

Öyle yaptım.

Selo kendi tabağını bitirdikten sonra uzanıp benimkini aldı, ayıkladığım yağları ekmeksiz katıksız bir güzel yok etti.

Annenin çaprazındaki divana oturmuş çay bekliyorduk.

"Ablanlar nerde çalışıyo?" diye sordum.

"Isparta mensucatta," dedi Selo, ekledi:

"Üç kuruşa on iki saat, aptal lan bunlar."

Karşı duvara baktım. Şahane bir manzara resmi asılıydı. Yemyeşil bir orman, arkasında sıra sıra dağlar...

"Neresi burası?"

"Toroslar..."

"Nerelisiniz?"

"İbradı..."

"Nerde?"

"Antalya..."

Manzara resminin yanında iki genç adamın çerçevelenmiş fotoğrafları duruyordu. Vesikalıktan büyütülmüşlerdi. Biri üstte, biri alttaydı. Üstteki çerçeve, altta olanın iki katıydı.

"Onlar kim?"

"Abilerim..."

"Ne yapıyolar?"

"Öbür tarafta takılıyolar."

"Öbür taraf?"

"Tahtalı köy yani..."

Sustum.

Leyla veya Hülya çayları getirdi.

"Ana çay?"

Yine mırıldandı kadın.

Yine anlamadım.

Çaydan bir fırt aldım.

"Annen ne diyo?"

"Eşşeğin siki diyo..."

Bir an durup devam etti:

"Abimler öldüğünden beri başka şey çıkmadı ağzından..."

Bir fırt daha aldım.

"Niye öldü abilerin?"

"Üstte gördüğün askerdi, kışlada kafasına sıktı... Aşağıdaki keçi çobanıydı, üsttekinin öldüğü günün ertesi uçuruma atladı..."

Duvara, fotoğraflara diktim gözlerimi, bir tuhaflık vardı bu işte, derken buldum ne olduğunu, yine sordum:

"İkisi de abin değil mi? Niye biri büyük ve üstte, diğeri küçük ve altta?"

Anne bir sigara yakıp dumanını pencereden dışarı üfledi.

Selo çayından koca bir yudum çekti.

"Çünkü anam ötekini daha çok severdi..."

Anneye bakıp seslendi:

"Şehitler ölmez, ha ana?"

Cevap malum yerden geldi.

*

Sanal hafiyelik mesaimiz iki günde bir kesintiye uğruyordu, zira tozun etkisi azami kırk sekiz saat sürüyordu, sonra aniden çöküveriyordun, kendine gelmen için bir tam gün yatıp uyuman icap ediyordu. Evde benim yatacağım yer yoktu, sabaha karşı Yasemin'le babam sızmışken çıkıp taksiye atlıyordum, Basmane'deki oteller sokağında iniyordum, Şato Otel'e, otelin ikinci katındaki odama sürünerek giriyordum, zor atıyordum yatağa gövdemi, uzun rüyasız uykulara dalıyordum.

Bir sabah, evden ayrılmadan önce, çaktırmadan arka odaya girdim ilk kez. Babamın, belli ki dağıtımcıyla anlaşması olup olmadığı bile meçhul, kim bilir hangi şuursuz heveslinin kurduğu küçük bir yayınevinden basıldığı için hiç satmayan, o sebepten koliler halinde istiflenmiş, eşe dosta hediye edilmeyi bekleyen kitaplarından birini aldım, ceketimin cebine atıp odadan çıkacakken rafta gördüm, babamın bana, hapishaneye gönderdiği paraların makbuzlarını. Hiçbir resmî belgeyi atmazdı hazret, hepsini tasnifleyip saklardı. Altı sene boyu içerde kıt kanaat geçinmeme yetecek parayı eksik etmemişti de, tek bir mektup bile yazmamıştı. Sessizce ayrıldım evden.

Ertesi sabah, uyanır uyanmaz oturdum kitabın başına. Yatakta, bir paket sigara refakatinde bitirdim, seksen sekiz sayfalık *Bir Nefes Hazan*'ı.

Canım sıkılmıştı, zira hiç fena değildi şiirleri. Fena değil de ne, basbayağı iyiydi.

Gayet modern takılmış, ama halk şiirinin imkânlarından da sonuna kadar faydalanmıştı. Türkçenin asırlar içinde katmanlanan kabuğunu ağır ağır soymuş, onu yüklerinden, safralarından arındırmış, içerideki mayhoş, sulu, kızıl meyveye ulaşmış, sade mi sade, ama sade olduğu nispette sarsıcı bir üslupla, beklenmedik bir bilgelik eşiğine varmıştı.

Adeta kozmopolit bir Yunus Emre, dünyanın kahredici adaletsizliğine ilenip, mevcudiyetini tabiatın bin bir rengine dayandıran yakın bir tanrıya usul usul yakarırken, metro trenlerinde seyahat edip şehrin kalabalık sokaklarında avare gezen bir Pir Sultan, rüzgârların, dalgaların, ağaçların, taşın toprağın sesinde hem uhrevi hem dünyevi bir aşkın izini sürüyordu.

İnsan arada bir "yaşanmışlıklar", "sevgilenişler", "alabildiğine çağıldayan duygular", "filinta bir hayatın dağdağası" gibi, başka bir dünyanın, bir özgürlük âleminin menzilde olduğuna inanılan saflık çağının zorlama, hatta neredeyse gülünç ifadeleriyle irkilse de, yarattığı şahane ahenge kapılıp coşkuyla affediyordu şairi.

Heybesinde cennet de mevcuttu cehennem de, iyilik de mevcuttu kötülük de. Sayfaları çevirdikçe Sefer Kavala'nın şiir tarzına dair karışık duygulara kapılıyordum. Bir şiiri okuduğumda vardığım yargı, bir sonraki şiiri bitirdiğimde boşa düşüp bambaşka bir şeye dönüşüyordu. Cazip, hoppa, hoş bir kararsızlığı vardı. Cazipti, çünkü önceden, bilinçle karar verilmiş bir kararsızlıktı bu. Garipti de aynı zamanda, zira zahir hayatında dağınıklığa, muğlaklığa, sallapatiliğe zerre yer olmayan bu adam, ölümle hayat, aşkla nefret, kinle şefkat arasında ferahfeza salınıp duruyordu. Bir bakıyordunuz çok naif, pek sakindi, bir bakıyordunuz taze dirilen bir volkan kadar öfkeli...

Her daim yitirilmiş, ulaşılamamış, geç kalınmış bir şeyler vardı şiirlerinde. Bu kimi zaman bir kadın, kimi zaman bir dost, bir yoldaş, bir hatıra, bir hayat, bir diyar veya devrim oluyordu. Ve nihayet bir oğul!

Boğazımda yapışkan bir kaşıntı, içimden sorup durdum bütün gün yatakta: Hangi oğuldu bu? Ölen mi, giden mi?

Dilimde soru, içimde haset, başımda ağrı, sızıp kaldım yine. Yasemin'in telefonuyla uyandım. Neredeydim ben? Saat kaçtı, biliyor muydum? İbo'yu Bornova'da gören biri mesaj atmıştı, oraya gidecektik, çabuk toparlanıp geleydim!

Giyindim, çıkacakken komodinin üzerindeki kitaba takıldım, aldım elime, yırtıp paramparça edesim vardı, yapamadım, fırlatıp attım yatağın üzerine, derken koridorda bir kavga patladı, çıktım odadan, kasketli bir adamla kızıl saçlı bir kadın bağrışıyordu deliler gibi, ortalarında, hiç konuşmadığını her nasılsa bildiğim düğme burunlu bir kız çocuğu, başını kaldırmış, üzgün gözlerle onlara bakıyordu, hızla geçip gittim yanlarından.

*

O zebani sarısı duvarda çerçeveli bir vesikalık olmaya hiç niyeti yoktu Selo'nun. Zenginlikten başka, güçten başka her şey boştu bu dünyada. Güveç dediğin kuşbaşı etle yapılırdı, mangala pirzola yakışırdı, üzerine de bol fıstıklı baklavayı gömdün müydü bünyen halaya dururdu.

Kendisi için yaşamalıydı insan. Nizamı olup olmadığına bakmadan, kimin hangi kemiğinin kırılacağına takmadan, gözü kara dalmalıydı topa, söküp almalıydı hakkı olanı, ertelemeden, beklemeden, hemen, şimdi!

Bankaların kasaları tıka basa doluyken, kuyumcu vitrinleri sarı sarı parlarken, cüzdanı kalın puştlar kasıla

kasıla turlarken caddeleri, açlıktan karnın gurulduyorsa eşeğin sikinden başka bir şey değildin. Sana zulüm de müstehaktı, ölüm de.

Selo'yu ben öldürdüm, beş duyumun ikisiyle, gözümle ve burnumla...

Güneşli bir mayıs cumasıydı, okuldan çıkmış Selo'ya gidiyorduk, Hülya veya Leyla ekşili kuru patlıcan dolması yapacaktı.

Ben gördüm Petete şubesini, başka bir gecekondu mahallesinin kıyısından geçerken. Selo'ya da gösterdim. Evlerin biraz uzağında, uzun zamandır kullanılmadığından dökülmeye başlamış eski bir düğün salonunun yanında, tek başına işleyen bir yerdi burası. Gidip pencereden baktık içeri, sadece bir kişi çalışıyordu, şişe dibi gözlüklü, ufak tefek bir adam... Bankonun önünde kuyruk olmuştu ahali. Mahallenin çoğunluğunu dışarıdan göçenler teşkil ettiğinden, herkesin hep gönderecek bir şeyleri vardı. Mektup, kargo, koli, para... Mesai bitiminde kasanın dolup taştığını tahmin etmek zor değildi.

Selo ânında ikna olmuştu soygun fikrine, eve varana kadar, "Vay be, şahane be, maden bulduk lan," diye sayıklayıp durdu.

Pazartesi sabah, bayrak töreni biterken okul bahçesinin kapısında göründü, yanıma geldi koşa koşa.

"Nereye kaçalım?" diye sordu.

Anlamadım, baktım yüzüne.

Sırt çantasını aralayıp içindekini gösterdi.

Bir tabancaydı bu.

Telaşlandım.

"Silah mı getirdin okula?"

"Korkma lan, oyuncak... Ama tıpkı gerçek," dedi gülerek.

Her şeyi düşünmüştü Selo. O akşam, mesai biterken soyacaktık şubeyi. Ben gözcü olacaktım, o içeri girecekti. Dün gece bir motosiklet yürütmüştü, düğün salonunun kapısında bekliyordu bizi. Paraları aldıktan sonra motosiklete atlayıp gazlayacaktık. Garaja gitmek yoktu. Şehir çıkışına varacaktık, otoyolun başına... Oradan binecektik otobüse. Nerenin otobüsü denk gelirse artık... Yeterince uzaklaştıktan sonra da canımız nereyi isterse oraya kapağı atacaktık.

"İzmir'e gidelim," dedi. "Biliyosun sen oraları. Hem sıcakmış İzmir."

Hiç hevesli değildim bir yıkıntı misali ayrıldığım İzmir'e dönmeye.

"Derdin sıcaksa Antalya en güzeli," dedim.

Coşkuyla titredi:

"Orası da olur. Cepte para varken her yer sıcak bize!"

Okuldan sonra eve gittim, babam az sonra damlardı, küçük bir çantaya kıyafetlerimi koydum hızla, çıktım. Selo kapıda bekliyordu, o sabahtan yapmıştı hazırlığını. Petete'nin yolunu tuttuk, hiç konuşmadık gidene kadar, heyecanımızı belli etmemeye çalışıyorduk birbirimize. Vardık şubeye, mesainin bitmesine az kalmıştı. Emniyetli bir mesafede durduk, müşterilerin işini görmesini bekledik.

Düğün salonunun önündeki motosikleti gösterdi Selo, gururla başını dikerek:

"Ta Bahçelievler'den kaptım geldim... Ödüm bokuma karıştı yakalayacaklar diye."

Şu mobilet denilen modellerden, kırmızı boyaları yer yer dökülmüş, eski paslı bir şeydi.

Son müşteri de çıkınca yaklaştık şubeye, gözlüklü elemanın hesapları kesip toplanmaya başladığını görebi-

liyorduk. Kapının yan tarafına geçtim, duvara yaslandım, Selo tabancayı çıkardı, çantayı sırtına astı, bana şöyle bir baktı, gülümsedi, hiç unutmadığım o son gülüş... Girdi içeri, kapıyı kapattı.

Tam o anda duydum kokuyu. Nasıl keskin bir gül kokusu... Başım dönmeye başladı, gözüm kararırken dünya pembeye kesti, Yasemin'le doldu her yer, çakılıp kaldım olduğum yere. Bir kamyonet belirdi uzakta, yaklaştı, yaklaştı, şubenin önünden geçerken kasasındaki çuvalları, o çuvallardan taşan gülleri gördüm. Gözümü alamıyordum güllerden, beyaz, kırmızı, sarı, pembe güllerden... Yan tarafımda kapının açıldığının, Selo'nun kapıdan fırladığının, motosiklete koşup bindiğinin, motosikleti çalıştırdığının farkındaydım, ama kıpırdayamıyordum. O da kıpırdayamıyordu, bana sesleniyordu geleyim diye, ama duymuyordum. Derken memur da fırladı dışarı, elindeki silahı doğrulttu Selo'ya, bir anda bitti sessizlik, hiç öyle filmlerdeki gibi yankılı, havalı değildi kurşunun sesi, kuru, pes, "pat" diye bir şey... Selo o zaman sustu işte, gözleri büyüdü, bir an donup kaldı motosikletin üzerinde, sonra "pat" diye düştü yere, yine "pat" diye! Birkaç saniyede olup bitmişti her şey, bir ateş topu patladı beynimde, deliler gibi koşmaya başladım.

Gülyağı, gülsuyu, gül lokumu, gül kremi, envai çeşit güllü mamulüyle meşhur Isparta'da, mayısın gül hasadı vakti olduğunu sonradan öğrenecektim.

Ertesi gün Asri Mezarlık'ta gömdüler Selo'yu.

Ne cenazeye gittim, ne evlerine.

Okula uğramadım, günlerce, bekledim gelip beni almalarını.

Beklerken gül kokusu hiç eksilmedi şehirden, kulaklarımdaki "pat" sesi de...

Beklerken, öylece köşede duran kitaplardan birine

uzandı elim, Dürrenmatt, *Yunanlı Bir Kız Aranıyor*, başladım okumaya.

İhtiyar bir adam konuşuyordu:

"Bir bağışa ermiş durumdasınız. Bu bağışın nedeni iki türlü olabilir, bu ikisinden hangisi olacağı da size bağlıdır: Sevgiye inanırsanız sevgi, sevgiye inanmazsanız kötülük olur bu neden. Sevgi her zaman gerçekleşebilecek olağanüstü bir şeydir, kötülük ise her zaman hazırdır. Adalet, kötülüğü cezalandırır, umut iyileştirir, sevgi ise bütün öteki şeyleri görmezden gelir. Yalnız sevgi, bağışı olduğu gibi görebilecek güçtedir. Bundan çetin bir şey yoktur biliyorum. Dünya korkunç ve anlamsızdır. Bütün bu anlamsızlığın, korkunçluğun ardında bir anlam bulunabileceği umudu, ancak, hiçbir şeye aldırmadan gene de sevebilenlerden yanadır."

Sağlam saçmalıyordu moruk.

"Bok yemişsin sen!" diye söylendim içimden.

Gözcüyü gören yoktu.

Kimse gelmedi.

Hep merak edecektim, Selo'nun fotoğrafının o duvarın neresine, hangi sıraya asıldığını.

Ve yıllarca, durmadan, yapayalnız, sessizce, ne bulursam okuyacaktım, oteldeki o düğme burunlu küçük kız gibi, "susanlardan" olacaktım artık.

5

Özkanlar Migros'un orada indik taksiden. Telefondaki konuma baka baka evi bulduk. Kırk yaşlarında, orta boylu, güleç, bol sakallı, bıyıklı bir adam buyur etti bizi içeri. Ev dağınıktı, her taraf kolilerle, denklerle, henüz yeri tayin edilmemiş mobilyalarla doluydu.

"Yeni tayin oldum Ege Üniversitesi'ne. Yıllar sonra nihayet memleketime döndüm. Ani gelişti her şey, apar topar taşındım. Dersler de başlayınca yerleşemedim. Dağınıklık için kusura bakmayın," diye saydırdı, isminin Alp Deliorman olduğunu mesajından bildiğimiz sosyoloji doçenti.

Salonun ortasına, rotasını şaşırmış bir tekne gibi eğreti konmuş ikili koltuğa yan yana iliştik Yasemin'le. Alp Deliorman da bir sandalye çekip karşımıza yerleşti. Yasemin'e, orada olduğuna inanamıyormuş gibi, şapşal bir sırıtışla baktı.

"Büyük hayranınızım Yasemin Hanım. Yıllardır zevkle takip ediyorum sizi. Özellikle son dönem filmleriniz on numara."

Yasemin adama teşekkür ederken, gayriihtiyari, "Aşk filmlerinin unutulmaz yönetmeni," diye mırıldandım.

"Efendim? Bir şey mi dediniz?" diye sordu Alp Deliorman.

"Dedikleriniz bi filmi hatırlattı da bana."

"Hangisi?" diye sordu bu kez.

Bu akademisyenlerin bitimsiz merakı...

"Boş verin," dedim.

Alp Deliorman zaptedilecek gibi değildi:

"Bence geçen yıl Berlin'de en iyi kadın oyuncu ödülünü sizin almanız gerekiyordu. Büyük haksızlık yapıldı..."

Bu akademisyenlerin tükenmez ahkâmı...

Yasemin bir yandan sabırsız, bir yandan belli ki pek memnundu övgülerden, güldü:

"Yapacak bi şey yok... Benim şanssızlığım Vanesa Redgreyv'le aynı festivalde yarışmak oldu..."

Alp Deliorman susacak gibi değildi:

"Taze projeler var mı?"

"Bitakım görüşmeler yapıyoz, bakalım!"

Onlar muhaveredeyken gözüm koltuğun yanında duran, açılmış, ama henüz boşaltılmamış koliye ilişti. En üstte yeşil bir dosya vardı, *Dalgın Sular İki/Tutku 4000*-İskender Savaşır yazıyordu kapağında.

Nasıl kuvvetli bir merak ifadesine meylettiyse yüzüm, Alp Deliorman fark etti.

"Bilir misiniz İskender Savaşır'ı?"

"Bilirim... Ama *Dalgın Sular*'ın ikincisini yazdığından haberim yoktu... Şaşırdım."

Güldü.

"Şaşırmakta haklısınız... İskender Bey vefatından kısa süre önce tamamlamıştı ikinci romanı, fakat yayımlanamadı..."

"Niye? Herkes... Yani en azından ilk romanın okurları heyecanla bu kitabı bekliyodu yıllardır..."

Alp Deliorman cevap vermek yerine kalktı, Amerikan mutfağa gitti, buzdolabını açtı, üç şişe bira çıkardığını görünce müdahale ettim:

"Ben içmiyom, sağ olun."

"İkram edecek başka bir şeyim yok ne yazık ki..."

"Hiç sorun değil."

"Ben alırım," dedi Yasemin.

Açtılar biraları, ilk yudumları aldılar.

Alp Deliorman bıyıklarına bulaşan köpüğü silip açıkladı:

"Talihsizlik diyelim... İskender Bey'le tanışma şansına erişmiştim... Büyük bir zekâ, eşi bulunmaz bir değerdi... İçe kapanık, ilginç bir karakterdi aynı zamanda... Çevresine neyle meşgul olduğunu pek anlatmazmış... Meğer *Tutku 2000*'in ikincisini bitirmiş, dosyayı yayınevine göndermiş... Muhatabı olan editör kısa süre sonra bir ev kazasında ölmüş... Akabinde İskender Bey de vefat edince dosya yayınevinin raflarında öylece kalmış..."

Yasemin'in bir an önce mevzuya girmek istediğinin farkındaydım, ama devam etmekten alamadım kendimi:

"Ya siz nasıl ulaştınız bu dosyaya?"

Yalnızca ecnebi filmlerinde görülebilecek şık bir el hareketi yaptı.

"Size tuhaf gelebilecek bir hobi benimki... Boş vakitlerimde yayınevlerini dolaşırım, arşivlerindeki yayımlanmamış kitap dosyalarını isterim... Bazıları kabul etmez, bazıları içinse artık önemi kalmamıştır, verirler."

Merakıma yenilip koliye uzandım, *Tutku Dört Bin/ Dalgın Sular İki*'yi kaldırdım, tedirginlikle alttaki dosyaya baktım.

Veli ile Nimet/Bir Sevda Romanı-Ali İhsan Pastırmacı!

Bütün kolileri didik didik karıştırmak istiyordum, yüreğim ağzımdaydı, korkuyordum, çünkü her an ben de çıkabilirdim bir yerlerden.

Alp Deliorman'ın sesiyle aydım:

"Şu gördüğünüz kolilerde neredeyse yarım asrın hayal kırıklıkları var, nice kırılan hevesler, boşa çıkan iddialar, yitip giden umutlar, heba olan emekler..."

Yasemin patladı sonunda:

"Esas konuya gelebilir miyiz artık lütfen?"

Alp Deliorman boğazını temizleyip Yasemin'in ricasına riayet etti:

"Kusura bakmayın Yasemin Hanım... Beyefendi alakadar olunca daldım... Efendim şöyle ki, ilanınızdaki şahsı iki kez Ege Üniversitesi kampüsünde gördüm... Edebiyat ve İletişim fakültelerine ait binaların yakınında... İlkinde bir şeftali ağacının dibinde uyuyordu, ikincisinde ise aynı ağaçtan şeftali topluyordu. İlanınıza rastlayınca hemen gidip bakındım, ama bir daha göremedim kendisini."

"O olduğundan emin misiniz?"

"Evet... Aynen ilanda yazdığınız gibi, kasket, taba ceket, torba... Yalnız bağırdığını duymadım hiç."

Yasemin kalan birayı dikip kalkmaya davrandı:

"Teşekkür ederiz Alp Bey..."

"Bi dakka otur," dedim, oturdu.

Alp Deliorman'a döndüm.

"Şimdi, benim anlayamadığım bi şey var... İskender Savaşır'ın kitabı böyle sizde mi duracak? Belki ailesi, yakınları falan yayımlanmasını istiyodur... Ayrıca okurlarına da haksızlık etmiş olmuyo musunuz dosyayı kendinize saklamakla?"

"Bingo!" diye bağırdı.

Bu akademisyenlerin acayip lafları...

Birasından bir yudum alıp nefessiz konuştu:

"İşte bu da hobimin size anlatma fırsatı bulamadığım kısmı... Dosyaları okuyorum, değerinin anlaşılmadığına kanaat getirdiğim bir eser olursa, yazarının ailesini arayıp buluyorum, durumu anlatıyorum, onları yayıncılarla temasa geçmeye teşvik ediyorum... Kimseyi bulamazsam dosyanın bir kopyasını, açıklayıcı bir mektup eşliğinde bizzat gönderiyorum... Kopyalarını çıkarıyorum, çünkü orijinalleri değerli bir koleksiyon anlamı taşıyor benim için, eh o kadarı da hakkımdır sanırım."

Bir yudum daha...

"Bazıları basılıyor, bazıları yine tozlu raflarda yerini alıyor... Esas sorunuza gelirsek, *Dalgın Sular İki* çoktan güzide bir yayınevimizin kış programına alındı. Yasemin Hanım, siz sinemacılar nasıl diyordunuz... Hah... Pek yakında!"

Soğuk terler boşaldı şakaklarımdan, sağa sola istiflenmiş kolilere baktım dehşetle...

Kâinatta tek nüshası bulunan, yenik, kırık, kederli bir mahpusken yazıp orta halli bir yayınevine gönderdiğim, gönderir göndermez pişman olduğum, şükür ki yayınevi iflas edip kapandığı için yayımlanmayan, çoktan unuttuğum, Yasemin'e ithaf edilmiş *Güller* adlı manzum eserim buralarda bir yerde olabilir miydi?

İskender Savaşır'ın *Defter* dergisinin on dokuzuncu sayısında yayımlanan aynı adlı şahane yazısının ilk cümlelerini hatırladım:

"*Güller... Onları bırakan bir sahtekâr olduğunda bile yine güzel. Bir aspirin atmayı ihmal etmeden içine yerleştirdiğim vazodan fışkırıyor, onu inkâr ediyorlar...*"

Yasemin'in ikazıyla aydım:

"Hadi gidelim artık!"

Alp Deliorman'a veda edip çıktık.

İlk fırsatta bu eve geri dönmeli, kolilerin altını üstüne getirmeliydim.

•

Nihayet, hep hayal ettiği gibi, kitaplara düştüğümü fark edince pek sevinmişti babam. Evin salonunda yan yana dizilmiş, devrilmesinler diye duvara raptedilmiş dört büyük kitaplık vardı. Beni çağırdı bir akşam, kitaplıkların karşısına geçtik.

Âlemlerin sırrını veriyormuşçasına, başladı yavaşça anlatmaya.

Bakmayaydım böyle karışık göründüğüne, belli bir düzen mevzubahisti.

En soldaki kitaplık, haliyle, siyasi kitaplara aitti. Yıkılacak ve yeniden kurulacak özgür bir dünyanın infilaki kuvveti mevcuttu bu raflarda.

Onun yanındaki iki kitaplıkta, elbette ki, edebiyat eserleri vardı. Şiir, roman, hikâye, deneme, ne istersem... İnsan ruhunun esrarlı, karanlık mıntıkalarına heyecanlı seyahatlerin vaadiyle doluydu o sayfalar.

En sağdakinde ise, mesleği icabı, edebiyat tarihi ve dilbilgisi kitapları... Konuştuğumuz lisanın demlenmiş, ince yasaları, sarf ettiğimiz kelimelerin çağlar öncesine uzanan kökleri, edebiyatımızı nice ıstıraplı gayretlerle var eden kadim üstatların hayat hikâyeleri, velhasıl güzel Türkçemizin soyu sopu şeceresi işte oracıktaydı.

Bütün kategoriler, kendi içinde, yukarıdan aşağı doğru, yazar soyadlarının ilk harfine göre, alfabetik olarak dizilmişti.

Elini omzuma attı, irkildim, öbür eliyle kitapları gösterip, "Buyur," diye ünledi, bir savaş borusunu üfler gibi, "oku okuyabildiğin kadar!"

Mutluluk ve gururla bana dikilmiş, pırıl pırıl parlayan gözlerine baktım kederle. İflah olmaz bir romantikti, safın tekiydi bu adam ve mevzubahis vaziyeti beni paniğe sevk ediyordu.

Müteakip yıllarda, babamın bana takdim ettiği o kitapların kapaklarını, her seferinde aynı panik duygusuyla kaldırdım. Kötülüğün en koyu girdaplarında bile iyiliğin izini arayan bunca romantiğin, alçaklığın tarihini anlattığını vehmederken bile insana dair ufacık bir umut kırıntısının peşine düşmekten kendini alamayan bu kadar çok

saftiriğin yazdığı binlerce sayfayı dehşet ve hayretle okudum. Oyuncak değil, sahici bir tabancam olsa, hatta bir mitralyözüm, edebiyat denen palavra dağını karşıma alıp basardım tetiğe, delik deşik ederdim o sayfaları.

Selo, yârenim yoldaşım benim, salyalı bir kalantorun icabında tek gecede savurduğu üç-beş kuruş uğruna ölmüşken, kim hangi infilakı, hangi seyahati, hangi şecereyi anlatabilirdi bana? Birileri bu edebiyatçıları fena tufaya getirmişti. Koskoca Yaşar Kemal'i bile... Yoktu işte insanın ince bir yeri, tüm gücünle değsen de kırılmıyordu, kılıç da çalsan kesilmiyordu. Ne edersen et, yamyamlık baki, barbarlık cariydi bu yaban bahçede. Ne yaparsan yap, ölüm, zulüm, kötülük hükmünü ferahfeza sürdürüyordu.

Ve arşı âlâya dek haklı çıkacaktım. Nice zaman sonra, alnı güya secdeden kalkmayan bir avuç badem bıyıklı hırsız yağma sarhoşluğuyla kendinden geçerken, ben bir mezar taşı kadar ayık, kitapların durmadan zımparaladığı cesaretimi toparlayıp nihayet o kutsal kötülük diyarına adımımı atacaktım.

*

Hava kararırken çıktık Yasemin'le karakoldan.

Babam dışarıda bekliyordu.

Beni görür görmez, "İçeri düşeceksen işte böyle düş!" diye bağırdı.

Takdir mi ediyor, tekdir mi, belli değildi.

Derken üç özel güvenlik elemanıyla İletişim Fakültesi'nin dekanı göründü kapıda.

"Yer ve saat için araşırız Yasemin Hanım," diye seslendi dekan, altmışlık buruşuk ağzının kenarı haz vaadiyle seğirirken.

Yemeğe çıkma sözü vermişti Yasemin herife, karşılığında hakkımdaki şikâyeti geri çekmişlerdi.

Ege Üniversitesi logolu minibüse binip gittiler. Ne logoydu ama, mutedil dalgalı bir denizin üzerinde tombul bir bir "e" harfi... 1955'te bu kadarını yapabilmişlerdi demek ki.

Yasemin gülerek kolumu dürttü:

"Ne numaralar varmış be sende!"

Babam ilave etti, takdirde karar kılarak:

"Aferin! İyi benzetmişsin herifleri!"

Üniformalı güvenlikçileri dövdüğüm içindi bu "aferin". Başka türden bir üniformalıyı, sözgelimi emekli olana dek dört mevsim ayağında aynı delik pabuçlarla kapımızı çalan, mahallemizin gariban postacısı Bahri'yi marizlesem canıma okurdu muhtemelen.

Saatine baktı.

"Vakti kerahat gelmiş... Yürüyün hadi!"

Alp Deliorman'dan çıkıp doğruca kampüsün yolunu tutmuştuk. İletişim Fakültesi yakınlarında İbo'yu arıyorduk. Üniformalı, gençten bir adam yaklaştı yanımıza. Öğrenci kimliklerimizi görmek istedi. Öğrenci olmadığımızı söyledik. Öyleyse kampüste ne yaptığımızı sordu. İzah ettik.

"Yasak!" dedi.

"Ne yasak?" dedim.

"Öğrenci olmayanlar giremez. Çıkın kampüsten," dedi.

"Biraz bakınıp gidicez, uzatma arkadaşım," dedim.

Göğsümden itti, "Asıl sen uzatma, uza!" dedi.

Bu kadar kısa sürede fiziksel temas noktasına gelişine şaşırmıştım, hakikaten inanılması güç bir şımarıklık, tahammül edilmez bir kabalıktı adamınki.

Tatlı tatlı uğuldamaya başlamıştı kafamın içi.

Yasemin hissetti bende birikmeye başlayanı, güvenlikçiye döndü, gülerek, işveyle konuştu:

"Beyefendi, tanımadınız mı? Ben Yasemin Berova..."

Elini uzattı. Adam neredeyse tiksintiyle baktı Yasemin'in eline, bu bakışı iyi tanıyordum, bu kara, bu cellat nefreti...

Karşılık vermedi, öylece durdu, bana baktı sonra:

"Hadi dışarı!"

Yasemin tuttu kolumdan, "Boş ver Yusuf, gidelim," dedi.

Kolumu çektim, "Bi dakka," dedim.

Sakin kalmaya çalışarak devam ettim:

"Arkadaşım güzellikle söylüyom bak..."

Lafımı tamamlayamadım, bu kez daha sert itti:

"Yürüsene!"

Konyalı Sincap Mehmet'in talebesi olduğumu bilmiyordu ki garip.

Kafayı çakıverdim suratının ortasına.

Yere yuvarlandı, burnunda bir kan fıskiyesi...

İki üniformalı daha göründü ötede. Koşa koşa geldiler. Varır varmaz üzerime uçtular. İnce bir vücut hareketiyle çekildim kenara. Boşa düştüler, toparlandılar, tekrar hücum ettiler.

Sincap Mehmet'le hapishane avlusunda sadece volta atmadığımızı nereden bilsinlerdi ki zavallılar.

Bu kez bir tekme, iki yumruk darbesiyle yerdeydiler.

Şimdi üçlü bir fıskiye gösterisi vardı kampüs bahçesinde.

Öğrencilerin alkışları, ıslıkları duyuluyordu az ileride.

Bir elimi karnıma koyup eğildim, performansından hoşnut, ağırbaşlı bir tiyatro oyuncusu gibi selamladım onları.

Sonrası malum.

"Kemal'in Yeri'ne gitmem ben," diye tutturdum takside.

Yaş günü gecesi, orada kana bulanmıştım, orada kaydırmıştım hayatımı.

Babam anladı.

"Merak etme, taşındı çarşıda yeni yer açtı... Mekân aynı mekân değil."

"Olsun, başka yere..."

Azarlayıp susturdu beni:

"Yeri ayırttım çoktan, Kemal'e gidiyoz, bitmiştir!"

Mutlulukla kırpıştırdım gözlerimi. Dünyanın en güzel azarıydı bu, çünkü babamın azarıydı, çünkü babalar oğullarını azarlardı, çünkü öyle işte...

Sesimi çıkarmadım artık.

İndik taksiden.

Kemal'in emektar, gey garsonu Nezih, namı diğer Nazo, kapıda karşıladı bizi.

"Ne güzel oynuyon kız," deyip sıkı sıkı sarıldı Yasemin'e.

Yasemin yanağına bir öpücük kondurdu Nezih'in.

"Hep senin için oynuyom Nazo'm!"

Gülüştüler.

Masaya geçtik.

Duvardaki saate baktım, Kemal'in baba yadigârı saatine... On sekiz sene önce gece yarısı on ikiyi vuran ve on sekiz senemi alıp götüren saate...

Kemal çıktı mutfaktan, tezahürat ederek yanımıza seğirtti.

"Hoş geldiniz be ya!"

Yasemin'le öpüşüp koklaştılar, babamla sarılıp birbirlerinin sırtını dövdüler.

Bana döndü sonra.

Mesafeliydi, vaktiyle az bela açmamıştım çünkü başına.

"Geçmiş olsun Yusuf!"

Bir bıçağın yalımı çaktı gözümün önünde.

Mırıldandım:

"Sağ ol Kemal Usta."

Mutfağa döndü koşa koşa.

Nezih bardaklarımıza su doldururken, yan masalardan bize, yani Yasemin'e bakıyorlardı. Yasemin bardağını kaldırıp selamladı ahaliyi.

"Cümleten afiyet olsun!"

Ben hariç, herkes kaldırdı kadehini, inledi meyhane.

"Eyyyvallllaaaaahhhh!"

İşte yine midem bulanıyordu, işte yine gözlerim doluyordu, zira mutluluğa, hazza, neşeye, zevke, keyfe dair, insan olmanın, insanlarla bir arada olmanın ihtişamına ve pespayeliğine dair nefret edip bayıldığım ne varsa, şimdi bu mekânda, mekânın iyi ve güzel olan her şeyi hatırlatan ışıltısında, şekerden örülmüş bir örümcek ağı misali kuşatıyordu etrafımı. Yumruklarımı dişlerime dayayıp, can sevincinden, yaşama coşkusundan hüngür hüngür ağlayasım vardı.

Nezih'in sesiyle kendime geldim:

"Ne vereyim Yusuf?"

Hiç duraksamadım:

"Rakı!"

Yasemin'le babam çakılıp kalmış, bana bakıyordu.

Babamın buz kesmiş derin yüz çizgileri eriyordu şimdi yavaş yavaş, sanki müşfik bir güneş ağır ağır doğuyordu mazinin ufkundan, yüzüne ılık bir gülüş yayıldı.

Yasemin masaya bir yumruk çaktı.

"Bak görüyo musun, herifleri dövünce kendine geldi!"

Babam mutlu mesut verdi siparişi:

"Mezeleri sen seç Nezih... Turpotuyla ısırganı unutma ama... Ortaya da şöyle güzelinden karışık sakatat yaptır... Yusuf sever."

Tehlikeli bir yumuşama emaresi vardı havada.

İtiraz ettim derhal, azarlar gibi, huysuz, sert bir sesle:

"Nerden çıkardın sevdiğimi... Et yemiyom ben artık... Bana kiremitte mantar."

Gülüşü dondu, geldiği gibi gitti sevinci.

Ha şöyle!

Kolay mıydı o kadar, yılların faturasını ızgara böbrekle, dalakla, uykulukla, iki duble rakı çakırlığıyla ödemek?

Nefretle baktım karşımda oturan Yasemin'le babama. Onların nazarında başka biriydim ben şimdi, görebiliyordum ve biliyordum sebebini. O üç hödüğü, kendilerinin de dahil olduğu bir arayışın, bir çabanın yüzü suyu hürmetine yere serince, benim de bir geçmişim, bir hayatım olduğunu fark etmişlerdi. O hayatın başarısızlıkla, kötülükle, düşkünlükle malul olduğundan emin değillerdi artık. Bugüne kadar, olmak istemedikleri ne varsa bende görmüşlerdi, sanki bir tür ölümü hatırlatıyordum onlara, bu yüzden benden uzak durmuşlardı, hiç arayıp sormamışlardı. Ama şimdi benim de bir kıymetim, bir cevherim olabileceğini hissediyorlardı ufaktan. Onların asla yapamayacakları, yapmaya cesaret edemeyecekleri şeylerin teçhizatı vardı, hiç tanımadıkları bir dünyanın bilgisi vardı bende. Normal şartlarda küçümseyecekleri, kaale almayacakları, kınayacakları... Aslında filmlerde izleyip, kitaplarda okuyup hayran oldukları, anladıkları, kıskandıkları kahramanlardan biriydim ben, ama onlar şimdiye dek bunu bilmiyorlar, bilmek istemiyorlardı. Çünkü insanlar yanı başlarındakinin kahramanlığına kördü. Gözlerini açmak için önce canlarını kurtarmak gerekiyordu, birilerini pataklamak, hatta öldürmek gerekiyordu. O zaman düşüyordu süngüleri. Bu tuzu kurular, bu kendinden başka kuş tanımayanlar, yaşadıklarını cümle insanlığın, bütün dünyanın hikâyesi sanan bu korkaklar başka dilden anlamıyordu.

*

Babamın kitap okumamdan kaynaklı mutluluğu çok geçmeden yerini endişeye bırakmıştı. Başka bir şey yapmıyordum çünkü, evden çıkmıyordum, babamla hiç konuşmuyordum, doğru düzgün yemek yemiyordum, okuyordum sadece. Üzerine Meltem Hanım babamı çağırıp okuldaki vaziyetimi anlatınca paçaları iyice tutuştu. Derslerim ziyadesiyle iyiydi, notlarım gayet yüksek seyrediyordu, hâlâ birincisiydim sınıfın, fakat arkadaşım Selahattin'in ölümünden sonra bambaşka birine dönüşmüştüm, kimseyle temas etmiyordum, hep susuyordum, tek bir arkadaşım yoktu, iletişim kurma istikametindeki bütün gayretleri ısrarla karşılıksız bırakıyordum...

İki gün sonra, Isparta Devlet Hastanesi'nin Çocuk Psikiyatrisi Bölümü'nde, Doktor Şevki Eskişehir'in top sakalının karşısındaydım.

Sakal oynamaya başladı:

"Yusuf, sana bazı şekiller göstereceğim, bana neye benzediklerini söyleyeceksin, anlaştık mı?"

Başımı salladım.

İlkini gösterdi.

İri bir kelebeğe benziyordu.

"Yelpaze!" dedim.

Şevki Eskişehir izah etmemi istiyormuş gibi susup bekledi.

İzah ettim:

"Anna Karenina'nın yelpazesi."

Hafifçe kalktı kalın kaşları.

İkincisinde gagalarını birleştirmiş, öpüşen iki karatavuk vardı.

"Palto!" dedim.

Şevki Eskişehir doğru şekli gösterip göstermediğini anlamak için karta baktı.

Şaşkın, sordu:

"Palto mu görüyorsun burada?"

"Evet, Gogol'ün paltosu."

Pugaçev'in kuzgunu, Molne'nin bisikleti, Puaro'nun bıyığı, Holdın'ın şapkası minvalinde ilerleyip sona erdi test.

Şevki Eskişehir kim bilir hangi mülahazalara dalıp gitmiş, dikkatle bakıyordu şimdi yüzüme.

"Bittiyse gidebilir miyim?"

Bu soru üzerine kendine geldi.

"Bitecek, az kaldı... Şimdi biraz da konuşalım, olur mu Yusuf?"

Başımı salladım.

"Öncelikle başın sağ olsun... Arkadaşın Selahattin'i kaybetmişsin öğrendiğim kadarıyla," diye başladı Şevki Eskişehir.

Bir şey demedim, sıkıntıyla duvara asılmış gülen çocuk resimlerine baktım, mutsuz yetişkin namzetlerine, müstakbel annelere, babalara, işçilere, şehitlere...

"Birbirinizden hiç ayrılmazmışsınız... Öyle diyormuş öğretmenlerin, arkadaşların..."

Tepki vermemi bekledi Şevki Eskişehir, alamadı.

"Hep ikiniz miydiniz? Başka kimse olmuyor muydu yanınızda?"

Duvardaki çocuklardan birinin burnundan sümüğü akmaya başladı.

"Neler yapıyordunuz? Nerelere gidiyordunuz? Yalnız kaldığınızda nasıl oyunlar oynuyordunuz?"

Sümüklünün yanındaki çocuk, kolunu çerçeveden çıkardı.

"Selahattin'i arkadaştan öte, nasıl diyeyim, kardeşten de öte biri gibi hissettiğin oldu mu hiç?"

Kol uzadı, uzadı, kolun bitimindeki el Şevki Eskişehir'in kafasının arkasına dayandı, işaretparmağıyla ortaparmağını kaldırdı çocuk, bana göz kırparak doktora eşek kulağı yaptı.

Tutamadım kendimi, güldüm.

"Niye güldün Yusuf? Sana bir şeyler mi hatırlattı söylediklerim?"

Bu top sakallı götün neyi yokladığını, nereye varmak istediğini anlamıştım çoktan. Tak diye kalktım koltuktan.

"Çıkmak istiyom!"

Derin bir nefes alıp bıraktı Şevki Eskişehir.

"Tabii... Tabii Yusuf."

Kapıya kadar geçirdi beni.

Babam koridorda bekliyordu.

"Sefer Bey, konuşabilir miyiz?"

Girdiler içeri.

Yarım saat sonra çıktı Sefer Bey.

Elini başıma koydu, saçlarımı karıştırdı, irkildim.

"Bi süre kitap okumak yok, tamam mı Yusuf?"

"Tamam," dedim.

Ertesi gün halk kütüphanesine yazıldım.

Memure Binnur Hanım üyelik kartımı uzatırken, "Hayırlı olsun Yusuf," dedi.

Karşılık vermedim, zira bankonun üzerinde duran *Hayat Tarih Mecmuası*'na dalıp gitmiştim. 11 Aralık 1965 tarihli on birinci nüshanın kapağında Yahya Kemal, geniş yüzünde ince bir istihzayla gülümsüyordu bana.

*

On sekiz sene sonra ilk içkiydi, hem de bir otuz beşlikten fazla, kafam olmuştu misler gibi, beynimin yosunlu havuzunda yüzüyordu geveze bir ördek, ama ben hiç konuşmamıştım meyhanede, bir saniye olsun gevşememiştim, müsaade etmemiştim ılımasına iklimin, takdirler benden banaydı...

Hesabı Yasemin ödedi, kalktık.

Kemal, Nezih ve Yasemin'e meftun meyhane ahalisi arkamızdan el sallarken ben de bir taksiye el ettim.

"Nereye?" diye sordu babam.

"Otele!"

"Bizle kalacaksın artık!"

Emrediyordu hazret.

Bir beni bekleyen taksiciye, bir babama baktım, anlamamıştım dediğini.

"Nasıl? Evde yatacak yer mi var?"

Cevap Yasemin'den geldi:

"Artık var."

Babam açıkladı:

"Yasemin karakola düştüğünü haber verince dedim Basmane'nin belası çoktur, bu orda da rahat durmaz şimdi..."

Bak işte, Yusuf'tan yine "bu"ya geçivermişti, meyhanedeki yabanlığımın intikamını alıyordu aklınca.

"Gittim bi döşek aldım. Sereriz arka odaya, orda uyursun."

"İstemez," deyip taksinin kapısına davrandım.

Yasemin tuttu kolumdan, ürperdim, dokunup duruyordu zaten sabahtan beri.

Meyhanede, Müzeyyen Senar "Benzemez Kimse Sana"yı patlatınca bir an elimi bile tutmuştu, "Ne söylerdik bu şarkıyı be," diyerekten.

"İnat etme! Gel işte! Öteberini gidip alırız yarın otelden."

Kararsız baktım.

İçten içe çoktan kararımı vermiştim aslında.

Yasemin'in iki adım yakınında, on sekiz yıl sonra ilk kez babamla aynı çatı altında uyumak... Bıraksam kendimi zırlayacaktım. Ama işte, hemen "tamam" demeyi yediremiyordum kendime, hele bütün gece meyhanede öyle nemrut nemrut poz kesmişken.

Bir gerekçe de taktı Yasemin, ısrarının kuyruğuna:

"Sen otele gidince zaman kaybediyoz. Böyle daha iyi, hı?"

Taksicinin sesi duyuldu:

"Bincek misin kardeşim?"

Yasemin pencereden eğilip yok yere haşladı adamı:

"Görmüyo musun bi şey konuşuyoz burda! Hadi yürü..."

Taksici Yasemin'i tanıdı, o malum şapşal sırıtış yine...

"Pardon Yasemin Hanım, kusura bakmayın, özür dilerim, iyi geceler," deyip gazladı.

Evde, kahvede, durakta herkese günlerce, uzun uzun Yasemin Berova'yla tanışıp konuştuğunu anlatacaktı muhakkak.

O sırada şapkasını gözlerinin üzerine indirmiş, kirli sakallı, tekinsiz bir genç yaklaştı Yasemin'in yanına.

"Yasemin Hanım?"

Tak diye yakaladım boğazından.

"Defol git lan! Gece gece..."

Ben oğlanın boynunu sıkarken, Yasemin atıldı:

"Yusuf dur, Yusuf bırak!"

Bıraktım.

Yasemin fırçayı kaydı hemen:

"Manyak mısın sen be, anlamadan dinlemeden!"

O zaman anladım, adam dövüp Yasemin'den bonus toplamanın bir haddi hududu vardı. Niyeydi ki, iyiydik böyle!

Gence döndü.

"Kusura bakma... Gel."

Kuytu bir köşeye gittiler.

Yasemin etrafı kolaçan ederek bir tomar para verdi, küçük torbayı alıp attı çantasına.

Oğlan koşar adım uzaklaşıp karanlığın içinde kayboldu.

Yasemin geldi yanımıza, göz kırptı.

"Burada da sevenimiz var çok şükür!"

Babam koltuğa kurulmuş, ağzında sigarası, parmaklarıyla kolçakta ritim tutuyordu. Teretedeki *Mazi Rüzgârı* programında, memleketin en şahane dişleği Hale Gür, siyah beyaz kayıtta bile sarı görünen saçlarını edebiyle savura savura Cemile'yi meşeli dağlarda gezdiriyordu.

Yasemin çekyatın ucunda sızmıştı.

"Tolga Çandar da güzel söylüyo bunu, ama Hale Hanım çok başka," diye fikrini beyan etti babam, kimin umurundaysa.

Aniden sordum:

"Sazın nerde?"

Hoşlanmadı sorudan, duraksadı, baktı öyle bir müddet.

"Bi öğrencime verdim," dedi neden sonra.

"Niye?"

"Geçti benden."

Keyfi kaçmış, tedirgin olmuştu, niye artık saz çalmadığını şu an o da kendine soruyor, sebebini muhtemelen bulamıyordu.

Ben biliyordum o sebebi.

Küsmüştü çünkü.

Vaktiyle pek sevdiği, katiyen toz kondurmadığı, ağzından alevler saçarak şarkılarını söylediği, adına halk denen, fazilete tok, sadakaya aç kalabalığa küsmüştü.

Üç hususta arada kalmak fena şeydi.

Ne güzel ne çirkin olmak...

Ne zeki ne aptal olmak...

Ne zengin ne sefil olmak...

Karşımda oturan adamın ilk ikisiyle sorunu yoktu, güzeldi Allah için, zekiydi de, ama işte son şıkta çuvallıyordu. Yoksulluğu biliyordu elbet, dar alanda geçim pas-

laşmalarının ne olduğunu, ama çaresizliği tanımıyordu, sefaletin vahşetini, her daim pusuda bekleyen ölümün çürük nefesini, açlığın delirticiliğini, yokluğun köpeksiliğini... Devleti, üç kuruş da olsa, maaşını hiç sektirmemişti çünkü.

Küsmüştü Sefer Kavala vahşilere, devasa bir mezara gömmüştü onları, yasını şiirle, içkiyle, erdemle tutuyordu şimdi.

Ben tanıyordum, görmüştüm o vahşileri. Bir paket sigara için birbirinin gözünü oyanları... Bir dilim ekmek için koca koğuşun boklu çamaşırlarını yıkayanları... Kafasına demir çubuklar indirilen, beyinleri kulaklarından fışkıran devrimcileri, Kürtleri... Revirde işkenceden mora kesmiş bedenler sessizce ölümü beklerken kahkahalarla pişti oynayanları... Banyoda pusuya yatıp aniden üzerine çullananları!

Konuyu değiştirecekti, öyle yaptı, malımı bilirdim.

Elimdeki viski kadehini işaret etti, insiyaki bir savunma gayretiyle:

"Ben de senin..."

Yine Şükran'ı hatırladım, bana yaptığı günah terazisi muamelesini, güldüm, ben getirdim gerisini:

"Konya'da şey olduğumu sanıyodun de mi?"

Sustu.

Bir yudum aldım viskiden. Tozu çekince sarhoşluktan eser kalmıyordu. Daha doğrusu, kafası asıl böyle geliyordu. Alkol tozla harman olunca sarhoşluk başka bir şeye dönüşüyor, zihin tuhaf bir idrak mertebesine ulaşıyordu. Gördüğünü daha net algılıyor, duyduğunu daha sarih anlıyor, geçmişi bugün gibi, pırıl pırıl hatırlıyordu insan. Algılıyor, anlıyor, hatırlıyordu, gevşiyordu frenleri, durmadan anlatmak istiyordu.

"O geceden sonra söz verdim kendime... İçmiycem dedim... Zaten onca sene aklıma da gelmedi hiç. Bu ak-

şam... kadehler öyle kalkınca... bi de mekânın kokusu... Bilmiyom... canım çekti işte. Anlıycan başladığım yerde bitirdim içki orucunu."

Çikolatadan ısırdım bir parça.

"Ha... Namaz falan olayını diyosan... Hoşuma gidiyo... Birinin, yani artık biri olmayan birinin, orda, tabutta öyle cansız yattığını bilmek... Mevtayı cümbür cemaat öbür tarafa havale etmek... Ölüm düşüncesi sonra... Güzel geliyo yani... Herkes sanki hiç ölmeyecekmiş gibi... Soysuz, yüzsüz, sinsi bi yığın ödlek... Birilerinin hâlâ ölebiliyo olması umut veriyo bana..."

Sigara yaktı, sağlam bir nefes çekti, tahlilini beyan etti:

"Ölümün izlerini ne yapsa etrafından silemez insan."

"He Sefer Kavala, he," dedim içimden, "aynen öyle!"

Devam edesi oldu, edemedi, Yasemin'in sesine döndük.

Şahane bir mahmurlukla mırıldandı:

"Morciğerim hadi uyu artık. Sabah kampüse gidicez İbo'yu aramaya!"

Selo'nun Şehnaz'a yaptığı gibi, sıkmak, sıkıştırmak, çimdirmek istiyordum orasını burasını, yalamak, ısırmak, yemek, yutmak istiyordum.

Diktim viskiyi, kalktım.

"İlahlar rahatlık versin," deyip geçtim arka odaya.

•

Babamın, Şevki Eskişehir'in ve Meltem Hanım'ın gayretleri sonuç vermedi. Yıllarca sustum. En arka sırada, sınıftaşlarımın, meşreplerine göre, korku, alay veya acıma dolu bakışları altında, tek başıma, sessiz sedasız yaşadım zamanı. Başta sadece Selo'nun gidişine yoruyorlardı bu hazin vaziyetimi. Sonraları annemle kardeşi-

min erken ölümü de öğrenilince hikâye boyutlandı, tombullaştı, katman kazandı, zavallı bir kadersiz, erken bir çilekeş, beşinci sınıf yerli filmlerde rastlanabilecek bir Küçük Yusuf olup çıktım.

İnce bir haz alıyordum bu durumdan, insanın gözlerini kapatıp kendi terini zevkle koklaması gibi, tuvalette sifonu çekmeden önce bir an durup o velut rayihayı ciğerlerine doldurması gibi. Dahası, yoksul mazisine bakıp usul usul içlenmesi, sefil geleceğini düşünüp ölümcül bir heyecana kapılması gibi...

Benden umudunu kesen babam, fazlasıyla yerli ve milli Isparta'da komünistlik yapmanın müşkülatını da görünce, özel ders mesaisine vurmuştu kendini. Artık haftanın her günü bir başka travmatik mütedeyyin aile mensubu öğrenciyi terbiye edip eve geç geldiğinden, halk kütüphanesinin ilahî sessizliğinde rahat rahat okuyabiliyordum.

Türkçeyi unutmadıysam, çene kaslarım çalıştıysa biraz olsun, harfler ağzımda beklemekten çürümediyse, Binnur Hanım sayesindeydi.

"Sen onu daha önce okumuştun ama Yusuf?"

"Olsun Binnur Hanım."

"Bu kitap sana ağır gelmesin Yusuf?"

"Gelmez Binnur Hanım."

"*Nutuk*'u versem okur musun Yusuf?"

"Okurum Binnur Hanım."

"Tanpınar'ı beğendin mi Yusuf?"

"Ziyadesiyle Binnur Hanım."

"Artık kapatıyoruz Yusuf?"

"Tamam Binnur Hanım."

Kitaplarla büyüdüm.
Yort Savul'u okurken terledi bıyıklarım.
Anayurt Oteli'nde testislerim irileşti.

Korkuyu Beklerken belirdi kasıklarımda ilk kıllar.

İlk otuzbiri *Portnoy'un Feryadı*'yla çektim.

Üvercinka'yı okurken sesim çatlayıp kalınlaştı.

Savaş ve Barış'ı bitirene kadar beş santim birden uzadım.

İlk sakal tıraşını *Sevgili Arsız Ölüm*'de oldum.

Kara Kitap'ın kapağını kapattığımda artık bir yetişkin taslağıydım.

Lise ikinin son günü, son kez konuşmaya karar verdim, ama kelimelerle değil, hücrelerimle... Karneyle takdir belgesinin yanında, okul birincilerine verilen dolmakalemi elime tutuşturdu Meltem Hanım. Tebrik sözlerinden uzak durdu, zira bana bir şey söyleyip karşılık alamamasının otoritesini zedeleyen gülünç bir manzaraya sebebiyet verdiğini biliyordu artık. Gülümseyip başımı hafifçe okşamakla yetindi. Bu temas çok eskiden, küçüklüğümden, yani annemden kalma öyle sıcak, öyle mesut, öyle güven dolu bir hatırayı getirip boğazıma tıktı ki, Meltem Hanım'ın ellerini öpücüklere boğmak, bir yandan böğüre böğüre ağlamak, oracıkta ağlaya ağlaya eriyip yok olmak istedim. Bir saniye daha dursam bayılacaktım. Fırlayıp çıktım sınıftan.

Elimde karne, takdir nanesi ve dolmakalem, Isparta'yı dolaştım bütün gün. Selo'nun evine kadar yürüdüm, uzaktan baktım pencerenin ardında sigara tüttüren anneye.

Her taraf gül kokuyordu yine. Geçtiğim sokaklarda, evlerin önüne geniş örtüler serilmiş, çoluk çocuk, genç ihtiyar, erkek kadın, herkes başına oturmuş, çiçek tablalarından gül yapraklarını ayıklıyordu.

Halk kütüphanesine gittim sonra.

Binnur Hanım heyecanla çekmecesini açtı.

"İstediğin kitabı buldum nihayet!"

Ahmet Oktay'ın *Yol Üstündeki Semender*'ini uzattı.

"Kalsın," dedim, "artık okumuycam!"

Şaşkın bakarken, dolmakalemi Binnur Hanım'a verdim, teşekkür ettim her şey için.

Hava kararkdığında döndüm eve. Babam çoktan gelmiş, sofrayı hazırlamıştı. Her zamanki gibi, o sene de okul birincisi çıkacağımı bildiğinden, artık biraz parası da olduğundan, kutlama için pirzola almıştı. Salatayı yaptı, pilavı demlendirdi, pirzolaları kızarttı. Bir otuz beşlik rakı çıkardı dolaptan, masaya oturdu, bana da bir tek koydu. Kadehini kaldırıp haberi verdi. Kutlama gerekçesi birinciliğimden ibaret değildi, tayin emri gelmişti, İzmir'e dönüyorduk.

Gece geç vakit kanepede sızdı babam. Üzerine battaniye örttüm, rahmetli annemin hep dediği gibi, mevsim ne olursa olsun, uyuyan insanın üzerine kar yağardı. Banyoya gittim sonra, ecza dolabını açtım, rengârenk haplardan neşeli bir kokteyl yaptım kendime, babamın masada kalan yarım bardak rakısıyla yuttum hepsini.

Üç gün sonra, Isparta Devlet Hastanesi'nin kasvetli koğuşlarından birinde açtım gözlerimi. Babam yanımdaki refakatçi koltuğunda oturuyordu. Kutudan pipetle vişne suyu içiyor, Göte'den *Genç Verter'in Acıları*'nı okuyordu.

*

Sabah erken kampüse vardık.

İbo'yu aramaya koyulacakken sakallı, ince uzun, yakışıklı bir delikanlı geldi yanımıza.

Işıl ışıl güldü:

"Abicim ellerine sağlık... Sağlam okşadın o üç iti."

Bir şey demedim.

Yasemin güneş gözlüklerinin ardından ela ela baktı oğlana. Belli, beğendi onu.

Derken kısa boylu, kıvırcık saçlı, sevimli bir genç kadın da bitti yanımızda.

Yakışıklıyı dudaklarından öptü.

Bu İzmir'de herkes, her daim öpüşüyordu.

Bize dönüp sordu:

"Siz birini mi arıyosunuz?"

"Evet... Bi yakınımız kayboldu, en son buralarda görülmüş," dedi Yasemin.

"Biz de yardım edelim o zaman," dedi oğlan, "biraz bekleyin."

Kıvırcıkla beraber koşa koşa gittiler.

Az sonra kırk-elli öğrenciyle döndüler.

En önde yürüyen, liderleri olduğu halinden tavrından belli, bir başka yakışıklı sakallı, neredeyse acıtarak sıktı elimi.

"Hoş geldiniz! Fotoğrafı var mı?"

Yasemin çantasından İbo'nun fotoğrafını çıkardı. Kel, güleç İbo elden ele dolaşırken, lider bir bankın üzerine çıktı, verdi zaviyeyi:

"Arkadaşlar, şimdi şöyle enlemesine yayılıyoruz, bütün kampüsü tarıyoruz! Slogan yok, marş serbest!"

Alkışlar, ıslıklar...

Temiz, aydınlık, coşku dolu yüzlerine baktım çocukların.

Gençlikten başka din yoktu şu âlemde!

Amerikan seri katil filmlerindeki gibi, iki yana açıldık, ağaçların arasından ağır ağır yürümeye koyulduk, bir tek eğitimli kurt köpeklerimiz eksikti.

Daha onuncu adımda başladı marş.

"*Ege Denizi kararınca / Dağlar uykuya dalar / Yine ıssız ovalarda / İsyan ateşi yanar...*"

Yanımda yürüyen Yasemin de söylemeye başladı.

O başlayınca ben de başladım.

Ağzımızda "Yunanistan İşçi Marşı"nın alevi, birbirimize baktık gülerek.

Kampüs büyüktü, yürü yürü bitmiyordu. Öğlene doğru Eczacılık Fakültesi civarında acıktı ekip, bütün tostları ve meşrubatları Yasemin ısmarladı.

Orada, karınlar da doyunca, iyice şenliğe döndü ortalık, kocaman bir çember olduk, uzun uzun halay çektik. *Delibo halayı*...

Yine o ağlama isteğiydi işte, damağım kabarıyordu, burnum sızlıyordu, yanıyordu genzim...

Bitti halay, arama nizamına geçip başladık yine yürümeye.

Biz öyle marşlarla, şarkılarla, danslarla kampüsün altını üstüne getirirken başka öğrenciler de katılmıştı. Yüzlerce olmuştuk, basbayağı nümayişti şimdi bu. *Delibo nümayişi*...

Akşama kadar aradık İbo'yu.

Yoktu.

Kampüsten ayrılacaktık artık, uzun sürdü vedalaşma, kaç kişiye sarıldım kim bilir.

"Biz aramaya devam ederiz. Bulursak haber veririz," dedi yanımıza ilk gelen yakışıklı.

Yakışıklının kıvırcığı çantasından iki dergi çıkarıp verdi.

"Gelecek Bizimdir!" yazıyordu kapağında.

Yasemin dergilere mukabil 200'lük pembe banknotu uzatınca kıvırcığın gözleri büyüdü.

"Ama bu çok fazla!"

Yasemin yanağından bir makas aldı.

"Az bile şekerim."

Bavulumu topladım otel odasında.

Sefer Kavala'nın kitabını da en üste koyup kapattım.

"Çok terledim. Çıkmadan bi duş alıcam."

Dönüp baktım Yasemin'e.

Soyunmuştu çoktan.

Olduğum yerde sendeledim bir an, gözlerimi kapattım.

"Leş gibisin, hadi gel sen de."

Hiç kıpırdamadım, kendi karanlığımda, durdum öyle.

"Abarttın ha. Nedir yani? En kötü birbirimizin sırtını keseleriz," dedi.

Sessizlik...

Rumlardan kalma eski otel binasının ahşap aksamının çıtırtıları duyuluyordu sadece.

"O kokmuş dekanla mı yapayım yani, onu mu istiyosun?" diye sordu.

Sinirleniyordum yavaş yavaş, başım dönüyordu.Bana yaklaştığını hissettim.

Eğildiğini...

Bağcıkları çözüp ayakkabılarımı çıkardı.

Doğruldu.

Bu kez gömleğimin düğmelerini çözdü tek tek.

Onu da çıkardı.

Göğsümden itip yatağa oturttu.

Pantolonumu sıyırdı.

Baksırımın markasına bakıp güldü.

"Tutkum ne ya?"

Utandım.

"Onu da sen hallet artık," deyip banyoya girdi.

Açtım gözlerimi.

6

Çingeneler eğlenceli insanlarmış, neşeli milletmiş, öyle diyorlar, filmlerde falan, darbukalar, klarnetler, kemanlar, rengârenk giysiler, yediden yetmişe hepsi dans ediyormuş, mastika cumhuriyeti, mutlu kabile, âlem göt olmuş, kıyamet kopmuş, ne gam, cümbüş berdevammış!

Kırk okkalık kitap kolilerini ıhlaya inleye kambur sırtına vuran şu yarı ölüye anlatacaktın sen onu. Kara meşin! Bir insan ne yaşamış olabilirdi, böyle kırışmak, buruşmak, kavrulmak için. Bakılamıyordu.

"Başlıycam senin kitaplarına. Adam öldü, öldü!" diye bağırdım babama.

Hiç ses etmedi, başını eğip gazete kâğıdına sardığı son bardağı yerleştirdi, bir kez bile pikniğe götürmediğimiz piknik sepetine.

Düzen böyleydi artık. Ne yapsam, ne etsem, ne desem sineye çekiyordu. Yine ölmeye kalkarım diye korkuyordu.

Kızgındım zaten. Biriktirdiği bütün özel ders parasını dandik bir Reno Oniki'ye yatırmıştı. Aldın mı şöyle hava atacağın bir araba alacaktın, kapının önünde bekleyen o ucubeyi değil. Kırmızıydı üstelik, yakıyordu ha! İşte böyle böyle deliriyordu insan!

Babam İzmir'de tuttuğumuz evin adresini yazıp verdi kamyoncuya, adam basıp gitti.

Hamala parasını uzattı.

Derhal hamle ettim:

"Ver daha, ver!"

Bir yirmilik daha çıkardı.

"Yetmez!" dedim.

Bir yirmilik daha...

Gözleri parladı kertenkelenin.

Kırk ekstra liralık o mutluluğun etrafa saçtığı kederden oracıkta gebermek mümkündü.

"Afyon'a uğrayalım mı?" diye sordu, vitesi dörde takarken.

Yan koltukta, torpido gözünü zorlamakla meşguldüm, elbette bozuktu, açılmıyordu.

"Sebep?"

"Ne sebebi olacak... Annenle Yunus'un..."

İzin vermedim devam etmesine:

"Ha şu mesele... Tamam, uğrayalım... Sucuk da alırız!"

Ben Yusuf, kardeşim Yunus...

Kadersizlikle günahsızlığı ikimize paylaştırmıştı hazret.

Günahsız toprak altında, ama kadersiz kaderine razı değildi artık.

Annem güzel kadındı yalnız, hatırlıyordum, biraz tombul, yeşil gözlü, dalgalı kumral saçlı... Mis gibi kimyon kokardı. Çünkü Egeliler kimyonu sever.

Nihayet açtım torpidoyu, daha doğrusu parçaladım, kapağı elimde kaldı, baktım göze, kocaman bir nazarlık, ucunda ipi de vardı asmaya.

"Takalım mı şuraya?"

Yan gözle baktı.

"İstemem ben arabamda öyle şey!"

Açtım camı, fırlatıp attım.

Atar atmaz pişman oldum.

"Dur!"

Frene bastı.

İndim arabadan.

Yarım saat aradım yol kenarında nazarlığı, buldum.

Bindim.

Sordu:

"Ne yapıcaksın onu?"

"Yunus'un mezarına gömücem."

"Niye?"

"Öyle..."

"Kardeşin nazardan muaf artık..."

Bayılıyordu adam büyük, bayık laf etmeye.

Ağzıma doluşan küfürleri zor zapt ettim.

"Bas, hadi!"

Bastı.

Biçimli yüz hatlarına, yakışıklı ifadesine baktım çaktırmadan.

Oğulun babadan çirkin olması ne boktan işti Yarabbi!

Nazarlığı koydum açtığım çukura, üzerini örttüm.

Babam çiçek demetini bıraktı annemin üzerine.

Birkaç adım geriye çekildik, ellerimizi göbeklerimizin altında kavuşturup baktık mezarlara.

Ne yapacaktık şimdi?

Şarkı mı söyleyecektik?

"Bari Fatiha'yı bilseydik, sevabına okurduk," dedim.

"Ben biliyom, ama okumam," dedi.

"İnat etme işte, ikimizin yerine oku."

"Okurum, ama ellerimi kaldırmam."

"Tamam, sen oku, ben kaldırayım."

Avuçlarımı açtım göğe, o dudakları kıpır kıpır okudu.

Bitirdi duayı, bana döndü.

"Ellerini yüzüne süreceksin," dedi, "bi şey yaptık madem, tam olsun."

Sürdüm.

Almadık sucuk falan, vurduk doğruca İzmir yoluna.

Bornova'da, Yaseminlerin apartmanının önünde durdu babam.

"Burda mı ev?" diye sordum, şaşkın.

Park etmek için geri geri giderken cevapladı:

"Evet... Beğenmedin mi?"

Cevap vermedim, gergin, durdum öylece.

"Arkadaşın oturuyomuş tuttuğumuz dairede... Neslihan mı, Yasemin mi ne... Tuncay söyledi... Karşıyaka'ya taşınmışlar..."

Park etti, indik.

Saatine baktı.

"Kamyonun gelmesine var daha... Büyükpark'a yürüyelim, bi şeyler içeriz..."

"Sen git... Anahtarı ver," dedim.

"Ne yapacaksın boş evde?"

Sesim titriyordu bağırırken:

"Ver şunu!"

Kırgın baktı, verdi, kös kös gitti.

Daldım apartmana, ikinci kata çıktım, nefesimi tutup açtım kapıyı.

Girmedim hemen içeri, bekledim, gözlerimi kapatıp kokladım havayı.

Birer birer seçip adlandırdım, tercüme ettim kokuları.

Küf... *Mold...*

Nem... *Damp...*

Ahşap... *Vuud...*

Boya... *Peynt...*

Deterjan... *Deterjan...*

Malum koku duyulmuyordu.

Aştım eşiği. İki odayı, salonu, mutfağı, banyoyu gezindim, yerlere, duvarlara, tavanlara göz attım, dolapları açıp baktım, Yasemin'den kalan bir iz aradım.

Tertemizdi.

Hiçbir şey yoktu.

Ne bir saç teli, ne bir toka, ne bir boncuk, ne bir gül yaprağı...

Gerisingeri çıktım evden.

İndim sokağa.

Etrafıma baktım, sanki Bornova'yı ilk kez görüyormuş gibi...

Birer birer silindi zihnimden evin kokuları, bir silikon kokusu çarptı burnuma.

Döndüm, Reno Oniki'ye sıkı bir tekme savurdum, yamuldu kaportası, belli belirsiz bir "Ah!" yükseldi tıknefes motorundan.

Büyükpark'a yollandım.

Babam sade kahvesini yudumlayıp sigara tüttürüyordu.

Oturdum karşısına, çay istedim kapçık ağızlı, genç irisi garsondan.

Çay geldi, garson giderken arkasından baktım, sordum babama:

"Öğrencin değil miydi bu senin?"

"Evet... 951 Behlül Kırcaali..."

Nasıl hatırlayabiliyordu hâlâ onca öğrencinin adını, numarasını?

Sordum:

"Soydaş mı?"

"Öyle..."

"Bulgar göçmenleri baya çalışkan oluyo..."

"Öyle... Başlarını sokacak iki katlı bi ev yapmadan rahat edemezler..."

"Kasaplığı, mandıracılığı falan da iyi bunların..."

"Öyle... Bi ara Çamdibi'ne gidelim... Bulgar göçmeni bi usta var, kokoreci şahane..."

Elimi uzattım.

"Bana da ver bi sigara..."

Gözlerime baktı, itiraz edesi oldu, etmedi, paketi önüme itti.

Bir sigara çektim içinden.

Yaktım.

On yedi yıllık hayatımın ilk sigarasından ilk nefesi aldım.

*

Açtım gözlerimi.

Giyiniktim.

Telefonum çaldı.

Avaz avaz bağırdı Yasemin:

"Ne bavulmuş be! Ağaç oldum burda! Nerdesin?"

Aldım bavulu, indim aşağıya.

Yasemin resepsiyonda bekliyordu, beni görür görmez çıkardı cüzdanını, kel kafalı, kırmızı yanaklı, iriyarı, tombul otelciye sordu:

"Ne kadar bunun borcu?"

Bu!

Söyledi adam.

"Ben öderim," dedim.

"Ya bırak, sinirim tepemde zaten!"

Koydu paraları bankoya.

Anahtarı bıraktım.

Çıkası olduk, çıkamadık.

Zira otelci, çekingen, ezile büzüle, "Yasemin Hanım, affedersiniz," dedi.

Durup baktık.

Bankonun altından küçük bir paket aldı.

Kırmızı kurdeleyle de bağlamıştı bir güzel.

"Kabul buyurursanız bunu size hediye etmek isterim. Ben, kendim yaptım..."

Yasemin aldı paketi, açtı.

El kadar, rengârenk bir resim...

Şahane bir Şahmeran'dı bu.

Çakılıp kaldım resmin ufaklığıyla tezat görkemi karşısında, tüylerim ürperdi.

Yasemin'in gözleri dolmuştu.

Şükranla baktı otelciye, kelimeleri kırıldı konuşurken:

"Ben... çok teşekkür ederim... çok güzel bu..."

Kızardı otelci, kocaman bir bebek gibi, mahcubiyetle dalgalandı yumuşak sesi.

"Herkesin bi meşgalesi var şu hayatta, benim de bunlar işte."

Dayanamadı Yasemin, bankonun arkasına uçtu adeta, sıkı sıkı sarıldı otelciye, başını da göğsüne yasladı.

Adam şaşkınlıktan put kesilmiş, ne yapması gerektiğini sorar gibi bana bakıyordu.

Başımla, ellerimle, kollarımla, nasıl yaptıysam artık, "Sen de sarıl," dedim.

Sarıldı.

Bankonun üzerindeki boş çay bardağı çat diye kırılıverdi.

Minnettardım otelciye, "sevdiğim şişkolar" adlı yok listemin en tepesine yazmıştım adını çoktan, zira Yasemin'in siniri buhar olup uçmuştu, pamuk gibiydi şimdi.

Çıktık otelden.

"Orucu bozduğuna göre Teko'nun orda iki tek atarız artık," dedi gülerek.

"İki yüz tek atalım!"

Sesin geldiği yana dönüp baktık.

Sefer Kavala'ydı.

Yalnız değildi.

Kırk yaşlarında, uzun boylu bir kadın duruyordu yanında.

Burnu kemerli, yüz hatları sert, kır saçları kısacıktı.

İnsanı daha ilk görüşte çarpan, tuhaf, tedirgin edici bir güzelliği vardı.

"Tanıştırayım," dedi babam, "Jülyet!"

Jülyet başını hafifçe öne eğerek selamladı beni.

Yasemin'le sarılıp öpüştüler.

Anlaşılan herkes herkesi tanıyordu bu dünyada.

Ben hariç! Ben... hariç!

Yasemin Jülyet'in kulağına bir şeyler fısıldadı.

Kadının yüzü acıyla gölgelendi, gözleri doldu.

Babam teskin edercesine sırtını okşadı.

Kafamın içi tatlı tatlı uğulduyordu.

Kimdi bu kadın?

Ne işi vardı babamın yanında?

Yasemin'le nereden tanışıyorlardı?

Ne yapıyorduk biz?

Teko'nun mekânına girer girmez, elbette, duvardaki devasa Tito portresi tarafından karşılandık. Üniformasının içinde, göğsünde dizi dizi madalyalar, huysuz huysuz bakıyordu bize. Rengi biraz solmuş gibi geldi bana, keza topal bacağıyla sigara dumanlarına bata çıka yanımıza koşturan Teko'nun da...

Masaya buyur etti. Oturduk.

Lisedeyken, Pasaport Kahvesi'nden gayrı bellediğimiz mekândı burası. Tekin'di adı. Yasemin'in uzaktan akrabasıydı. Anlattıklarına göre, babası Boşnak Adil İkinci Dünya Savaşı'nda Yugoslavya'yı işgal eden Nazilere karşı savaşmış bir partizandı. Sol dizinden vurulmuş, topal kalmıştı. 1951'de, çok sevdiği karısı istediği için, çok sevdiği ülkesinden ayrılıp Türkiye'ye göç etmişti. Burada da vazgeçmemişti partizanlıktan. Tekin ve kardeşleri, tütün fabrikasında çalışan annelerinin nezaretinde, yoksulluk içinde büyüyedursun, Adil hayatını cezaevlerinde geçirmişti. Tekin de babası gibi komünist olmuştu. Ve onun gibi topal... Gültepe'deki bir korsan eylemi önce-

den haber alan polis, göstericilerin üzerine ateş açmış, kurşunlardan biri sol dizini parçalayınca Tekin de sakat kalmıştı. Boşnak Adil'in sağlığına yetişenler, baba oğulun yolda yan yana, aksak topal yürüyüşlerinin hasıl ettiği gülerken ağlama arzusunu hâlâ anlatıp dururlardı.

Babam, siparişten önce bir Teko'ya bir Tito'ya bakıp yazdı methiyeyi:

"Hem devrimci hem meyhaneci... En sevdiğim canlı türü."

Teko ile Yasemin güldü.

Jülyet'in merakla baktığını görünce sordum babama:

"Jülyet nereli? Ona göre çevireyim..."

Fransız'dı.

Tercüme ettim.

Jülyet de sırıttı hafifçe.

Yasemin şaşırmıştı.

"Fransızcayı nerden öğrendin?"

"Öyle bi vakit taktım kafaya, öğrendim işte."

Sadece Fransızca değil, İtalyanca, İspanyolca, Arapça, Farsça da biliyordum.

Hapiste altı, askerde iki, Konya'da on yıl geçirmek kolay mıydı?

*

Eylül başıydı, Fehmi'yle Filiz evleniyordu, babamla belediyenin Büyük Park'taki nikâh salonundaydık.

Belki Yasemin de buralardadır diye bakınıyordum etrafa, yoktu.

"Sen niye geldin ki?" diye sordum Sefer Kavala'ya.

"Gelicem tabii, rahmetli babasıyla çocukluk arkadaşıydık biz!"

Akabinde, yine "eski Bornova ne güzeldi" minvalinde bir hikâyeye başlar korkusuyla uzaklaştım yanından.

Arkamdan sitemle seslendi:

"Ayrıca ben olmasam çeyrek altını kim alacaktı acaba?" Hiç tahammül edemiyorum bu adama.

Sinan'ı gördüm az ötede. Jilet gibi giyinmiş, saçlarını jölelemiş, durduğu yerden kız kesiyordu. Düz liseye gittiğinden bizim gibi hazırlık okumamıştı, bu sene girmişti üniversite sınavına. Sonuçlar o sabah açıklanmıştı. Ege Tıp!

Yollandım yanına.

Bir acayip bıçkın kabadayı eşkalim vardı ne zamandır. Bizim Reno Oniki gibi sola çeke çeke yürüyordum, her an o tarafa devrilecekmiş gibi, sürekli anlık sinir kasılmaları geçiriyormuş gibi, bir omuz yukarıda, diğeri aşağıda, yavaşça yaylanarak, sırt hafif kambur, boyun biraz sağa eğik, gözler epeyce kısık, her an birinin suratının ortasına yumruğu geçirecekmiş gibi...

"Havan batsın doktor!"

Sinan heyecanla saydırdı:

"Oğlum bırak şimdi. Akşam eğlenceden sonra olay var. Kızlarla Foça'ya kaçıyoz. Minibüsü ayarladım. Para bulmaya bak!"

Alkışlar patladı salonda, Fehmi ile Filiz göründü, pek mutluydular, cızırtılı belediye hoparlöründen "Komparsita" yükseliyordu leş gibi.

Taze evli çift takı töreni için salonun alakalı kısmında yerini alırken babamın yanına gittim.

"Altını ver."

"Niye?"

"Ben takıcam."

İtiraz etmedi, verdi.

Sıraya girdim.

Önümdeki Falcı Fikriye'nin elinde kalınca bir burma bilezik vardı, huysuzdu, ama cömertti demek ihtiyar kadın.

Arkama yanaşan Dudu Nine'nin katkısı bir yüzlükten ibaretti, cimriliği düşünüldüğünde o bile çoktu. Delibo Dudu'nun yanında, çocuk gibi sabırsız, gülüp duruyordu.

Ve patlatıverdi feryadı:

"Yiiiiaaaaaaa!!!"

Sıranın en arkasındaki Tuncay Abi'nin karısı Şirin korkuyla sıçradı yerinde, sıkı sıkı tutundu kocasının koluna.

Dönüp babama baktım.

"Hadi, git artık, git," diye söyleniyordum içimden.

İlahlar duydu sesimi.

Sigara içmeye çıktı.

Çeyreği cebe atıp ayrıldım sıradan.

Minibüste altı kişiydik, şoför hariç.

Sinan'ın "kızlar" dediği, Fırıncı Ayyaş Faris'in gök gözlü kızı Tülay ile Emekli Binbaşı Nurettin Manastır'ın bir seksenlik kerimesi Ülkü'ydü.

Zaten onlar da oynaşını bulmuştu çoktan.

Çiçekçi Seda'nın güzel oğulları Elçin ve Serçin'le arka koltuklara çekilmiş, gülüşüp duruyorlardı. Çinçin kardeşler derdik biz bu ikisine, dünyanın en gamsız mahluklarıydı.

"Bu muydu olay dediğin?" diye söylendim.

"Öbür kızlar son anda yan çizdi abicim, ben ne yapayım," dedi Sinan.

Eğlencenin cereyan ettiği Terminal Pub'dan yürüttüğüm kasadan bira alıp açtım, can sıkıntısıyla bir yudum çektim.

Minibüs Alaybey'deki Turyağ Fabrikası'nı geçip çevre yoluna vuracakken Sinan seslendi şoföre:

"Kaptan Karşıyaka'ya girelim önce."

Soran gözlerle baktım Sinan'a.

Manidar bir sırıtışla cevapladı:
"Yasemin'i alıcaz!"

*

Saat gece yarısını gösteriyordu, bulmuştuk kafaları.

Teko bilmem kaçıncı kuru et tabağını masaya bıraktı.

"Afiyet olsun!" derken onun da dili dolaşıyordu.

Tezgâh arkasında çekmiyordu artık, rakı kadehini ve iki dilim tulumpeynirini meze dolabının önündeki küçük masaya taşımıştı, mekânda dolanırken ara sıra limana uğruyor, alenen alıyordu yakıtını.

Jülyet bütün gece hiç konuşmamış, sessiz sedasız dibini bulmuştu bir şişe kırmızı şarabın.

Onun da duman olduğunu kederle koyulaşmış gözlerinden okuyordum.

Bir ara ağlayacak gibi oldu, babam elini tutup kulağına eğildi, bir şeyler söyledi, ne dediğini duymadım. Jülyet peçeteyle gözlerini kurulayıp bir yudum daha aldı iki parmak kalan şarabından.

Sefer Kavala'nın yanında bir tek kadın görmemiştim birlikte geçirdiğimiz yıllar boyunca. Benden sonra ne yapmıştı acaba, nasıl halletmişti aşk meşk işlerini? Yakışıklı adamdı neticede, kim bilir ne cevizler kırmıştı ben yokken.

Başım döndü, fondip yapıverdim rakıyı.

Telefonuyla meşgul olan Yasemin'e eğilip fısıldadım:

"Manitası mı bu kadın?"

Cevap vermek yerine bir çığlık attı, heyecanla zıpladı yerinde, gözüme dayadı telefonu.

Ekranda bir Feysbuk mesajı...

"Yasemin Hanım aradığınız kişi şu an bizimle birlikte. Kendisini Narlıdere Cemevi'nde gözetim altında tutmaktayız. Buyrun gelin alın. Ali Dede."

Bir de fotoğraf eklemişti Ali Dede mesaja.

Delibo iştahla kocaman bir muzu ısırıyordu.

Aynı anda fırladık sandalyelerden.

"Nereye?" dedi babam.

Söyledik.

Jülyet de anlamıştı bir şeyler olduğunu.

Sorar gibi baktı Sefer Kavala'ya.

Babam gülerek başını salladı.

Jülyet tiz bir mutluluk kahkahası attı.

"Buna ne oluyo ki? Niye sevindi bu kadar?" diye sordum Yasemin'e.

"Boş ver, yürü," dedi.

"Bavul sana emanet," dedim babama.

Kapıya koştuk.

Ama çıkamadık.

Beyaz sarıkları, yeşil cüppeleri, uzun sakallarıyla dokuz-on tebliğci girdi içeri.

En önlerindeki bodur tip, elindeki kitabı kaldırıp sallayarak başladı bağırmaya:

"Ey ahali! Dünya zevki pek azdır, ahiret ise günahtan sakınanlar için safi hayırdır..."

Devam edemedi, göz göze geldik.

"Yusuf?"

"Faruk Abi? Ne işin var senin burda?"

Sırıttı.

"Sen gidince Konya'da tebliğ edecek insan kalmadı, biz de buralara geliyoruz sevabına."

İşhanının otoparkındaki çay ocağını işletiyordu herif, az kafamı ütülememişti İslamın beş şartıyla. Ama esas veresiye defterini şişirdiği için gıcıktım bu tuzluğa. Kazıklandığımı fark edince içtiğim çayları, kahveleri, meşrubatları bir deftere yazmaya başlamıştım. Ay sonlarında neticeyi gösterirdim, ama asla kabul etmezdi. Tahammül edilmez yayık konuşmasıyla, "Yiğenim sen genç adamsın, aklın havalarda, şaşırmışsındır," derdi.

Tatlı tatlı uğuldamaya başladı kafamın içi, ben de sırıttım, sonra dönüverdim arkaya.

"Bu herif Atatürk'ün anasına avradına küfretti!" diye bağırdım meyhane tayfasına.

Sandalyeler ânında havada uçuşmaya başladı.

Yasemin'le aradan sıyrıldık, attık kendimizi dışarı.

Mareşal Josip Broz Tito'nun beni hararetle alkışlarken sallanan madalyalarının şıngırtısını duyabiliyordum.

Yasemin taksiye el etti, durdu şoför, bindik.

Faruk ve farz arkadaşlarının meyhanenin kapısından fırlayıp, cüppelerini savura savura topukladığını gördüm en son.

*

Minibüse biner binmez kendini koltuğa atıp ağlamaya başladı Yasemin. Beni görmemişti bile. Tülay ile Ülkü hemen yanına koştu. Fısıldaşmalar, teskin gayretleri...

Başını kaldırdı Yasemin.

"Bana bi bira versene Sinan."

Sinan dediğini yaptı.

O zaman tanıdı beni.

Ne bir şaşkınlık, ne bir sevinç belirtisi, sanki iki gün önce gidip de dönmüşüm gibi, durgun, yorgun konuştu:

"Hoş geldin Yusuf!"

"Hoş bulduk..."

Camdan sokak lambasının ışığı vurdu yüzüne, hatları belirginleşti, cız etti içim.

Gözlerinin altı mordu, zayıflamıştı, avurtları çökmüş, iskelete dönmüştü.

"Ne bu kızın hali?" dedim Sinan'a.

"Âşık," dedi.

"Kime?"

"Foça'da görürsün."

Asırlık ağaçlarla dolu bir bahçe, bahçenin ortasında, Rumlardan kalma bir konak... Doğan açtı büyük demir kapıyı. Kısa boylu, hafif toplu, dalgalı saçlı, otuzlarında bir adam... Yasemin'i ona teslim edip Küçük Deniz'e gidecektik.

Foça'ya varana dek biraları art arda devirmişti Yasemin, sarhoştu, alaycı, küstah bir kıvrım vardı şimdi dudağının kenarında. Kuyruğu dik tutmaya çalışıyordu, ama bir fiskeyle devrilecek kadar güçsüzdü belli ki, dokunsan tekrar başlayacaktı ağlamaya.

"Vay Doğan Hoca, naber ya?" deyip itti adamı göğsünden, sallanarak içeri girdi.

İlk kez böyle yıkılmış, dağılmış, zavallı görüyordum Yasemin'i. Aşk yahu nelere kadirdi demek!

El sıkışıp tanıştık Doğan'la.

Eli sıcak, yumuşak, pamuk gibiydi.

Daha oradan anlıyordu insan herifin zengin olduğunu.

"Demek Yusuf sensin," dedi, "Yasemin bahseder senden hep."

Adamdaki öyle güzel, öyle tesirli bir sesti ki, Bornova Çayı dolaylarında Homeros tanrıları konuşturuyordu sanki.

"Ne der misal?"

"İyi çocuk der."

"İyi" ve "çocuk"!

Bacağımda tekme arzusu...

Kapı aralığından içeriyi görebiliyordum bir miktar. Yasemin koltuğa atmıştı kendini, gözleri kapalıydı, sızmıştı galiba. Duvarda *Heyır* filminin kocaman bir afişi... Ve kitaplar, kitaplar, lanet kitaplar...

Dimağımda cinayet hasreti...

"Neyse... İyi geceler gençler."

Kapattı kapıyı Doğan.

Çakıldım kaldım yerimde.

"Hadi," dedi Sinan.

Gelmeyeceğimi, bahçede oturacağımı söyledim.

"Saçmalama oğlum, ne yapçan burda?"

Arkada Çinçin kardeşlerle kızlar sabırsız, mızıldanıyordu.

Oturdum hasır koltuklardan birine.

"Gidin," dedim.

Gittiler.

Hava serindi, ağaçlar rüzgârda hışırdıyordu, yaprakların gölgeleri siyah beyaz gaga taşlarından müteşekkil mozaiğin üzerinde dans ediyordu. Rum konaklarının bahçelerinde ekseri bulunurdu bu mozaiklerden, iki bin yıllık gelenek olduğu söylenirdi. Hemzeminken resmin bütününü tam kavrayamazdın, üst katlara çıkıp bakman gerekirdi. Falcı Fikriye'nin bahçesindeki tavus kuşuydu sözgelimi, gizlice konağın ikinci katına çıkmış, öyle görmüştük. Dibinden su çekmeye kuyu, yanında keyfetmeye havuz da olurdu bu bahçelerde. Baktım etrafa, ikisi de vardı.

Bir zamanlar, buralarda Rum, Ermeni, Yahudi diye anılan başka insanların yaşadığını hayal etmek hep büyülerdi beni, tuhaf bir melankoliye kapılmama sebebiyet verirdi. Bazen seslerini duyar gibi, edalarını görür gibi olurdum, bilmediğim dillerden konuşurlar, tanımadığım âdetlerle yaşarlardı.

Velhasıl tam o hayaletlerle muhabbet ortamıydı şimdi. Şahane maziyi yâd edip küflü hatıraları şöyle bir güzel didikleme, kokmuş duyguları ucundan kıyısından çekiştirme vakti...

Bir asır önce bu konakta ikamet eden herif mesela... Tütün, incir, zeytin veya hepsinin taciriydi muhtemelen. İnsan hacminde, müstakil bir sis halinde otursundu derhal karşıma.

"Ah eskiden biz bu bahçede..." diye başlasındı, hemen susturaydım.

"Ne güzel günlerdi değil mi? Aman kalsın, başka mevzuya geç!"

"Marika'yı gizli gizli sevmekle geçti ömrüm..." diye başlasındı bu kez, hemen bastıraydım.

"Aptal mısın lan sen, salak mısın, Karun gibi adamsın, ne gizli sevmesi!"

"Fırladım dükkândan, ne göreyim, yanıyor güzel İzmir'im..." gibisinden bir deneme, olmazdı!

"Mis gibi işte, tertemiz sayfa, artık senin İzmir'in değil, biz Cumhuriyet'i böyle kurduk!"

"Pire Limanı'nda çıktık karaya, Odemu, nasıl bir perişanlık..."

Bir damla gözyaşı dökülsündü yanağına, bir tane çakaydım o süzgün yanağa.

"Sen yaşadığına dua et," diyeydim.

Bir oğlan çocuğu koşup gelsindi bahçenin meçhul bir köşesinden, otursundu babasının dizine, kızarmış yanağına bir öpücük kondursundu, sarılsındı boynuna, öylece donup kalsınlardı eski, sepya bir fotoğraf gibi, olmazdı, çekeydim kılıcımı, tatlı tatlı uğuldasındı kafamın içi, cart cart cart cart, Kalvino'nun *Varolmayan Şövalye*'si gibi, dört hamlede doğrayaydım ikisini...

Bir çığlıkla açtım gözlerimi.

Koltuktan kalkana kadar aralandı konağın kapısı.

Yasemin bağırarak dışarı fırladı.

"Orospu çocuğu!"

Doğan da çıktı, yetişti, tutmaya çalıştı kolundan, Yasemin itti onu, bahçe kapısına yürüdü.

O zaman gördü beni Doğan, gitmediğimi, beklediğimi...

Her nedense bana şikâyet etti Yasemin'i:

"Laf anlamıyor! Hiç laf anlamıyor!"
O ne sesti Yarabbi!
Üstelik konakta yaşıyordu!
Üstelik bir sürü kitapla!
Üstelik Yasemin hiç laf anlamıyordu!
Doğan'ı da doğrayasım vardı.
Koştum Yasemin'in arkasından.

*

Binsekizyüzlerin ikinci yarısında, Narlıdere'ye göç eden Tahtacılar'ın inşa ettiğini biliyordum cemevini. Adanalı Durhasan Dede'nin torunu Hızır'ın obasındandı gelenler. Adını artık kimsenin hatırlamadığı bir Rum mimara yaptırmışlardı. Kerestelerini Finike'den katırlarla, taşlarını Malta'dan gemiyle getirdikleri rivayet edilirdi. Hepsini biliyordum da, böyle zarif, böyle görkemli olduğunu bilmiyordum. Bakakaldım yapının güzelliğine.

Hayret, bugüne kadar nasıl yakıp yıkmamışlardı burayı?

Önden hızlı hızlı giden Yasemin dönüp fırçayı attı elbet:

"Ne bakınıyosun, yürüsene!"

Yürüdüm.

Ali Dede karşıladı bizi.

Yetmiş yaşlarında, iriyarı bir adamdı. Posbıyıklarının uçları sararmıştı sigaradan. Yüzündeki derin çizgilere, gözlerindeki kesif keder eşlik ediyordu. Nice katliamın bakiyesi bir kavmin kıpkırmızı hikâyesi okunuyordu o bakışlarda.

Sıkıntılı, mahcup, telaşlı bir hali vardı.

"Hoş geldiniz... Siz içeride bekleyin, ben İbrahim Bey'i alıp geleyim," dedi.

"Cemevinde tutuyoruz demiştiniz?"

"Kendisi biraz huzursuzlandı Yasemin Hanım. Bağırdı çağırdı. Az bekleyin, ben halledicem."

Derken İbo'nun feryadı biçti geceyi.

Gayriihtiyari sesin geldiği istikamete koşacak olduk.

Ali Dede karşımıza dikildi.

"Lütfen, siz dediğimi yapın!"

Yaptık dediğini, girdik içeri.

On beş yaşlarında bir oğlan düştü önümüze, cem odasına götürdü bizi, hiçbir şey demeden çıkıp gitti.

Oturduk halı kaplı zemine.

Duvarlarda on iki imamın resimleri, iki bağlama, bir zülfikâr asılıydı.

İmamları gösterdim Yasemin'e.

"Say desem sayar mısın adlarını?"

Baktı.

"Ali, Hasan, Hüseyin... Bi de Mehdi'yi biliyom, dönecek olanı..."

Gerisini ben tamamladım:

"Zeynel Abidin, Muhammed Bakır, Cafer Sadık, Musa Kâzım, Ali Rıza, Muhammed Taki, Ali Naki, Hasan Askeri..."

Sustuk bir müddet, sordum:

"Neydi o senin oynadığın dizinin adı? *Kasaba*! Bayağı güzel semah dönüyodun orda."

Yasemin buruk güldü.

"Döndük de ne oldu? Dizi on altıncı bölümde kaldırıldı."

"Hadi be! Sebebi o muydu?"

"Kanalın müdürü olacak pezevenk ben çoluk çocuğuma semah izletmem demiş."

"Yuh!"

Sustuk yine.

Yorulmuştum, uzandım sırtüstü, kollarımı açtım, elime yumuşak, nemli bir şey değdi, irkildim, doğruldum, baktım.

İbo'nun fotoğrafta yediği muzun kabuğu...

Yasemin fırladı ayağa.

"Ben dayanamıycam. Bakıcam ne oluyo..."

Ben de kalktım.

Odadan çıkmaya kalmadan Ali Dede girdi içeri.

Mahcup mırıldandı:

"Gittiler."

"Ne demek gittiler?"

"Anlatmaya gayret ettim bizim gençlere, bağırıp çağırdığına bakmayın, bildiğiniz gibi değil dedim, bu kişi kayıptır, yakınları gelip alacak dedim, ama nafile. Kimseyi zorla tutamazsın, bırak bu adamı dediler. Alıp götürdüler."

Sustu bir an, üzüntüyle bakıp ekledi:

"Bizde deliler kutsal sayılır, kimse dokunmaz."

Yasemin kapıya koşacak oldu, Ali Dede kolundan tutup durdurdu onu.

"Yetişemezsiniz... Zaten yetişseniz de onlar vermez... Beni bile dinlemediler... Boşa yormayın kendinizi."

Yasemin çöküverdi dizlerinin üzerine, yavaş yavaş arkaya doğru devrildi, yattı halıya, gözlerini tavana dikti, öylece kaldı.

"Yasemin Hanım geç oldu... Bu gece gitmeseniz... Misafirhanemizde kalsanız... Sabah güzel bi kahvaltı hazırlarız. Bilhassa gençlerimiz sizi görmeyi çok istiyor," dedi Ali Dede, yakışıklı bir hevesle.

Bir anlık sessizliğin ardından, "Olur, kalırız," dedi Yasemin, gözlerini tavandan ayırmadan.

*

Anadolu lisesinin milliyetçi mukaddesatçı müdürü katıldığı bir radyo programında kız öğrencilerin rahat giyim kuşamından yakınıp, üzerine bir de, "Fahişeye benziyor hepsi," deyince çağdaş, zengin, nüfuzlu veliler aya-

ğa kalkmıştı. Görevden alınmıştı herif, ceza mahiyetinde müfettişliğe terfi ettirilmiş, yerine Cumhuriyet ilke ve inkılaplarına pek bağlı olduğu söylenen bir müdür atanmıştı.

Yeni gelen, sanatsız kalan bir milletin akıbetinin ne olacağını iyi bildiğinden, yıl sonu şenliğinde sahnelenmek üzere bir tiyatro oyunu hazırlanmasını istemişti. Oyunu da bizzat seçmişti: Halide Edib Adıvar'dan *Vurun Kahpeye*.

İzmir Şehir Tiyatroları'nın meşhur, emektar oyuncusu Kerem Bosna'yı bulmuşlardı önce yönetmen olarak, ama adamın ağır alkolik olduğu, değil oyun yönetmek, burnunun ucunu görmediği ortaya çıkınca vazgeçmişlerdi. Sonra işte Devlet Tiyatroları'nda dramaturg sıfatıyla çalışan Doğan Üsküp'le anlaşmışlardı.

"Seçmeler için tiyatro salonunda toplanmıştık. Doğan sahneye çıktı, hepimize şöyle bi baktı, sonra bi tirat attı... Dondum kaldım... O an âşık oldum köpeğe."

Susup birasını yudumladı Yasemin.

Az ilerideki kayalıklarda Çinçinlerle kızlar öpüşüyordu.

Sinan kumlara oturmuş, bir sokak köpeğini okşuyordu.

"Hatırlıyo musun tiradı?"

Kalktı ayağa, kollarını iki yana açtı, bambaşka biriydi şimdi, az önce ağlayıp sızlayan Yasemin yoktu artık, başladı:

"Bayanlar, bir de baylar! Dinleyin hele! Küçük, delikanlı, kapa çeneni... Sen de, küçük hanım, otur yerine, yoksa öyle bir pataklarım ki seni, yerinden bile kıpırdayamazsın bir daha! Susun, sessizlik babasının evindeymiş gibi dolaşsın dursun. Susun, susun da son söylenen sözlerin tatlı kalıntıları süzüle süzüle sıvıyun dibine otursun... Ben, bir de benim bu kumpanyam ta eskiden, soylu kişilerin tiyatro-

sundan kalmayız, kontların, markizlerin tiyatrosundan, altınlar, aynalar tiyatrosu, hani şu soylu bayların uyumaya geldiği, soylu bayanların da... Onların da uyumaya geldiği... Beni, bir de benim bu kumpanyamı kapatıp üstümüze kilidi basmışlardı. Neler çektik, bilemezsiniz. Ama bir gün ben anahtar deliğine gözümü uydurdum, ışıkta taze menekşe gibi titreyen bir yıldız gördüm. Zorladım, dayandım, sonuna kadar açtım gözümü... Çünkü rüzgâr delikten içeri parmağını sokmuş, gözümü kapatayım diye dürtüp duruyordu... O yıldızın altından, cici kayıkların yol sürdüğü geniş bir ırmak bana bakıp gülümsedi. Söyledim arkadaşlarıma, tarlalardan, çayırlardan koşa koşa kaçtık, basit insanları, soylu olmayan kişileri aradık. Onlara belki gösterebiliriz diye şeyleri, küçük şeyleri, küçük, minik işlerini dünyanın, dağlardaki yeşil ayların altında, kıyılardaki gül rengi ayların altında. Eh, şimdi de ay yükseldiğine, ateşböcekleri ufacık mağaralarına çekildiklerine göre, 'Don Kristobita ile Dona Rosita'nın Acıklı Güldürüsü' adlı oyunumuza başlayabiliriz. Kaba Kristobita'nın tersliklerine, yaratacağı üzüntülere, Dona Rosita'nın çekeceği acılara hazırlayın kendinizi. Yalnızca bir kadın değil Dona Rosita, donmuş suların üzerinde uçan bir yağmurkuşu, dokunsan kırılıverecek, küçücük bir ispinoz, onun çekeceği acılara ağlamaya hazırlanın. Hadi, başlayalım öyleyse! Gel, şimdi... Çal!.. Rüzgâr gibi es!.. Şu merak dolu yüzleri yala geç, al götür iç çekişlerini dağların ardına, sevgilisiz küçük kızların gözlerinde biriken yaşları kurut! Dört küçük yaprağı vardı ağacımın da rüzgâr, aldı götürdü."

Gözlerimi kapatıp su gibi içtim uzun tiradı, Yasemin'in oyunbaz, şekerli, ince sesini hazla içime çektim, delirecektim heyecandan.

"Lorka," diye mırıldanıp açtım gözlerimi.

Yasemin başını salladı, bu gece ilk kez gülüyordu yüzü, gözlerinde hınzır bir ışıltı...

"Ama seçmede ben de bi Aliye oynadım ki, görecektin. Bu defa Doğan taş kesildi. Bi şey diyecek, ama diyemiyo... Tıkandı kaldı adam. Rolü daha o an kaptım yani."

"Aynen öyle... Sonraki Aliyeleri doğru düzgün dinlemedim bile."

Dönüp baktık Doğan'a, elinde bir şişe şarap...

Yasemin koşup atladı boynuna, sıkı sıkı sarıldı, "Sevgilim! Sevgilim!" diye inledi geri zekâlı gibi.

Doğan bir buse kondurdu Yasemin'in yanağına.

Midem kalktı, titredim öfkeyle, gözlerim kıskançlıkla kararda, silikon kokusuyla kavruldu ruhum.

Bu adamdan ne yapıp edip kurtulmam lazımdı.

*

İçkinin ve yorgunluğun tesiriyle uyumuşum epey.

On gibi kalktım. Suyumu içtim, yüzümü yıkadım, çıktım bahçeye.

Manzara inanılmazdı. Masalar donatılmış, yüzlerce insan toplanmıştı.

Yasemin'i bekliyordu herkes. O da çıktı peşimden, bir alkış tufanı koptu.

İkimizi yerleştirdiler bir masaya, çaylarımızı koydular, ama kahvaltı etmek ne mümkün... Sıraya girdi gençler, kimisinin elinde Yasemin'in gazetelerden, dergilerden kesilmiş resimleri, kimisinin defter, kitap, kâğıt... Ne buldularsa artık. Getirdiğini imzalatan Yasemin'e sarılıyor, sonra yan yana fotoğraf çektiriyordu. Su gibi güzel bir kız bununla yetinmeyip elinde bir makasla geldi. Yasemin anladı, gülerek eğildi, kız kara saçlarından küçük bir tutam kesti, mutluluktan uçarak gitti.

Sonra hediye çılgınlığı başladı. Yasemin'in önü işli yemenilerle, ipek mendillerle, incik boncukla doldu. Nihayet sakinleşti ortalık, herkes oturdu, kahvaltı faslına geçtik.

Acıkmıştık, yumulduk masadakilere, iştahla yemeye koyulduk. Yanımızda oturan Ali Dede, "Hepsi organik, hepsi bizim ürünümüz, doya doya yiyin," dedi gururla.

Yasemin'in telefonu çaldı, babamdı arayan.

Anlattı durumu Sefer Kavala'ya, kapattı.

"Delirdi sinirinden. Bağırıp çağırdı, nasıl elinizden kaçırdınız diye."

Bu kadar yeterdi, "Yasemin, anlat artık, ne oluyo?"

Geçiştirdi yine:

"Dur şimdi yeri değil. Anlatıcam."

Derken müzik de teşrif etti bahçeye. İki genç kadın, birinin elinde gitar, diğerinin saz... Ali Dede'nin başıyla işaret verdiği on beşlik oğlan gidip cemevinin kapısını kapattı, büyük bir anahtar çıkardı, kilitledi kapıyı sıkı sıkı. Kahvaltılıklar kaldırılıp mezeler ve şaraplar masalara konurken çalmaya başladılar.

Âşık Veysel'in şahane sözleri yükseldi göğe:

"*Dünyada tükenmez murat var imiş, efendim / Ne alanı gördüm ne murat gördüm...*"

Başladık içmeye.

Hafif bir rüzgâr, ulu ağaçlar, gülen kadınlar, koşuşturan çocuklar, insan şenliği, iyiliğin ferah hükmü ve o yumru yine, yavaşça boğazıma dayanan...

İkili "Turna Semahı"na geçince Yasemin ayağa fırladı, "Hadi," dedi, "ne duruyoz!"

Kadınlı erkekli çıktılar ortaya, başladılar dönmeye.

Yasemin'in güzel gülüşüne baktım, açılmış zarif kollarına, narin ellerine, ince parmaklarına...

Yumruklarımı dişlerime bastırdım, başımı önüme eğdim, ağlamaya başladım.

Dönüş yolunda hediyeleri doldurduğu torbadan yeşil kırmızı boncuklu bir kolye çıkardı, bana verdi, döndü sırtını, saçlarını topladı.

"Taksana şunu."

Boynuna baktım, dişlerim kamaştı, taktım.

Döndü, öptü yanağımdan.

"Sağ ol morciğerim."

Sıkı durdum.

"Bırak şimdi, anlat, niye yana yakıla arıyoz İbo'yu? Ne alakanız var onunla? Jülyet kimin nesi? Ne oluyo yahu?"

Pes etti.

On gün önce Hayfa Film Festivali'ne gitmişti. Festival yemeğinde Jülyet'le aynı masaya düşmüşlerdi. Paris merkezli büyük bir yapım şirketinin ortağıydı kadın. Yasemin'in İzmirli olduğunu öğrenince pek sevinmişti. Kendi ailesinin de İzmir'den İsrail'e göç ettiğini söylemişti. Sonra aniden hüzünlenmiş, gözleri dolmuştu. Sebebini sorduğunda anlatmıştı.

Jülyet'in babası İzmir'in en büyük matbaasının sahibi, aynı zamanda edebiyata ve sanata meraklı mühim bir entelektüel olan Mario Bronştayn'dı. Karısı Ava'yı kansere kurban verince, yeni yeni alevlenen Filistin meselesinden dolayı tacizler de başlayınca, beş çocuğuyla İsrail'e göçmeye karar vermişti. Kardeşlerin en büyüğü, zihinsel engelli Abraham'dı. Jülyet ise en küçük kardeşti. Gemiye binecekleri gün Abraham ortadan kaybolmuştu. Liman çevresini arayıp taramışlar, ama bulamamışlardı. Mario Bronştayn kahredici bir tercihle karşı karşıya kalmıştı. Ya dört çocuğunu alıp gemiye binecek ya da Abraham'ı arayacaktı. Kalması zordu, çünkü evini tasfiye edip Kütahyalı bir kumaş tüccarına kelepir fiyatına satmıştı çoktan. Sanki asırlar süren bir kararsızlığın sonunda gitmeyi seçmişti. Her daim bakıma ve ilgiye muhtaç bir çocuktan kurtulacak olmanın, kendine bile itiraf edemediği gizli rahatlaması da vardı belki verdiği bu kararda.

Kırmızı ışıkta durdu taksi.

Yasemin bu kez hemen yakmadı sigarayı, şoföre göstererek sordu:

"İçebilir miyim beyefendi?"

Şoför gülümsedi:

"Tabii ki Yasemin Hanım."

Memlekette tanımayan bir Allah'ın kulu var mıydı acaba bu kadını?

Yaktı sigarayı, devam etti:

"Kafaları bulduk, doyamamıştık konuşmaya, evine davet etti. Tamam dedim. Gittik. Yıllar içinde babasını ve üç kardeşini kaybettiğini anlattı. Tek başına kalınca durmamıştı İsrail'de, Fransa'ya taşınmıştı. Ama Hayfa'daki evi korumuştu. Albümleri çıkardı sonra, İzmir'deki aile fotoğraflarını gösterdi. Abraham'ı işaret edip, 'Hayatta ondan başka kimsem yok, yaşıyosa tabii,' dedi. Çocuğun ifadesinde, gülüşünde bir şeyler tanıdık geliyodu bana, ama bi türlü çıkaramıyodum. Ona dair hatırladığı bi şeyler olup olmadığını sordum, sanki içime doğmuş gibi. Güldü. Aniden kopardığı feryatları hatırlıyordu. Sonra bütün gün Karataş sokaklarında dolaşıp yerde bulduğu ıvır zıvırı toplamasını..."

Sustu.

Duyduklarım nefesimi kesmişti.

"Gerçek adı da İbrahim'miş," diye fısıldadım.

Ve hatırladım:

"Bi tek cumartesi günleri çıkmazdı evden."

Başını salladı Yasemin.

"Hemen atladık uçağa, geldik mahalleye... Ertesi gün de seni aradım işte... Gerisini biliyosun..."

İtiraz ettim:

"Hayır, bilmiyom... Anlatmak için niye bekledin bu kadar? Jülyet niye dün çıktı karşıma?"

"Ben seni Konya'da şey oldun sanıyodum... Şimdi İsrail, Yahudi falan, maraza çıkarır bu dedim."

Bağırdım:

"Bana 'bu' deme!"

"Tamam, demem."

Yatışamıyordum bir türlü.

"Ne diye beraber arayalım diye tutturdun? Koyverseydin gitseydim ya... Böyle çanta gibi yanında..."

Sigarayı attı camdan, yenisini yaktı, güldü.

"Sen de gördün, nereye gitsem karışıyo ortalık... Yanımda ol istedim... Yanımda güveneceğim biri olsun dedim..."

Hoşuma gitmişti söylediği, ama çaktırmadım.

Devam etti:

"Ama asıl Sefer... Seni bırakmak istemedi... Beraber olmak istedi..."

İşte asıl darbe buydu, göz kenarlarım kamaştı, çenem kasıldı, burnum kaşındı, ama pek durdum, ağlamadım.

Toparladım kendimi, başka yerden daldım, acilen son vermeliydim bu müspet gidişata, iyiliği nereden çıkıp geldiyse derhal gerisin geri oraya göndermeliydim:

"İbo'yu bulduk diyelim, ne avantamız olacak bizim bu işten?"

Kırgın baktı, küfretmişim gibi.

"Yok bi avantamız... İki kardeşi buluşturmaya çalışıyoz işte... Ama sana para lazımsa..."

İzin vermedim devam etmesine, başımı çevirdim cama, yine bağırdım:

"Lazım değil para falan!"

Tekrar döndüm yüzümü, bir an göz göze kaldık, aynı anda hamle ettik, bir Barbara Kartland romanını hakkıyla nihayetlendirir gibi, birleşti dudaklarımız.

7

Döndüm eski okuluma.

Rakam farklı, harf ve kadro sabitti: 6-B.

Okulun ilk günü, bayrak töreninde uzaktan izledim 6-C'nin sırasındaki Yasemin'i.

Toparlanmıştı, kilo almış, yüzü gözü düzelmişti.

Omzuna köylüler gibi kilim desenli komik bir heybe takmış, gülüyordu, eğleniyordu, şakalaşıyordu, mutluydu, Doğan'la işler yolundaydı demek.

Tören bitti, sınıfa gitmedim, müdür muavinin odasına yollandım, kapıyı tıklattım, girdim içeri.

"Vay, Yusuf Kavala, döndün ha?" dedi muavin gülerek.

Oldum olası hiç sevmezdim bu kaypak bakışlı, şişko faşisti.

Karşısına oturdum, anlattım hikâyeyi.

Daha o gün koptu kıyamet.

Her şey bir haftada olup bitti.

Doğan Erzurum Devlet Tiyatrosu'ndaydı artık, Yasemin ise Karşıyaka Lisesi'nde... İşin bu tarafını hesap edememiştim işte, Doğan'dan kurtulayım derken Yasemin'den olmuştum. Neticede kötülük dediğin incelik gerektiriyordu, daha fazla zekâ, sabır ve çaba...

Yaseminsiz okul çölden farksızdı, hiçbir anlamı, zerre tadı yoktu. Sıkıntılı gözlerle bakıyordum etrafa, büyümüş, serpilmiş, başkalaşmış ahaliye... Sınıftakiler asi olup çıkmıştı. Hipi çakması rakçılardı şimdi çoğu, okulun her köşesinde az baharat, bol pahalı çiçek parfümü kokulu Türk işi Vudstak rüzgârları esiyordu ve bu vaziyetin de gayet medeni bir seviyesi, üşütücü bir mesafesi vardı. Ortalarına Isparta'daki hamala benzeyen iki kertenkele koysam, Tarlabaşı'ndan buruş buruş bir çiçekçi devanası getirsem veya Kadifekale'den, üzerinden midye dolma buharları tüten façalı bir heval, çil yavrusu gibi kaçışacaklardı sağa sola, biliyordum.

Çankaya'daki asker eşyası satan izbe dükkânların müdavimiydiler bir zamandır. Seneler önce pek hassas burnu marifetiyle şahsiyetimi haşat eden Cem'in haki çantasının üzerinde gökkuşağı renklerinde, kocaman bir barış işareti duruyordu. Yancısı Can, ayaklarına ağır asker postallarını geçirmiş, çok pahalı Cibsın gitarını tıngırdatıp, bet sesiyle, "imeycın ki cennet yok" diye böğürüyordu. Buğra'nın her fırsatta gömleğinin kolunu sıyırıp gösterdiği omuz dövmesi "karpediem" önerisinde bulunurken, Kaan'ın şık paltosunun ceplerinden Bukovski külliyatı taşıyordu. Bahar ile Pelin Kört Kobeyn'in ölüm yıldönümünde siyahlara bürünüp okulun bahçesindeki şapel kalıntısını mumlarla donatıyor, opera sanatçısı merhume ninesinin iri örgülü sarı hırkasını üzerinden hiç çıkarmayan Feriha "dontkrayformiarcentina" diye bağıra çağıra koridorlarda dolaşıyordu.

Yine ferah, yine güzel, yine şenlikliydiler. Ergenliğin eşiğinde talim ettikleri acemi merak, daha o zamandan namzedi oldukları güçlü, renkli karakter, şimdi hedefiyle buluşmuş, mukadder bir tabiat olayı misali, yerli yerine

oturmuştu. Kaliteli isyankârlıkları üniversite sınavına gayretle hazırlanmalarına mâni olmuyordu üstelik, saat gibi, tıkır tıkır çalışıyordu hayat planları. Bağrım yanıyordu hasetten. Ama bir budalanın, bir eziğin değil, bir belanın, bir ejderhanın bağrıydı bu, susup oturmayacaktı artık, gözlerini belertip ağzını açtığında dudaklarının arasından alevler fışkıracaktı.

Bıraktığım yerde pinekleyen iki kişi vardı: Sadi ve Reşat. Elbette.

Sadi taş çatlasa üç santim daha uzamıştı, beş yıl önce bana tepemden bakan çocuk, şimdi çenenim altından konuşuyordu. Ufak tefek Reşat ise, annesinin sefertasına doldurduğu mantılarla babasının kelle söğüşlerini yiye yiye enine boyuna epey yol almış, gülünç bir azmana dönmüştü. Ama karakterleri ve statüleri aynıydı. Ürkek, sessiz, yalnız, hayaletten farksız iki zavallı... Tam bana göreydiler yani.

*

Muavinin odasından çıktım. Uzun, ağır adımlarla aştım, silikon kokulu koridoru. Daldım sınıfa. Doğruca en arka sıraya yöneldim, annesi milletvekili olan Mete'yle babası beyin cerrahı olan Bahadır'a kalkmalarını söyledim, anlamadan baktılar yüzüme.

"Niye ki?" diye sordu Mete.

Cevap vermedim, tuttum ensesinden, kaldırdım ayağa, savurdum kenara, çantasını kitabını defterini alıp attım arkasından. Bahadır'ın mıntıkayı terk etmesi için bir şey yapmam icap etmedi, öteberisini toplayıp uzadı.

Çantasız, kitapsız, deftersiz, kalemsiz kuruldum sıraya.

Feriha kınayan bakışlarla baktı:

"Ama bu senin yaptığın zorbalık!"

"Hey biraz sakin ol dostum," dedi Cem.

Can, "Hayret bi şey ya," diye homurdandı.

Kaan, Buğra'ya eğilip fısıldadı:

"Ne olmuş buna böyle?"

Pelin'le Bahar fıkırdadı:

"Eşkıya gibi ayol!"

Oralı olmadım.

Sadi'ye seslendim:

"Sadi, gel buraya!"

Hiç nazlanmadı, topladı eşyasını, geldi, ilişti yanıma, altı senede sadece boyunu değil, şivesini de unutan tıfılım.

Fazla iri olduğu için tek başına oturan Reşat'a seslendim sonra:

"Naber lan Reşat?"

Şaşırdı, bir an ne diyeceğini bilemedi, sonra bir sırıtma yayıldı geniş suratına.

"İyiyim Yusuf, hoş geldin!"

Elimi üç kere göğsüme vurup başımı hafifçe eğerek teşekkür ettim azmanıma.

Yasemin'i Doğan'la bırakıp Bornova'ya döneceğimiz sabah Foça çarşısından aldığım sustalıyı çıkardım cebimden, şak diye açtım, sıraya, sıranın kirli sarısına rağmen pembe bir gül kazımaya koyuldum.

*

"Özkanlar Migros'un önünde ineyim," dedim şoföre.

"Hayrola?" diye sordu Yasemin.

Ufak bir işim olduğunu söyledim, sesimin tonuna şaşırdım, konuşmamış da kanarya misali, bülbül misali ötüvermiştim sanki.

"Çok gecikme," dedi Yasemin, çapkın çapkın göz kırparak.

Edepsizdi yahu bu kadın, şahaneydi, mucize gibi bir şeydi, iyi ki de öyleydi. Gövdemin hiç bilmediğim, meçhul bir bölgesinden aniden yükselen hayret ve saadet hıçkırığına güçbela mâni oldum, diyemedim hiçbir şey, kafama sıkacak bir tabanca arandım etrafta, şimdi, şu an, mutlu mesut gitmek istiyordum öbür tarafa. Bulamadım.

Şükür taksi durdu da bitti o nefis zulüm.

Kapıyı açtım, inecekken Yasemin parmağını dudağının alt tarafına götürüp, "sil" hareketi yaptı.

Dikiz aynasından baktım, ruj izi, başım döndü, zor attım kendimi dışarı.

Taksi gazladı, üstüne üstlük dönüp arka pencereden baktı bana, güldü, ama ne güldü Yarabbi! Şimdi, şu an, Bornova'ya dev bir göktaşı düşecekti, emindim bundan. Düşmedi.

Alp Deliorman evdeydi, açtı kapıyı, evde olmasa da fark etmezdi, her halükârda girerdim içeri, hele ruj izi hâlâ tazeyken, her şeyi yapabilirdim, öyle yaman hissediyordum kendimi, elim varmıyordu silmeye. Salağın, şapşalın, âşığın önde gideniydim, iyi ki de öyleydim.

Alp Deliorman gördü kırmızıyı hemen, güldü, tahmin buyurdu:

"Sanırım İbrahim Bey'i buldunuz ve ödülünüzü de aldınız..."

Bu akademisyenlerin...

Neyse, umurumda değildi.

"Benim de yayımlanmamış bi dosyam var... Şiir dosyası... Müsaadeniz varsa ona bi bakmak istiyom," dedim.

"Tabii, buyrun."

İçeri girer girmez önüme çıkan ilk koliye yöneldim, fakat Alp Deliorman'ın sesiyle durdum.

"Kolileri aramanıza lüzum yok. Ben listesini yaptım hepsinin. İsminizi söylemeniz kâfi."

Bu akademisyenlerin...

"Yusuf Kavala."

Bir defter çıkardı masasının çekmecesinden, açtı, sayfaları tararken bir yandan sordu:

"Ne yapacaksınız bulursak?"

"Birine hediye edicem."

"Yasemin Hanım'a mı?"

Bir şey demedim, suskunluğumdan çıkardı cevabı.

"Geldiğiniz gün öyle bir bakıyordunuz ki ona..."

Utandım, kafamın içi tatlı tatlı...

Tuttum kendimi, bekledim.

Aramayı bitirdi, kapattı defteri.

"Yok ne yazık ki."

Derin bir nefes alıp Yasemin'le oturduğumuz koltuğa çöktüm.

"Biranız var mı?"

"Elbette."

Alp Deliorman buzdolabından iki bira çıkarırken defteri işaret ettim.

"Bi de ben baksam?"

"Ne demek..."

Defteri ve birayı verdi, tokuşturduk şişeleri, Alp Deliorman bilgisayarının başına geçti, bir yudum çektim, defteri karıştırmaya koyuldum.

Tanımadığım, bilmediğim bir sürü isim...

Yazmaya heves etmiş, anlatmakta çare aramış, kelimelere tutunmaya çalışmış, lakin dünyaya çentik atamadan unutulup gitmiş bir yığın bahtsız...

Arada bir bazılarının yanına kırmızı kalemle konmuş "çek" işaretlerine rastlıyordum. Alp Deliorman'ın kıymetli bulup yayımlatmayı başardığı dosyalardı bunlar muhtemelen. Aralarında artık meşhur sayılan birkaç yazar da vardı.

Alp Deliorman'ın sorusuyla çıktım daldığım kuyudan.

"Hangi yayınevine göndermiştiniz dosyanızı?"

Söyledim.

"Biliyorum... Epey oldu kapanalı..."

Başımı sallayıp onayladım.

"Ordan da dosya istemiştim, ama yayınevinin sahibi pek huysuzdu, vermedi," derken birkaç tuşu tıkırdattı, entıra bastı, birkaç bağlantıya tıkladı, ekrana baktı.

"Osman Bey'in mail adresine ulaştım... Eşi ve kızıyla birlikte İngiltere'ye yerleşmiş... Braytın'a... Belki arşivlerini korumuştur... Ona yazıp sorabilirsiniz..."

Kalktım, ben de baktım ekrana. Bir feysbuk fotoğrafında, kıvırcık kabarık kır saçlı, gözlüklü bir adam, çok güzel bir kadınla pek sevimli bir kız çocuğunun ortasında, asabi bir gülüşle bakıyordu kameraya.

Alp Deliorman küçük bir kâğıda yazıp verdi Osman Bey'in meyl adresini.

Aldım, cebime attım, derken masanın üzerindeki yıpranmış yeşil dosyaya ilişti gözüm.

Yalnız Bir Sosyoloğun Romanı-Alp Deliorman yazıyordu kapağında.

Anlaşılmıştı mesele.

"Hobinizin sebebi bu mu?"

Alp Deliorman kederli bir tebessümle baktı.

İnsanın kabiliyetinin kâfi gelmediği bir tutkuya sahip olması ne hazin şeydi Yarabbi!

Teşekkür edip çıktım evden.

Migros'un yanındaki çocuk parkında bir banka oturdum.

Çıkardım telefonu. Önce kara ekranında yüzüme bakıp sildim ruj izini. Sonra cimeyli açtım. Kâğıttaki adresi girdim. Başladım yazmaya:

"Sayın Osman Bey, adım Yusuf Kavala. Size bu mesajı göndermemin sebebi..."

*

Herkes üniversite sınavına hazırlanırken biz eşkıyalığa talim ediyorduk.

İtliğin, uğursuzluğun kitabını yazıyorduk.

Bir bela triosu halinde geziyorduk bahçede, asalete, medeniyete, zenginliğe, nizama ve dahi intizama düşman bir dalgakıran gibi...

Geçtiğimiz yerlerde insanlar iki yana açılıyordu, bizi gören kaçışıyordu, kime ne sebeple takacağımız, kimi neden ötürü hırpalayacağımız belli olmuyordu çünkü.

Bazen Can'ın uzamış saçlarını çekiyorduk, bazen Cem'in asker çantasının askılarına çalıyorduk bıçağı, bazen Kaan'ı tuvalette sıkıştırıp Kısa Kemıl'ını çarpıyorduk. Belimize de hâkim değildik hiç. Bazen arkasından sessizce yaklaşıp Feriha'nın sutyen lastiğini şaklatıyorduk, bazen Pelin'le Bahar'ın üzerine, içine süt zerk ettiğimiz prezervatifleri fırlatıp ikisini birden ağlatıyorduk.

Bilhassa Sadi epey form tutmuş, özüne dönmüştü, emniyet müdürünün gönderdiği adamların yıllar önce içine kazıdığı korku uçup gitmişti, beni bile sollayan, destansı bir kötülüktü onunki.

6-D'deki cüce öğrencinin ensesine şaplağı vurup, "Senin boyun niye böyle kısa lan?" diyordu, kendi boyuna bakmadan. Var gücüyle, badi badi kaçıyordu çocuk.

Yahu herif hiç üşenmeyip evden menemen getiriyordu, dolduruyordu ağzına, "harşşşşş" diye Buğra'nın Adidas ayakkabılarının üzerine kusuyordu.

Reşat da kıvamını bulmuştu. Babasının etlerinden arındırdığı kelleleri okula taşıyor, kızların çantalarına koyuyordu. Feryatlarla inliyordu koridorlar.

Paralı okul lokantasına dalıp karşısına çıkan ilk masaya oturuyor, ahali panikle kaçışırken masadaki bütün tabakları önüne topluyor, başlıyordu nefes almadan tıkınmaya.

Müdür muavini haftada bir odasına çekiyordu bizi.

"Niye böyle yapıyorsunuz evladım?" diye soruyordu, biz hazır ol vaziyetinde dikilip gülmemek için kendimizi zor tutarken.

Ben de soruyordum kendime. Niye böyle yapıyorduk sahiden?

Yoktu aslında öyle birkaç cümleyle anlatılabilecek belirgin bir sebebi, yapıyorduk işte. Ne olduğunu tam kestiremediğimiz bir şeylerin intikamını alıyorduk galiba, bir kenarda, diğerlerinin çok yakınında, lakin pek uzağında, ezik büzük geçirdiğimiz yılların kazdığı derin, karanlık bir çukuru doldurmaya çalışıyorduk, atmaya hiç fırsat bulamadığımız bir çığlığın yankısına kulak veriyorduk, neyse ne, yapıyorduk işte.

Müdür muavini çaktırmamaya çalışıyordu, ama korkuyordu bizden, keza öğretmenler de... İşi uyarıdan öteye götürmüyorlardı, onlara da kafayı takarız, olmadık bir mevzudan celallenip zarar veririz diye endişe ediyorlardı.

Babamsa çoktan umudu kesmişti benden. Küçükpark'taki bilardo salonlarından, izbe birahanelerden, pencerelerinden sigara dumanları tüten kahvehanelerden çıkıp geç vakit eve döndüğümde yüzüme bile bakmıyordu. Koltuğunda, öylece, sessiz sedasız okuyordu kitabını. Çakırkeyif kuruluyordum ben de karşısındaki koltuğa, açıyordum televizyonu, arasına peynirle domates doldurduğum yarım ekmeği döke saça kemirirken atlıyordum kanaldan kanala. Bir müddet sonra gözlüğünü çıkarıyor, yavaşça kalkıyor, hiçbir şey demeden odasına yollanıyordu. Duvara vuran gölgesinin zifirinden anlıyordum çektiği acıyı, ellerini saran egzama kabuklarından, iyice açılan alnından, gözlerinin kıyısında, dudağının kenarında hasıl olan derin izlerden... Doya doya çekiyordum evi saran silikon kokusunu içime, ben de böyle olmuştum

işte, öbür türlü yaşamayı bilmiyordum, yapacağım bir şey yoktu, peşimi hiç bırakmayan o küflü, ağır, sıcak fısıltıya kulak vermekten başka.

Bir akşam epey sarhoş geldim eve.

Oturdum, televizyonu açtım, ekmeği ısırdım, babam kalkıp gitti.

Bir kanalda Adile Naşit'le Münir Özkul turşu nasıl yapılır kavgası ediyordu, uzak bir iyilik devrinin timsali olan bu iki ihtiyara hiç tahammülüm yoktu, tez geçtim. Diğerinde hem muhalif hem ünlü bir yazar yayımlanan yüz ellinci kitabını anlatıyordu, bir yığın aydınlık ve insancıl fikir saçıyordu etrafa, hemen kaçtım. Aşktan bahseden badem suratlı uzun saçlı viceye küfrettim, ses yarışması programı sunan sulu zırtlak gerzeğe bela okudum, derken bir haber kanalında rastladım, ona...

Yasemin'e...

İki ızbandut çevik tarafından polis arabasına kargatulumba bindirilirken avaz avaz bağırıyordu:

"İn-san-lık o-nu-ru iş-ken-ce-yi ye-ne-cek!"

*

Kapıyı açtım, neticede anahtarım vardı benim de artık, ben de ev ahalisinden biriydim.

Babam koltuktaydı, televizyon açıktı, Yasemin yoktu ortalıkta.

Derhal sordum:

"Yasemin nerde?"

"Tuvalette..."

Oturdum.

Yine sordum:

"Toz nerde?"

"Yok toz... Daha erken... Abartma!"

Hiç takmadım.

Televizyondaki güreş müsabakasına daldım.

Bayılırdı Sefer Kavala güreşe. Bu asalet ehli adamın böyle avam bir merakı olması şaşırtırdı beni hep. İnceliğe, zarafete, şiire meftundu, ama ayı gibi adamların alt alta üst üste oradan oraya yuvarlanması mest ediyordu hazreti. Defaten anlattığına göre, öğretmen okulunda güreş takımına seçilmişti, orta sıklette hiç fena değildi, babası meşhur bir pehlivan olan o Edirneli çilli oğlan önünü kesmese genç milli takıma bile girebilirdi.

Sorusuyla kendime geldim:

"Niye gülüyosun?"

"Gülüyo muyum?"

"Gülüyosun."

"Gülmüyom."

"Gülüyosun!"

"Gülmüyom!"

Durdu bir an devam etti:

"Uykunda da ağlıyosun."

"Nerden çıkardın?"

"Geçen gece duydum, ağlayıp durdun sabaha kadar, uyutmadın bizi de."

Ağlıyor muydum sahiden?

Kafasını televizyona çevirdi:

"Güreşin de tadı kalmadı artık. Nerde Medved'ler, Karelin'ler... Biri kündeden atsın diye bekliyom iki saattir, anca arkaya geçip bir puan..."

Arka odadan Jülyet'in sesi gelince sustu.

Birileriyle telefonda konuşuyordu.

Fransızca "hastane", "tedavi", "yoğun bakım" gibi kelimeler geçiyordu cümlelerin arasında.

Kesildi konuşma. Jülyet çıktı odadan, darmadağındı ifadesi, yüzü beyaza kesmişti, bayılacak gibiydi.

Sallanarak gelip oturdu çekyata.

Babam üzüntüyle, sorar gibi baktı. Kadın başını umutsuzca iki yana salladı. Derin bir of çekti babam, uzanıp televizyon sehpasının altından malum tabağı çıkardı.

"Ne oldu? Kötü bi şey mi var?" diye sordum.

"Boş ver," dedi.

Bir çizgiyi kaybetti, tabağı Jülyet'e uzattı, o istemeyince sıra bana geçti, çektim.

Aniden söyledim:

"Kitabını okudum."

Durup baktı, meraklandığını anlıyordum ifadesinden, ama yediremiyordu kendine nasıl bulduğumu sormayı.

İşini kolaylaştırdım:

"Çok beğendim."

Gizleyemedi sevincini, dili çözüldü:

"Öyle mi diyosun?"

"Öyle diyom..."

Devam edemedim, Yasemin çıkıp geldi tuvaletten, giyinmiş, süslenmiş, çantasını da takmıştı omzuna.

"Nereye?"

Öyle sert sormuştum ki, sadece Yasemin'le babam değil, ne dediğimi anlamamasına rağmen Jülyet bile şaşırdı.

"Dekan aradı, şu yemek meselesi..."

"Gitme!"

"Sebep?"

"Gitme, niye gidiyosun?"

"Söz verdik adama..."

Kalktım ayağa.

"Ben de gelicem..."

"Yusuf, saçmalama."

"Gidelim hadi..."

Yüzü karardı, gözü karardı, karardı yani. Bağıra çağıra azarladı:

"Sana ne oluyo ya... Ne bu haller? Otur oturduğun yerde, bi yemek yiyip gelicem."

Gözlerim yaşarıyordu hafiften, burnum sızlıyordu.

"Geç kalma demiştin? Niye öyle dedin o zaman?"

Yasemin acıyarak baktı yüzüme, güneş gözlüklerini taktı, döndü, kapıyı açtı, çekip gitti.

Duraktan çağırdığı taksinin uzaklaşan homurtusu duyuldu dışarıdan.

Vazgeçmeye niyetim yoktu hiç, sordum babama:

"Nereye gidiyo?"

"Ne yapacaksın?"

Bağırdım:

"Neresi, söyle!"

Bir an durdu, baktı, o da acıyordu şimdi bana, söyledi:

"Alsancak... Ama hangi mekân, bilmiyom."

Çöktüm çekyata.

Tabağı kaptım, pipeti aldım, eğildim, son bir çizgi çekecekken ıslanıverdi toz.

Babam cebinden temiz pak mendilini çıkarıp uzattı.

"Al, sil şu yüzünü. Ziyan edeceksin malı."

Ben silerken Jülyet sarsılarak ağlamaya başladı.

*

Yasemin'i iki gün sonra bıraktılar.

Alsancak Emniyeti'nin karşısında durup izledim, babasının son model Honda'sına bindirip götürmesini. Alacaksan işte böyle bir araba...

Neyse!

Ertesi sabah, Karşıyaka Lisesi'nin önünde dikildim karşısına.

Şaşırdı beni görünce.

Niye geldiğimi sordu.

Beni örgütlemesini söyledim. Ben de katılmak istiyordum mücadeleye, ben de insanlık onuru işkenceyi yensin istiyordum. Hem de ekibimle gelecektim, kendi küçük örgütümle, davaya üç çift omuz verecektim.

"Sen ciddi misin?" diye sordu.

Öyle olduğumu söyledim.

Bir saat sonra Pasaport Kahvesi'nde oturmuş, çaylarımızı yudumluyorduk.

Yasemin anlattı bir bir. Kolay değildi hemen teşkilata girmek, zorlu bir hazırlık ve imtihan süreci vardı, onu tamama erdirmeliydim, iyi bir devrimci olduğumu, sadakatimi, bağlılığımı, o neviden ne kadar nane varsa hepsini kanıtlamalıydım.

"Tamam," dedim, "kanıtlarız."

Ertesi gün okulda Sadi ile Reşat'a vaziyeti anlattım.

Devrimci olacaktık, okuldaki mesaimizi yurt sathına yayacaktık, iflahını kesecektik zenginlerin, pislik kapitalistlerin, üçkâğıtçı burjuvaların...

"Abicim ben kendimi bildim bileli milliyetçiyim," dedi Sadi.

"Babam solcu olduğumu duyarsa keser beni," dedi Reşat.

"Allah belanızı versin," dedim.

Pasaport Kahvesi'ndeki müteakip buluşmamızda çarşaf gibi bir okuma listesi tutuşturdu elime Yasemin.

Önce bu kitapları hatmetmeliydim.

Şöyle bir üstten baktım kâğıda.

Baba kitaplığının özeti gibiydi.

Sadece *Demir Ökçe*'yi okumamıştım.

Annemin giderken almayı unuttuğu tek kitabıydı.

Kapağını açtığımda görmüştüm, elyazısıyla yazdığı ismini, aldığı tarihi, yeri...

Bir hayalete rastlamış gibi, gerisingeri bırakmıştım kitaplığa.

Listeyi koydum kenara.

"Bi yerlere molotof falan atılacaksa verin atayım, ama bana oku deme."

Yasemin şaşkın bakarken eklemek istedim:

"Yanında olmak istiyom. Tek derdim bu..."

Eklemedim.

Derin bir nefes çekti, ısrar etmedi, emretti:

"Basmane'de bi meyhane var. Teko'nun Yeri... Oteller sokağının paralelinde. Cumartesi ikide oraya gel. Toplantı var."

Okuma listesini alıp attı çantasına, kalkacak oldu, sordum:

"Doğan'dan haber alıyo musun?"

"Yok... Ayrıldık..."

Mutlulukla genişledi göğsüm, bir gülme geldi, ama tuttum kendimi, gülmedim, bekledim, anlattı:

"Tiyatrodan temelli atılırım diye korktu it, kesti muhabbeti... Telefonlarıma çıkmıyo, mektup yazıyom, cevap vermiyo... O iş bitti anlıycan..."

Ya ne olacaktı? Başka ne beklenirdi ki bu zengin, bu mis kokulu, bu adi korkaklardan?

Kalkıp şıkır şıkır oynayasım vardı, kalkmadım:

"Boş ver," dedim, üzüntüsünü paylaşma pozlarında, "belki böylesi daha iyidir."

Cumartesi tam ikide Teko'nun Yeri'ne vardım, Mareşal Tito karşıladı beni, topuklarımı birbirine çarpıp selamı çaktım büyük Hırvat lidere. Bu Balkan ahalisi hep yakışıklı, hep uzun boylu oluyordu. Ve çatık kaşlı...

Birleştirilmiş iki masanın etrafında, ben yaşlarda kızlı erkekli dokuz-on genç oturuyordu. Posbıyıklı, gözlüklü bir adam vardı aralarında, onun yaşı büyüktü herhalde, şakaklarına düşmüş kırlardan belliydi. Tuhaf tuhaf baktılar bana. Yasemin'i göremedim aralarında. Canım sıkıldı. Gidip oturdum. Selamlaştık, tanıştık. Yarısı lise, yarısı üniversite öğrencisiydi, onların da milat beklemekten, hem de miladın en büyüğünü beklemekten mütevellit bir tedirginlikleri, bir huzursuzlukları vardı anlaşılan, elleri kolları bacakları sürekli kıpır kıpırdı.

Çay içiyordu hepsi. Dönüp topal meyhaneciye bir bira söyleyesi oldum, gözlüklü uyardı hemen, kalın, tok sesiyle. İçki içilmiyordu toplantılarda, yasaktı. Niyeydi ki, kim, hangi sıfatla koymuştu bu yasağı? Herife daha kafadan gıcık olmuştum, akşamdan kalmaydım zaten, çay değil sade kahve söyleyerek ifa ettim pasif protestomu.

Gözlüklü saatine baktı, "Gelecek yoksa başlayalım," dedi.

"Var!"

Nasıl bir heyecanla söylediysem, herkes yine tuhaf baktı yüzüme.

"Yasemin gelecek," diye ekledim.

Ve geldi.

Girdi kapıdan, üzerinde pembe bir gömlek...

Neşeyle ötüverdi içimdeki kuş, gül, güller kokuverdi meyhane.

*

Sevinç Pastanesi'nin yanından daldım Kıbrıs Şehitleri Caddesi'ne. Eğlencenin, cümbüşün, kahkahanın başkenti olan bir caddeyi şehadete bağlamak nasıl uçuk bir aklın işiydi, hayret etmemek mümkün değildi...

Caddeyi kesen sokaklardaki mekânları dolaşarak Yasemin'i aramaya başladım. Birkaçı hariç, sokakların ismi yoktu artık, 1400 küsurlu rakamlarla anılıyordu çoğu. İzmir'de devasa bir yangınla başlayan temizlik, sokak isimleriyle devam etmişti. Pek de hayırlı, pek de münasip olmuştu! O zengin, o tahsilli, o kibirli gayrimüslimler, onca Rum, Ermeni, Yahudi yerli yerinde kalsa daha mı iyiydi? Onlar hâlâ İzmir'de yaşasa, ümmet hâlâ tarlalarda tütün kırıyor, dağda bayırda koyun otlatıyor, sokaklarda hamallık yapıyor olmayacak mıydı? Bağrımız hasetle yanmayacak mıydı? Kalsalardı bütün iyi kitapları onlar yazmaya-

cak mıydı, bütün kaliteli içkileri onlar içmeyecek miydi, bütün güzel kadınları onlar öpmeyecek miydi?

Sokaklara hızla girip çıkarken bunları soruyordum kendime. Kesif bir kinle, irinle, ziftle doluydu içim. Yasemin'in takside hiçbir şey olmamış gibi, hiçbir şey yaşanmamış gibi, yüzümde iz bırakmamış gibi, rahatça, süslene püslene çıkıp gittiğini düşündükçe infilak edecek gibi oluyordum. İyi tanıyordum bu öfkeyi, bu gurur krizini... Herkesi gebertmek, her şeyi parçalamak, bir cismi olmayan sesleri, kokuları yok etmek...

O halde kaç sokağa girip çıktığımı, kaç saat geçtiğini hatırlamıyorum.

Alsancak Katolik Kilisesi'nin orada çıkıverdi karşıma.

Beni görünce hiç terslenmedi.

Hiç...

Güldü.

Güller açtı.

Güldü.

Güller...

Şaka bile yaptı.

"Pardon beyfendi, tanışıyo muyuz?"

Bir anda buharlaştı öfkem, bir anda sakinleştim, bir anda özleyiverdim eski sokak isimlerini, tekrar seviverdim gayrimüslimleri... Ağlayarak atıldım boynuna, sıkı sıkı sarıverdim narin gövdesini.

Teko rakıları tazelerken Yasemin kahkahalar eşliğinde anlatıyordu:

"Herif odayı da ayırtmış, diyo istediğin zaman kalkabiliriz, götü boklu moruğa bak sen, ayaküstü götürcek beni... Dedim senin ciğerini sökerim pezevenk... Ne haddine lan! Sesim baya yüksek çıkmış ki, garsonlar, aşçılar falan koştu hemen... Tesadüfe bak, birini de tanıyom, bi ara İstanbul'da takıldığım mekânın mutfağında soğuk

mezecilik yapıyodu... Baran, Diyarbakırlı, tatlı, efendi bi çocuk... Gözü dekanda, eğildi kulağıma, 'Yasemin Hanım, isterseniz biz halledelim,' diyo... Ulan dedim içimden, bırak herifi şu çocuklara, şöyle bi güzel düzeltsinler ağzını burnunu... Bu puşt da anladı hemen mevzuyu, korktu, kusura bakmayın, yanlış anladınız falan... Alelacele, eliyle koluyla bi hesap istemesi var, göreceksin..."

Dinlemelere doyamıyordum Yasemin'i, seyretmelere...

"Sonra?"

"Sonrası, kalktım çıktım işte."

Kadehleri tokuşturduk.

Derken tekbir sesleri duyuldu dışarıdan. Dönüp baktık.

İşaretparmaklarını göğe kaldırmış bir güruh, "Ya Allah, bismillah, Allahüekber," diye bağıra böğüre geçti meyhanenin önünden.

Memleketi yapış yapış, nefes aldırmayan bir rutubet gibi, çamurdan bir sel gibi, bir çekirge sürüsü gibi istila etmişlerdi, İzmir kalmıştı geriye, şimdi buraya hücum ediyorlardı, hiç bitmiyordu fetihleri, ganimet iştahları, nefretleri, kinleri...

Öyle kötü, öyle karanlık, öyle utanç verici, öyle çoktular ki, insan aralarına karışmak istiyordu, onlar gibi vahşice bağırmak... Kirli bir hazzın, kanlı bir özgürlüğün peşine takılır gibi...

Yasemin'in sesine aydım:

"Bi şey sorcam."

Gülüyordu hâlâ.

Ben de güldüm.

"Sor."

"Sen daha hiç yapmadın de mi?"

*

Üniversiteye değil, teşkilata hazırlıktı artık benimki.

Canıma minnetti.

O sayede Yasemin nerede ben oradaydım.

O ne diyorsa ben de onu diyordum.

O neye inanıyorsa ben de ona inanıyordum.

O neyi seviyorsa onu, o neyi sevmiyorsa onu...

Okulda Sadi ve Reşat'la mesaimi ifa ediyordum yine.

Arada bir endişe beyan ediyorlardı, girmeyeydim böyle işlere, sonu iyi değildi, hapishaneler teröristlerle, bölücülerle, anarşistlerle dolup taşıyordu...

Tersleyip susturuyordum ikisini de, onların aklı ermezdi, hele bir devrim olsun, sadece okulu değil, koca memleketi zapt edecektik, burnundan getirecektik bütün o zengin piçlerinin.

Dersler bittikten sonra veya hafta sonlarında, doğruca Yasemin'in yanında alıyordum soluğu.

Hiç konuşmuyordum toplantılarda.

Israrlı suskunluğumdan tedirgin olan gözlüklü bazen bir şeyler soruyordu bana, yokluyordu beni. Kitap dağları devirdiğim yıllardan heybemde kalan birkaç cümle atıveriyordum ortaya, pek anlamadığı, kafasını karıştıran iki ahkâm kesiveriyordum, hücumlarını savuşturuyordum kolayca.

Yasemin ise pek hevesliydi konuşmaya, tartışmaya, sormaya...

Işıl ışıl yanan ela gözlerini açıyor, elleriyle kollarını ahenkle sallayıp başlıyordu saydırmaya:

Tek ülkede sosyalizm olabilir miydi?

Enternasyonalizm neydi, enternasyonal neredeydi?

Proletarya iktidarı kuracaksak, niye bir tek işçi yoktu aramızda?

Kadın sorununun, azınlıklar sorununun, çevre sorununun devrimden sonra çözüleceğinin garantisi var mıydı?

İktidarın yozlaşmasına, bürokratlaşmaya, imtiyazlı bir azınlığın devrimi gasp etmesine nasıl engel olacaktık? Yüzümde hayran bir sırıtma, öyle durup dinliyordum.

Ne ara öğrenmişti yahu bunca şeyi?

Geriliyordu ortam Yasemin sordukça.

Gözlüklü ona cevap yetiştirmeye çalışıyordu, tezlerini kabul ettirmek için çırpınıyordu, ama pek muvaffak olduğu söylenemezdi. Yasemin'in aklı yatmıyordu bir türlü herifin söylediklerine, bu kadar az isek, sesimiz yankılanmıyorsa memlekette, korkutamıyorsak kimseyi, muhakkak bir yerlerde bir arıza vardı.

Toplantılardan sonra, gözlüklü gidince, kalanlar gençliğini hatırlıyordu. Biraları, rakıları ısmarlama vakti geliyordu. Teko'nun Yeri'nde kafayı çekiyor, çakır olunca hararetli devrim marşları patlatıyor, Pasaport Kahvesi'ne varıp çayla kahveyle ayılmaya çalışırken, burnumuzda gül kokusu, dilimizde baygın şiirler, kederli gözlerle Körfez'e dalıp gidiyorduk. Herkes Yasemin'e âşıktı zira, kızlar dahil.

Bir gün, toplantı bittikten sonra Yasemin'le gözlüklü beraber ayrıldılar Teko'nun Yeri'nden. Dondum kaldım sandalyede, gözüm kararadı, dişlerim kamaştı öfkeden. Yeni Doğan'ını bulmuştu demek, niye yaşı yaşının iki katı adamlara sarıyordu ki bu kız, babası da sağdı halbuki.

Vurdum rakının dibine, buldum kafayı, Basmane'den Alsancak'a yürüdüm.

Kalabalıkların arasından... Karaların, yoksulların, sefillerin, kımıl kımıl solucanların arasından... Yürüdükçe değişti renkler, kokular değişti, yüzler... Birkaç kilometrede Somali'den Norveç'e vardım sanki...

Zenginleri niye hemen öldürmüyorduk da kitaplarla oyalanıyorduk?

Emniyet müdürlüğünün karşısında durdum, iki yana sallanarak, sarı boyalı suratsız binaya diktim gözlerimi.

Her şeyi anlatacaktım, her şeyi... Toplantıları, ko-

nuştuklarımızı, gözlüklünün bizi terörist yapmaya çalıştığını, devleti yıkmaya, ülkeyi bölmeye, Yasemin'i öpmeye çalıştığını...

Yaya yeşili yandı, caddeye adımımı atacaktım ki, kırmızı bir araba durdu kırmızıda, döküntü bir Reno Oniki, yorgun ucubemiz... Babamı seçtim direksiyonun başında, sigara dumanları arasında... Dumanlarla beraber pencereden süzülüp kulağıma çarptı, içeride çalan deyişin sözleri:

"Zalimin elinden kapına geldim / Kan gölü içinde bunaldım kaldım / Yetiş ya erenler canımdan oldum / Bilmem kim saracak yaralarımı / Kendime kastım Ali, dağlara küstüm Ali, dar günde dostum Ali..."

Gerisingeri döndüm, fırladım çıktım ihanetten.

*

Fırladım çıktım Teko'nun Yeri'nden...

Yasemin yetişti arkamdan, durdurmaya çalıştı, çekip kurtardım kolumu, başladım koşmaya.

Caddeler aştım, sokaklar, hayatlar, hatıralar aştım...

Birilerinden kaçtığımı sanan saftirik bir genç düştü peşime, yaklaştı, yaklaştı, durdum, dönüverdim, kafayı gömdüm suratına, yere yuvarlandı, başladı inlemeye, onu orada bıraktım, gerisingeri döndüm, tekrar başladım koşmaya...

Niye İzmir'e dönmüştüm, niye bir iş bulup Konya'da kalmamıştım ki?

Bir buçuk odalı evimde, sardunyalarımı sulayıp, Fono dil kitaplarını hatmedip, elde kumanda, televizyonun karşısında, filmler, diziler izleyerek asude bir ömür geçirmekten niye vazgeçmiştim?

Konya nasıl da iyi geliyordu bana halbuki. Hapishaneden beş parasız, amaçsız, tedirgin tahliye olurken Sincap Mehmet simsarın adını vermişti, git, demişti, benim adımı söyle, o yardım eder sana. Beni banyodaki sapıkların elinden kurtaran, bana dövüşmeyi öğreten, yıllar önce bir bıçak darbesiyle hatırlayıp yıllar sonra yine bir

bıçak darbesiyle unuttuğum öfkemi hatırlatan, cesaretimi hatırlatan yârenim, işimi de bulmuştu halbuki.

Yaptım dediğini, Sincap simsarın eski korumasıydı, zaten bir kavgada ona siper olayım derken hapse düşmüştü, hemen başladım şoförlüğe.

Biraz para biriktirir giderim diye düşünüyordum, yapamadım.

Derken Sincap çıkıp geldi, onunla biraz takılır, öyle giderim dedim, yapamadım.

Sincap siloya gömülüp ölünce bir uyuşukluk çöktü üzerime, şimdi koruması da bendim simsarın, maaşım artmıştı, yine ayrılamadım.

Sonra işte, alışıverdim, şoförlüğe, korumalığa, yalnızlığa...

Mesaiden sonra ıssız Konya sokaklarında avare dolaşmaya, Konya çayhanelerinde saatlerce oturmaya, Konya sessizliğinde put misali susup hiçbir şey düşünmemeye...

Yahu acayip iyi geliyordu halbuki Konyalılar bana.

Fazla mutluluktan korkuyorlardı, fazla eğlenmekten mahcubiyet duyuyorlardı, fazla konuşmaktan tedirgin oluyorlardı, her şey yerli yerindeydi, her şey ölçülüydü, dozundaydı, kuvvetli bir edep zarıyla sarıp sarmalanmıştı hayat, ağır akıyordu zaman, güven ve huzur telkin ediyordu. İzmir'in zıpırlığı, İzmir'in yırtıklığı, İzmir'in şımarıklığı, gevezeliği, havadar korkunçluğu, yani İzmir'e dair nefret edip hasretini çektiğim hiçbir şey yoktu orada, mutsuzluğun hiçbir önemi yoktu, ben de dahil, kimse mutsuz olduğunu bile bilmiyordu.

Basmane Garı'nın bekleme salonunda, elimdeki bilete bakarken çaldı telefonum. Açmadım... Çaldı çaldı çaldı... Açmadım... Sustu... Oh be, dedim, kurtuldum artık! Konya mavi treni 20.10'da kalkacaktı, daha iki saat vardı hareketine.

Bekleyenlere baktım.

Kederli ihtiyarlara, hırpani göçmenlere, oynayan çocuklara, ürkek kadınlara, yorgun adamlara... Memleketin gamlı, habis, yazık resmine...

Tekrar başladı... Çaldı çaldı çaldı çaldı...

Telefon çaldıkça salona gül yaprakları yağmaya başladı.

Beyaz, kırmızı, sarı, pembe...

Nefesimi tuttum, tuttum, tuttum, tuttum, dayanamadım, patladım sonunda, gül kokusu doldu ciğerlerime...

Yok, hayır, ben açmadım telefonu, vallahi ben açmadım, yan koltuktaki tekir uyandı, gerindi, patisini uzatıp dokundu ekrana.

"Nerdeysen dön hemen!" diye bağırdı Yasemin.

Hayır, yok, ben kalkmadım koltuktan, tekir kalktı, yürüdü garın çıkışına... Şimdi arabalar, yani arabalar, çok araba, başına bir şey gelmesindi tekirin... Düştüm peşine...

Yasemin kapıda bekliyordu.

Kolumdan tuttuğu gibi oteller sokağına sürükledi beni.

"Yetti lan senin depresyonun, yetti melankolin," diye söyleniyordu bir yandan.

Ne de güzel "melankoli" diyordu Yarabbi!

Sırtımdan iterek Şato Otel'e soktu beni.

Şahmerancı tombul bizi görünce mutlulukla gülümsedi.

Bir kedi mırıltısı kapladı lobiyi, mırıltıya takım elbiseli, dökük saçlı, kısa boylu, tıknaz bir adamın televizyon izlerken çektiği tespihin şakırtısı karıştı.

*

Yoktu gözlüklüyle aralarında bir şey, asayiş berkemaldi.

Anlattı...

Aramızdan devrimcilik sınavını ilk geçen Yasemin'di, gözlüklü onu bir üst kademeyle tanıştırmaya götürmüştü.

Teşkilatın İzmir heyeti, Yasemin'e üniversite sınavında hukuk fakültesini yazacağını bildirmişti. Teşkilata katılma onuruna erişen gençleri, alengirli bir plan dahilinde, çeşitli üniversitelere taksim ediyorlardı, onun payına da hukuk düşmüştü.

Yasemin konservatuvara hazırlandığını, oyuncu olmak istediğini söylemişti. Kesin bir dille reddetmişlerdi bu isteği, devrimci mücadele şakaya gelmezdi, eğer davaya inanıyorsa, dediklerini yapmalıydı.

Yasemin küfrü basıp dönmüştü teşkilatın kapısından.

"Yani artık toplantı falan yok," dedi Yasemin, Pasaport Kahvesi'nde sade kahvesini yudumlayıp sigarasını tüttürürken.

Körfez'e baktım, süzülen vapurlara, mutedil dalgalara, bağrışan martılara...

Bu benim için de devrim mesaisinin sonu demekti.

Hiç şikâyetçi değildim, fena sıkılıyordum toplantılardan, bütün o yapay denge, kırdan şehirleri kuşatma, çelik çekirdek, öncü kuvvet laflarından...

Ama işte yine bir yerden kazanırken, bir yerden kaybetmek üzereydim.

Yasemin'in yakınında olmanın başka bir yolunu bulmam gerekiyordu.

O sırada iki polis girdi mekâna, iriyarı olanı bağırdı:

"Evet, arkadaşlar, kimlikleri çıkaralım!"

Bitmiyordu memlekette bu kimlik kontrolü denen faaliyet, suçluları yine de yakalayamıyorlardı, bilmiyorlardı çünkü, kötülerin bir görüşte tanınmayacağını, kötülüğün basit bir sureti değil, tutkuyla, öfkeyle, ıstırapla yanan bir ruhu olduğunu...

Çıkardı herkes kimliğini, polisler dolaşmaya başladı.

Bizim masaya geldiler, uzattık, baktılar, evirip çevirdiler, verdiler geri.

Yasemin kaptı elimden kimliğimi, vesikalığımla dalga geçti, "Haydut gibi çıkmışsın," diyerek.

Kötülükle kararmış suratıma, öfkeyle kasılmış dudaklarıma baktım.

Haklıydı.

Sonra doğum tarihime takıldı gözü.

"Aaaa, üç gün sonra yaş gününmüş senin."

Sanki hiç bilmiyormuşçasına okudum, ilgili hanede yazan tarihi.

Evet, aynen öyleydi.

Babam yaş günü, anneler günü, sevgililer günü nevinden bütün nanelerin tüketimi artırmak isteyen kapitalistlerin sinsi planları, uğursuz uydurmaları olduğunu telkin ettiğinden hiç olmamıştı öyle mefhumlarım. Annem erken gitmişti, hiç sevgilim olmamıştı, yaşayıp yaşamadığım da belli değildi zaten, o yüzden bir kez bile kutlamamıştım yaş günlerimi.

Sordu Yasemin:

"Ne yapacaksın?"

"Ne yapmam lazım?"

"Kutlamayacak mısın?"

"Kutlayayım mı?"

"E yani yaş gününü kutlar insan..."

Öyle ya, niye kutlamayacaktım ki?

Kim takardı babamı, onun saçma sapan ahkâmını.

"Gelir misin sen de?"

Güldü Yasemin:

"Gelirim tabii, niye gelmeyeyim?"

Ertesi gün okulda Sadi ile Reşat'a para bulmalarını söyledim.

Yaş günümü kutlayacaktık, pamuk eller cebeydi.

Okuldan sonra doğruca Kemal'in Yeri'ne yollandım. Kemal Usta babamın arkadaşıydı ne de olsa, onun mekânı en münasibiydi. Malum tarih için yer ayırtmak istediğimi söyledim. O gün kalabalık bir turist kafilesi gelecekti, tutulmuştu bütün masalar, ama bir gün öncesi, yani yarın uygundu, indirim de yapacaktı bana. Tamam, dedim, fark etmez.

Eve vardım, babamdan para istedim.

Mesele para olunca konuşmama grevini kırdı derhal.

Ne yapacaktım o kadar parayı?

Söyledim.

Bir şeyler diyecek oldu, elimi kaldırıp susturdum.

"Başlama gene kapitalizm falan... Vereceksen ver!"

Odasına gitti, iki yüzlükle döndü geri.

"Ben de davetli miyim?" diye sordu, mahcup bir gülümsemeyle.

İki dakikada cayıvermişti, yaş günleriyle ilgili prensibinden, oğluna küskünlüğünden, sessizlik eyleminden... Benimle arayı düzeltme fırsatını kaçırmak istemiyordu, biliyordum.

Babalık ne müşkül, ne zavallı, ne hazin bir haldi Yarabbi!

Cız etti içim, gözlerim yaşardı, sıkı durdum ama, "Biz bize olucaz arkadaşlarla, sıkılırsın sen," deyip kaçtım odama.

Ertesi gün sabahtan kırdık okulu.

Kutlamadan önce Küçükpark'a gidelim, Dinozor'da biraz bilardo takılalım, Takıl'da birkaç bira içip demlenelim dedik.

Bornova Tren İstasyonu'ndan geçerken attı fikri ortaya Sadi:

"Şey olmayacak mısın?"

"Ne olmayacak mıyım?"

"Milli..."

"Ne diyon oğlum?"

"On sekiz yaş diyom, bi Tepecik yap artık diyom..."

Ne diyeceğimi bilemedim, tedirgin mırıldandım:

"Daha on sekiz olmadım, yarın olucam..."

Reşat devam etti:

"Bi günden ne çıkar ki?"

Hiç hoşuma gitmemişti bu mevzu, zerre istemiyordum milli olmak, ama sanki beceremememekten korkuyormuş gibi görünmek vardı işin ucunda.

Ergenlik, erkeklik, üstüne bir de sefillik, ne düşkün, ne boktan vaziyetti Yarabbi!

Başka bir bahane bulmaya çalıştım:

"Sizin on sekize daha var, siz içeri giremeyeceksiniz..."

Sadi daldı lafa, ağzını şapırdatarak:

"Dışarda bekleriz, bizim için de yaparsın, çıkınca anlatırsın."

Reşat gözünü kırptı:

"Babamdan epey para kopardım... Bendensin... Yaş günü hediyen."

Velhasıl atladık taksiye.

•

Basmane'den Bornova'ya nasıl vardık, hangi vasıtayla vardık, yürüdüm mü, uçtum mu, yüzdüm mü, ne oldu, farkında değildim.

Durup durup Yasemin'in elini tutuyordum.

Tutmakla kalmıyordum, sıkıyordum öküz gibi.

"Yavaş, acıdı," diyordu gülerek.

"Acısın," diyordum içimden.

Asırların küfünden, pasından arınmış içimden...

"Çok salaksın!" demişti, gülerek, Şato Otel yıkılırken...

Herkesin bir hikâyesi olmalı.

Bu hayatta...

Girdik apartmana.

Daha bodrum kata inerken duyduk uğultuyu.

Yasemin'in yüzü kasıldı, gözleri doluverdi.

Yanık bir "Eyvah!" döküldü dudaklarının arasından.

Kapıyı zar zor açtık, içeride acayip bir manzara...

Çekyata, koltuğa, arka odadaki döşeğe, bulabildiği her yere sığışmıştı kadınlı erkekli bir kalabalık.

Oturacak yer bulamayanlar ayakta, balık istifi dikiliyordu.

Sarışın bir adamla ondan daha sarışın bir kadın sarılmış, muhtemelen bir İskandinav dilinden konuşarak birbirlerini teskin ediyorlardı.

Pek yakışıklı bir siyahi, yanağı benli bir Hintliye İngilizce bir şeyler anlatıyordu.

Çekik gözlü bir genç, elinde bir tablet, ekranı hızla aşağı doğru kaydırıyordu.

Amerikalılığı çizmelerinden belli bir ızbandut, bir tabağa doldurduğu kuru incirleri kemiriyor, etraftakilere de ikram ediyordu.

Şaka gibiydi!

Ve hemen tanıdım Abdurrahman'ı, Yasemin'le göz göze geldiler, acıyla sarıldılar birbirlerine.

Bir mitralyözüm olsaydı, bir havan topum...

Babamı gördüm aralarında, başını ellerinin arasına almış, gözünü önündeki leptopun ekranına dikmiş, öylece oturuyordu.

Yamacında Jülyet, gözyaşlarını siliyordu babamın temiz pak mendiliyle.

Onun da yanında gözlüklü, ufak tefek bir adam vardı.

Kim olduğunu anlayınca şaşkınlıkla ürperdim.

Meşhur yönetmen Ken Loş'tu bu.

Bütün filmlerini seyretmiştim.

Gıcıktım bu haysiyet abidesi ihtiyara, zira çok seviyordum onu.

Kalın, davudi bir sesle kendime geldim:

"Sen Sefer'in oğlusun değil mi? Yusuf..."

Kısa boylu, aksakallı bir adam duruyordu karşımda, elini uzattı:

"Ben Sungur..."

Ruh gibi uzattım elimi, tokalaştık.

Sungur gibi aksakallı, ama ondan uzun iki adam daha kalabalığı yarıp yanıma geldi.

Onlar da ellerini uzattılar.

"Şadi..."

"Ali Rıza..."

Bir gözüm Abdurrahman'la Yasemin'de, sıkıntıyla sıktım ellerini.

Kimdi bu insanlar?

Ne oluyordu yahu?

Bu Abdurrahman'ın ne işi vardı İzmir'de, babamın evinde?

Sungur'un gür sesiyle sıçradım yerimde:

"Evet yoldaşlar, şimdi buradan ayrılıyoruz... Yarın kahvaltıdan sonra durum değerlendirmesi yapmak, Türkiye seksiyonunun yazacağı bildiriyi tartışmak ve Jülyet'le birlikte cenazeye göndereceğimiz temsilciyi belirlemek için otelin toplantı salonunda buluşuyoruz..."

Ardından Şadi ünledi:

"Hadi yoldaşlar!"

Oturanlar kalktı.

Herkes sağ kolunu dirsekten kırıp kaldırdı.

Başladılar "Enternasyonal"e...

"*Uyan artık uykundan uyan... Uyan esirler dünyası.*"

Gürül gürül okudular marşı.

Öylece, suskun, şaşkın, çocuk gibi, şapşal gibi, saf gibi, iki kolum yanımda yapayalnız durdum kalabalığın ortasında.

Yasemin'in acıyla parlayan, bambaşka bir âlemi çağıran yüzüne baktım.

Babamın asil bir kararlılıkla aydınlanmış yakışıklı, derin çizgilerine...

Bitti marş.

Kalabalık babamla ve Yasemin'le vedalaştı.

Jülyet giderken ikisine sarıldı sıkı sıkı.

Sonra bana döndü, elimi sıktı, aksanlı, kırık bir, "Teşekkür ederim Yusuf," döküldü ağzından.

Abdurrahman da Yasemin'i yanaklarından öptü, çıktı.

Gözlerimi Yasemin'e diktim, ıslak bir sokak köpeği gibi...

Anladı.

"Ne bakıyosun? Ayrıldık dedim ya, arkadaşız sadece..."

Soruların en saçması geldi dilime, sordum:

"Matbaa işçisi mi sahiden?"

"Evet, ne var?"

Oturdum çekyata, kafamın içinde beter bir uğultuyla, derken gözüm leptopun ekranına takıldı.

Köşesine orak çekiç yerleştirilmiş bir sayfanın ortasında, gözlüklü, dalgalı kır saçlı bir adamın resmi vardı, bana fena halde birini hatırlatıyordu, ama çıkaramıyordum.

Resmin üzerinde yazan cümleleri okudum:

"Altıncı Enternasyonal'in 'hayalet' lakabıyla tanınan efsanevi lideri Ezra Bronştayn'ı kaybettik! Yaşasın dünya devrimi!"

Yasemin'in takside naklettiği hikâye gerçek, ama eksikti.

Abraham'ın sağlam doğan çift yumurta ikizi Ezra' ydı o eksik parça.

Mario Bronştayn, Abraham'ı İzmir'de bırakıp, kalan çocuklarıyla binmişti gemiye.

Jülyet küçük kardeşi değil, sevgilisiydi Ezra'nın.

Ezra on sekiz yaşında üniversite eğitimi için İsrail' den ayrılıp Fransa'ya gitmişti.

Orada devrimci saflara katılmış, yıllar içinde hem görünürde etkili bir akademisyen, hem Altıncı Enternasyonal'in perde arkasında gizli lideri olup çıkmış

Bir yıl önce konmuştu kan kanseri teşhisi.

İleri safhadaydı, ilik nakli gerekiyordu, Altıncı Enternasyonal seferber olmuştu iliği bulmak için, ama sonuç çıkmamıştı.

Artık öleceğine kesin gözüyle bakılırken, Yasemin Hayfa Film Festivali'nde Jülyet'le buluşmuştu.

Babasıyla kardeşlerini kaybeden Ezra'nın dağıtmadığı aile evine İsrail seksiyonuyla toplantı yapmak için gittiklerinde görmüştü Yasemin fotoğrafı.

Jülyet hikâyeyi anlatınca mesele anlaşılmıştı.

Uçağa atlayıp apar topar gelmişlerdi Ezra'nın ikizini, yani son umudu İbo'yu bulmak için.

İbo'nun kaybolduğunu öğrenince hemen Enternasyonal'e haber vermişlerdi. İzmir'e koşmuştu enternasyonal üyeleri.

Uluslararası Delibo tugayları...

Yani günlerdir sadece biz değildik İbo'nun peşinde dolaşan.

Ama işte, bulamamışlardı İbo'yu, Ezra bizlere ömürdü.

Sordum Yasemin'e:

"Niye aslını anlatmadın? Güvenemedin mi bana?"

Yasemin gözlerini dikti yüzüme...

Haklıydı.

Babam leptopu çat diye kapatıp kalktı çekyattan, mutfağa gitti.

"O Amerikalı ne adamdı öyle... Doymak bilmedi herif... Karıştırıp durdu dolapları... Şunları bulacak diye korkmaktan Ezra'ya doğru düzgün üzülemedim bile,"

dedi, elinde tabak, pipet ve bir şişe viskiyle odaya girip koltuğa otururken.

Yasemin ezdi tozu, çizgilere ayırdı, birini yok etti, şişeden bir yudum çekti, aniden patladı:

"Çok azız Sefer, Altıncı Enternasyonal'miş... İsmin havasına bak, bi de şu hale bak... Enternasyonal dediğin kırk kişi olur mu ya!"

Babam bir şey demedi, o da sırasını savdı, kalktı yine, arka odaya gitti, elinde kalınca bir kitapla döndü, bana uzattı.

Altıncı Enternasyonal Programı yazıyordu kapağında.

"Al, oku, aklına yatarsa konuşalım."

Vaktiyle beni sormak için kapısına gelen Yasemin'i maharetle zımparalayıp örgütleyen Sefer Kavala, şimdi beni de örgütlemeye çalışıyordu, yoldaşı olayım istiyordu.

Mutlu mesut gerindi tekir, kitabı aldım, çektim tozu.

•

Süklüm püklüm Küçükpark'a yürürken Sadi söylenip duruyordu:

"Nedir yani? Ulan bi günden ne olacak? Bi gün bile değil, aha, on saat sonra on sekiz..."

Taştım sonunda:

"Tamam, kes, kaçmıyo ya kerane!"

Kesti Sadi.

Vardık Küçükpark'a.

Girdik Takıl'a, oturduk, biraları söyledik.

Bu kez Reşat başlayacak oldu:

"Hesapta burası da bize yasak, ama hayvan gibi içiyoz bak..."

Masaya geçirdim yumruğu.

"Lan bi sus!"

Sustu Reşat.

Benim derdim başkaydı.

Yasemin sözünde duracak mıydı, gelecek miydi akşam?

Gelsindi, gelmeliydi, çünkü kararımı vermiştim.

Açılacaktım, konuşacaktım, kalbimi sinemden söküp eline verecektim, al, senindir diyecektim, beni gör diyecektim, beni sev, beni öldürme artık...

Büyükpark'tan sallana yalpalaya geçip vardık Kemal'in Yeri'ne.

Nezih kafayı daha o saatte bulduğumuzu bir bakışta anladı.

Eğilip fısıldadı kulağıma:

"Geceyi nasıl çıkarcaksınız böyle be ya?"

"Merak etme Nazo," dedim, dilim dolaşarak, "donat masayı!"

Rakıları doldurduk, kocaman bir karışık sakatat tepsisi koydu Nezih masaya, Reşat bir yarım böbreği çatalına takıp olduğu gibi yuttu, Sadi koç yumurtasını attı ağzına, çiğnemeye başladı, midem bulanıyordu, aklım Yasemin'deydi, niye yoktu hâlâ ortada?

Selanik mübadili Nezih klasik seçkisini takmıştı yine müzik setine. Rembetiko film müzikleri, Dalaras şarkıları, Eleni Karanderu külliyatı, bol buzuki, bol keman, bol acı...

Kapıdan ayırmıyordum gözümü.

Gatsos ve Harkakos'tan "Erinaki" çalarken Sadi'nin sesine döndüm:

"Bu da benden."

Küçük bir hediye paketi koydu önüme.

Aldım, açtım.

Bir madalyondu bu, boyna takmalık.

"Zincirini sen alırsın artık," dedi Sadi.

Baktım.

Şahane bir "Y" harfi kazınmıştı üzerine.

Ve girdi meyhaneye, gül kokusundan anladım, kaldırdım kafamı.

Yalnız değildi, yakışıklı, ince, uzun biri vardı yanında.

Gülerek geldiler.

"Tanıştırayım, Bora... Konservatuvarda okuyo..."

Başım dönmeye başladı, uzatmadım elimi, Bora'nın eli öyle havada kaldı, tuhaf oldu, ayıp oldu, oturdular.

Takmadı Yasemin kafaya, neşeyle sordu:

"Eee ne yaptınız bakalım?"

"Sabahtan kırdık okulu," dedi Reşat.

"Ben de öyle yaptım... En güzeli!" derken elimdeki madalyonu gördü.

"Aaa ne güzelmiş!"

"Benim hediyem," dedi Sadi, gururla.

Yasemin'e madalyonu uzatırken yılan gibi tısladım:

"Güzelse al, senin olsun."

Ciddileşti.

"Olur mu canım öyle şey?"

Sadi bozuk, Reşat tedirgin bakıyordu.

Bora denen dallama da ürkmüştü perişan, karanlık halimden.

"Yasemin'in Y'si bu, Yusuf'un değil," dedim, hepten sarhoş.

Dokunmadı madalyona Yasemin, zoraki bir gülümseme takındı, ağırlaşan havayı dağıtmaya çalıştı:

"Kutlama başlamış, hediyeler verilmiş... Sıra bende."

Çantasının fermuarını açtı, elini içine soktu, o zaman fark ettim boynundaki morluğu, okulu asıp ne yaptığını...

Hasetle yandı bağrım, canını yakmak istedim:

"Doğan'la seni ben söyledim muavine!"

Donup kaldı, yüzünde ince bir kabuk kırıldı sanki, bir şeyler öldü, bir umut, bir inanç, bir hikâye bitti, gözleri doldu, titredi.

Elini çekti çantadan ağır ağır, fermuarı kapattı, Bora'yı elinden tuttuğu gibi kaldırdı, masadan fırladı, neredeyse koşarak çıktı mekândan.

Hiç konuşmadan geçti saatler.

Sadi'yle Reşat'ın gidesi vardı, ama bırakamıyorlardı beni.

Delirmiş gibi, iki gülüp bir ağlıyordum kendi kendime, mırıl mırıl bir şeyler diyordum, ama kendim bile anlamıyordum ne dediğimi.

Derken Kemal'in baba yadigârı duvar saati on ikiyi vurdu, tam o anda başladı Dalaras'tan "Hasapiko"... "Kasap Havası" yani...

Bir anda geçiverdi midemin bulantısı, kafamın içi pırıl pırıl oluverdi, kapıverdim rakı kadehini, kalktım, koyuverdim yere, kollarımı kaldırdım, etrafında dans etmeye başladım, döndüm, döndüm, döndüm, sonra diz çöktüm, eğildim, gözlerimi kapadım, dişlerimle kavradım kadehi, başımı arkaya attım, içtim dibine kadar rakıyı, son damlada çat diye kırılıverdi kadeh, düşüverdi, sıcak bir şey yayıldı dudaklarıma, doğruldum, gözlerimi açtım, Sadi'yle Reşat'ı bana doğru koşarken gördüm.

Ne işim vardı yahu benim bu iki insan müsveddesiyle, arkasında biraz güç bulunca bela kesilen, ellerine geçen taze özgürlüğü ânında istismar eden, barbara dönüşen, yamyama dönüşen bu iki faşistle...

Çıkardım cebimden sustalıyı, şak diye açtım, önce Reşat'a, sonra Sadi'ye armağan ettim on sekiz yılımı.

Polis zaptına "00.06" olarak geçti suç zamanı, değil mi ki yetişkindim artık, cezayı da ona göre aldım.

Altı dakika için altı yıl.

8

Foça'dayız...

Eylül ortası, ama fıstık gibi hava...

Yan yana şezlonglara uzanmış, güneşleniyoruz.

Babam, ben, Yasemin...

Ortalarındayım, bir elimin menzilinde Sefer Kavala, diğerinin Yasemin Berova, yine ağlayasım var, ama söz verdim onlara, ağlamak yok artık...

Üçümüzün de gözleri kapalı...

"Haplarını aldın mı?" diye soruyor babam.

"Almadım..."

"Sebep?"

"Kitapta okudum, işe yaramıyomuş o haplar..."

Söyleniyor:

"Saçma sapan şeyler okuyacağına şu programı bitir artık."

Susuyoruz.

Dalga sesi, kuş cıvıltısı, mutlu bir çocuğun kahkahası, evhamlı bir annenin yumuşacık ikazı, kadife rüzgârın fısıltısı...

"Odamı değiştircem," diyor babam.

"Niye?"

Soru Yasemin'den...

"Gürültünüzden uyuyamıyom."

Yasemin'le kıkırdıyoruz.

Üçümüzün de gözleri kapalı...

Babamın sesi:

"Hapishane nasıldı? Anlat bi ara..."

İlk kez soruyor, ilk kez...

Bir şey demiyorum.

İnsan bir tecavüzhaneyi...

"Askerliği anlat..."

İlk kez merak ediyor, ilk kez...

Susuyorum.

İnsan bir işkencehaneyi...

"Konya'yı da..."

Ya da bir çölü niye anlatsın?

Derken bir gölge fark ediyorum üzerimde.

Gözlerimi açıyorum.

Yasemin.

Kalkmış, havlusuna sarınıyor.

"E bana müsaade, çocuk kaçar."

Geçen gün aradılar yeni dizi için, akşam İstanbul'a uçacak.

"Gelecek misin?"

Geçiştiriyor:

"Bilmiyom, vaziyete göre..."

Bir an bakıyor bana, bir şey söyleyecek gibi, vazgeçiyor.

Sefer Kavala'nın yanağına, benim dudağıma öpücük konduruyor.

Terliklerini şıpırdatarak giderken duruyor, dönüyor.

"Ha Sefer, valizi aldıktan sonra anahtarı nereye bırakayım?"

"Kalsın sende," diyor babam.

Foça meydanındaki kahvede tavla atıyoruz babamla.

Elimde iki kırık...

Zarları avucunda şakır şukur sallıyor Sefer Kavala. Atıyor.

Düşeş göründüğünde duyuluyor feryat.

"Yiiiiiiaaaaaaa!!!"

Kahve ahalisiyle beraber bakıyoruz.

Elinde torbası, sırtında ceketi, başında kasketi, Küçük Deniz'e yürüyor Delibo.

Babam dönüyor önüne, pulları sevinçle çarpa çarpa kapıları alıyor, hanesinde beş boş şimdi sadece.

Kafasını tavladan kaldırmadan söyleniyor:

"Geç kaldın *malaka!*"

İlk kez küfrettiğini duyuyorum Sefer Kavala'nın, o da Türkçe değil.

"Gidip almıycaz mı İbo'yu?"

"Sebep?"

"Jülyet'in kayınbiraderi değil mi neticede..."

Kestirip atıyor:

"Boş ver, o burda mutlu..."

"Doğru," diyorum içimden, "Avrupa'ya gitse sokakta ıvır zıvır bulamaz ki toplayacak."

"Hadi at şu zarı," diyor, sabırsız.

Son kez bakıyorum Delibo'ya.

Gözlerim doluyor.

O uzaklaşırken içimde bir duvar yıkılıyor sanki, ömrümde bir devir kapanıyor...

Atıyorum.

İki bir!

Gele...

"Ne tuhaf... Zarların hepsinin Farsça ismi var, ama bi tek iki bir, iki bir..."

İtiraz ediyor babam, zırcahilim çünkü:

"Beş dört var bi de..."

"Car penç, pencü car falan değil mi o?"

"Hayır, beş dört!"

Fırlatıyor kemikleri.

Yine düşeş.

Ne şans yahu!

Emin oluyorum artık, hakikaten yıllarca aşktan muafmış hazret.

Oğlunun babası!

Telefonum çalıyor, Yasemin, açıyorum.

"Çıkarken kargo geldi sana... Osman diye birinden... Haberin olsun," diyor.

Susuyor, asıl mevzu bu değil, biliyorum, nefesi duyuluyor telefonun öbür ucundan.

Nefesi kelimelerle doluyor:

"Bi de... Uçağa binmeden söyleyeyim istedim... Bitti."

Ayrılamıyor telefondan, bir şeyler dememi bekliyor, diyorum:

"Tamam... Son bi sorum var... O gün, yaş günümde yani, ne almıştın bana?"

Cevap vermiyor, kapatıyor.

Cevap babamdan geliyor:

"Seni sormaya geldiği akşam bana vermişti... Eve gidince görürsün."

Ertesi gün Bornova'da, evimizdeyiz.

Arka odaya gidiyor, bir kitapla dönüyor, uzatıyor bana.

Alıyorum Cemal'i, kayıp "Y"sine bakıyorum önce, sonra açıyorum kapağını, karşımda Yasemin'in güzel yazısı:

"*Yoldaşım Yusuf'a... Sevda sözleri hiç eksik olmasın hayatından!*"

Kapatıyorum kitabı, Sefer Kavala'ya dikiyorum gözlerimi.

Elinde kumanda, Terete'deki *Siyah Beyaz Yıllar* programında, divanelikte on dört bin yıl gezip kırkların ceminde dara düş olan Ali Ekber Çiçek'i dinliyor.

Soruyorum:

"Kazanıcaz de mi baba?"

Dönüp bakıyor, şahane gülüyor.

"Biz beynelmilelciyiz oğlum... Elbet kazanıcaz!"

Kurtuluş, Ortaköy, Kınalıada, Bornova, 2017-2020